РЕСПУБЛИКАДИН ОБЩЕСТВЕННО–ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

Лезги Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр, дидед чIал хуьх!

Лезги мектебрин муаллимриз Ахцегъ райондин Цуругърин хуьруьн юкьван чирвилерин мектебдин педколлективдин

Эвер гун

Малум тирвал, гъилевай йисан 21-мартдин йифиз халкьдин душманри чи дамах ва пайдах тир халкьдин чIехи шаир, вичел XX асирдин Гомер тIвар акьалтай СтIал Сулеманан кIвализ-музейдиз цIай яна. И вагьши вакъиади чи рикIер къарсурна, намуслу гьич са касни къуйгъусуз тунач. Чун умудлу я: кIвал-музей арадал хкведа. Амма акьалтIай вагьшивилиз лайихлу жаваб яз, и важиблу кардик гьар сада вичелай алакьдайвал къуьн кутун лазим я.

18-майдиз, СтIал Сулейман хайи йикъаз талукь яз, чна, Цуругърин юкьван чирвилерин мектебдин муаллимри, майдин вацра са йикъан мажиб чи хушуналди шаирдин кIвал-музей арадал хкизвай фондуниз ягъунин къарар кьабулнава. Лезги амай мектебрин педколлективризни и жигьетдай чалай чешне къачуниз, яни са йикъан мажиб и фондуниз ягъун патал эверзава.

Ахцегъ райондин Цуругърин школадин муаллимрин коллектив

1920–йисалай акъатзава **N 19** (10716) **хемис 12–май,** 2016–йис **WWW.LEZGIGAZET.RU** Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - **10 манат**

ЧIехи Гъалибвилин 71 йис

Вилерал накъвар гъизвай сувар

Махачкъала

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Россиядин халкьари Гъалибвилин 71 йисан сувар шаддиз, тешкиллудаказ, тупламишвал аваз къейдна. Суваррин мярекатра 16 миллиондив агакьна чи ватандашри иштиракна. Дагъларин уьлкведин шегьерра, хуьрерани Гъалибвилин сувар хъсандиз, гзаф кьадар агьалийрин иштираквал аваз кьиле фена, гьакI чи республикадин меркездани.

9-МАЙДИН югъ пакамахъ гуьлуьшанди, халисан суваринди хьана. Меркездин куьчеяр суваррин къайдада безетмишнава, михьнава. Яру пайдахри, шарари шагьвардал лепе гузва. Машинрин гьерекат вахтуналди агалнавай Гьамзатован, Малыгинан, Маркован, Оскаран, Мегьамед Гьажиеван, Дахадаеван, Горькийдин, СтIал Сулейманан куьчейрай чIагайдиз алукIнавай жуьреба-жуьре яшарин инсанар Ленинан майдан галай патахъ физва. Хуруйрал орденар, медалар, Георгийдин лентер алай ветеранрив, яшлубурув, гъилера пайдахар, шарар авай аялрив мадни дамах гва.

Майдан инсанрив ацIанва. Военный оркестрди маршар язава. Радиодай военный манияр лугьузва. Инсанри садасадаз шаддиз сувар мубаракзава, дуьньяда ва чи республикада ислягьвал хьун алхишзава. Зални жуван мукьва-кьилияр, дустар, чирхчирар гьалтзава, чнани хушвилелди сада-садаз сувар тебрикзава.

Сятдин цIудаз майдандал Дагъустан Республикадин Кьил Рамазан Абдулатипов, РД-дин Халкьдин Собранидин ва Гьукуматдин председателар - Хизри Шихсаидов, Абдусамад Гьамидов - кьиле аваз республикадин гьукуматдин членар, Халкьдин Собранидин депутатар, мугьманар къвезва ва абуру Ленинан памятникдин патав эцигнавай куьсруьйрал ацукьнавай дяведин ва зегьметдин ветеранриз Гъалибвилин сувар тебрикзава. Жегьил несилдин векилри дяведин женгерин ва баркаллу крарин сагьибриз цуькверин кIунчIар багъишзава.

Шадвилин митинг Махачкъала шегьердин администрациядин кьил Муса Мусаева ачухзава: “Дуьньядин Кьвед лагьай дяве гзаф кьадар государствояр ва халкьар патал еке имтигьандиз элкъвена. Иллаки Советрин Союздин халкьар патал ам гзаф къурбандар арадал гъайиди хьана. Зурба уьлкведин вири халкьари фронтдани, далу патани къагьриманвилелди женгерни, зегьметни чIугуна. Дяведин цIай, хар гьар са хизандихъ галукьна. А четин ва къизгъин йисара агьзуррал-ди махачкъалавияр ва дагъустанвияр гуьгьуьллувилелди фронтдиз фена. Чина Кеферпатан Кавказ хуьн ва душмандал гьужум авун патал 58-армия тешкилайди я. Меркезда гьакI 44 лагьай армия ва 135-дивизия авай. Махачкъаладин военный ва гьуьлуьн базада, маса частарани гзаф дагъустанвийри къуллугъзавай. Абуру аскервилин чпин везифани намуслувилелди кьилиз акъудна. Фашизмдин винел гъалибвал къазанмишун Советрин Союздин гзаф миллетрикай ибарат халкьдин лап зурба игитвал хьана. Баркалла ахьтин халкьдиз!” - лагьана ада.

Рамазан Абдулатипова вичин рахунар Расул Гьамзатован “Дурнаяр” шиирдай цIарар кIелунилай башламишна.

▸ 2

Музей арадал хкизва!

Райсама САРКАРОВА

И йикъара СтIал Сулейманан кIвализ-музейдиз (ам тамамвилелди кайидакай хабарар газетра чапнавай) “Монолитхолдинг” ООО-дин правленидин председатель Разим Абасов, РФ-дин Госдумадин депутат Мамед Абасов, Сулейман-Стальский райондин кьил Нариман Абдулмуталибов ва музейдин директор, халкьдин шаирдин хтул Лидия Стальская атанвай. Абуру чкадал музейдиз ганвай хасаратвилин дережа ахтармишна ва ам арадал хкунин проект туькIуьрунин месэлани веревирдна.

И райондай акъатнавай баркаллу рухваяр-стхаяр тир Абасоври музей тамамвилелди арадал хкун патал чпин проект теклифна. Разим Абасова, вичихъ Хакасияда цIаяр кьур хуьрер ва чкадин музейни арадал хкай чIехи тежриба авайвиляй, СтIал Сулейманан кIвал-музей арадал хкун патал гьар са кам гьихьтинди хьун лазим ятIа лагьана.

Сифте нубатда Дагъустандин культурадин министерстводихъ галаз алакъа тайинарун лазим тир. Куьз лагьайтIа, музей гьадан балансдал алайди я. Анжах гьа министерстводивай герек тир проектринни сметадин документация заказ гуз ва тестикьариз жезва. Мамед Абасов гьа юкъуз республикадин культурадин министр Зарема Бутаевадихъ галаз рахана ва министрди и кардиз разивал гузвайди тайинарна. Разим Абасова музей арадал хкунин проектдиз ва музей вични арадал хкуниз герек тир вири харжияр вичи ийидайди малумарна.

Идахъ галаз сад хьиз, СтIал Сулейманаз вичин вахтунда Серго Орджоникидзеди багъишай машинни арадал хкида. И кар патал ам Москвада авай, вичи куьгьне автомобилриз цIийи уьмуьр хгузвай дагъустанви пешекардин патав рекье твада.

Адалай кьулухъ музейдин фондар арадал хкида. Аниз неинки кьилдин ксари ва музейри багъишдай экспонатар желбда, гьакIни герек тир затIар масани къачуда.

Культурадин министрдихъ галаз суьгьбет авурдалай гуьгъуьниз РД-дин Председателдин Сад лагьай заместитель Анатолий Къарибован регьбервилик кваз Дагъустандин халкьдин шаир СтIал Сулейманан кIвал-музей арадал хкунин кIвалахар тешкилунин месэла веревирддай рабочий дестедин совещание кьиле фена. Анал, Москвадин тIвар-ван авай пешекарар желб авуналди, музей арадал хкунин проект гьазурунин кIвалах башламишунин къарар кьабулна.

Чна умуд кутазвайвал, Дагъустандин шаиррин “шииратдин Меккадал” чан хкведа ва ада цIийи кьилелай мугьманар кьабулда.

ОБЩЕСТВО

И йикъара Сардархуьруьн 5000 йисаз талукь шад мярекатар кьиле фена. 2-майдин пакамахъ Чирагъ вацIун чапла пата, гуьзел тIебиатдин къужахда, кьуд патахъай хкаж хьанвай дагъларин ценерив экIя хьанвай Сардархуьруьз гзаф мугьманар ахмиш жезвай.

▸ 9

СПОРТ

Сад лагьай чка кьур Кьурагъ райондин командадив Э.Салигьован тIварунихъ галай гъиляй-гъилиз къведай Кубокни вахкана. Пулдин ва рикIел аламукьдай пишкешралди, грамотайралдини медалралди вири командайрин волейболистар къейдна.

▸ 22

Вилерал накъвар гъизвай сувар

1 ◂

- Къе и гафар Гъалибвилин сувариз талукьарнавай вири мярекатрал эзберзава,- лагьана ада. - Гъалибвилин югъ чун патал дирибашвилин, къагьриманвилин, ватанпересвилин ва интернационализмдин ярж, чи культура, руьгь я. Ватандин ЧIехи дяведа Гъалибвал арадал гъайи виридаз за икрамзава. Женгер кьиле фейи, тефей майданра 27 миллион кас телеф хьана, абурукай 90 агъзур кас дагъустанвияр тир. Вири женгера абуру викIегьвилелди иштиракна. Чахъ дирибашвал, Ватандиз вафалувал къалурай Советрин Союздин 62 Игит ава ва абур чи акьалтзавай несилриз чешне я. Мукьвара чи эхиримжи Игитни - Мегьамед Гьамзатов рагьметдиз фена. Ам Гъалибвилин халис аскер, гьакъисагъ зегьметчи тир.

Р. Абдулатипова фронтда пехъи душмандихъ галаз женг чIугур ва ЧIехи Гъалибвал къачуник чпин пай кутур ветеранриз ийизвай куьмекдикай, къенин несил патал Гъалибвилин суварихъ гьихьтин метлеб аватIа, ам арадал гъун патал Советрин Союздин, гьа гьисабдай яз Дагъларин уьлкведин халкьарини гьикьван азиятриз таб ганатIа, гьикьван къурбандар авуниз мажбур хьанатIа, гьадакай лагьана. Ада къейдна хьи, дяведин ветеранриз хьиз, женгчийрин хендедайриз, далу пата зегьмет чIугурбурузни куьмекар гун лазим я. Алай вахтундани МВД-дин, ФСБ-дин, силисдин комитетдин, прокуратурадин, суддин къуллугъчийри, пограничникри чи уьлкведин аслу туширвал, лайихлувал, садвал хуьн патал зегьмет чIугвазва, чпин чанар къурбанд ийизва. И карда чун вири сад хьун лазим я.

Гитлера Советрин Союз дарбадагъ авун патал рекье тур чапхунчийрал къазанмишай гъалибвилик дагъустанвийри кутур пай гьихьтинди ятIа, гьадакай Дагъустандин военком Дайтбег Мустафаева суьгьбетна.

- Малум тирвал, 1941-45-йисара фронтдиз 180 агъзурдалай виниз дагъустанвияр фена. Абурукай 1941-йисан июндин вад юкъуз 3,5 агъзур дагъустанвиди, гьа гьисабдай яз 677 дишегьлиди чеб гуьгьуьллувилелди фронтдиз ракъурунин гьакъиндай военкоматриз арзаяр кхьенай. Чи кьегьал хва Россиядин Игит Абдулхаликь Исмаилова Рейхстагдин кукIва Гъалибвилин пайдах акIурайдалай инихъ 71 йис алатнава. Фашистрихъ галаз чIугур къати ва инсафсуз женгера кьегьалвилер къалурай 11агъзурни 603 касдиз Советрин Союздин Игитвилин тIвар гана, абурун арада 62 дагъустанвини ава. Гьахьтин дирибаш бубайрин рухвайри къе Россиядин Яракьлу Къуватра викIегьвилелди къуллугъзава. Къе абуру Сириядин халкьдизни куьмек гузва. Чна чи бубайрал, рухвайрал, къенин несилдал дамахзава,- лагьана Д.Мустафаева.

Дяведин ветеран Мегьамед Шагьгьуьсейнова йисар къвез физвайди, а къияматдин вакъиайрин иштиракчияр тIимил амукьзавайди, амма чи халкьди Ватандин ЧIехи дяведа къалурай игитвилер са чIавузни викIелай ракъур тийидайди къейдна.

- Советрин халкьди ва Яракьлу Къуватри вири четинвилериз дурум, фашистрин гьужумриз жаваб гана, душман вичин мука барбатIни авуна,- лагьана ветеранди.- Гъалибвилин бинеда халкь марифатдинни политикадин жигьетдай сад хьун, советрин ватанпересвал, стхавилин дуствал ва алчах душмандиз авай такIанвал хьана. Фронтдиз фейи дагъустанвийрикай са пай элкъвена хтанач. Абур Россиядин, Украинадин, Белоруссиядин, Молдавиядин, Латвиядин, Эстониядин ва Европадин хейлин уьлквейрин чилерал къизгъин женгара телеф хьана. Яру Армияди чи Ватанни хвена, Европадин халкьарни фашизмдикай азадна. Им тарих я ва и гьакъикъат садавайни чIуриз жедач.

Ветеранриз, майдандал кIватI хьанвайбуруз Гъалибвилин сувар Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчи, орденрин сагьиб Ибрагьимпаша Садикьова, гзаф аялрин диде Наталья Сорокинади, Россиядин Федерациядин юстициядин министерстводин праводин академиядин Кеферпатан Кавказдин филиалдин студентка Жуварит Абдуллаевади тебрикна.

Заз инал Ж.Абдуллаевадин гафарни тикрар хъийиз кIанзава. "Чаз дяведин цIайни гум такурай. Абур акур гьар садаз ам гьихьтин зулум ятIа чизва. Гьавиляй чун ислягьвал хуьз чалишмиш хьана кIанда. Чи республикада дяведик цIай кутаз алахънавайбуруз, са тахсирни квачир ислягь инсанар рекьизвайбуруз чи чилел чка туна кIандач. Чна Гъалибвал къазанмишайбур садрани викIелай ракъурдач. И сувар чун патал гьамиша важиблуди хьун лазим я" .

Майдандилай инсанрин дестеяр, военный оркестрдин маршарин сесерик кваз, халкьар душмандикай азад авур Аскердин памятникдал фена. Инал РД-дин Кьил Р. Абдулатипова, РД-дин Халкьдин Собранидин Председатель Хизри Шихсаидова, РД-дин Гьукуматдин Председатель Абдусамад Гьамидова ва масабуру цуьквер эцигна. Ахпа абуру Баркалладин музейдал кьил чIугуна.

Суваррин митингдин иштиракчийри Советрин Союздин Игитар тир дагъустанвийрин аллеядал, дяведин иштиракчийрин сурарал кьил чIугуна ва анрал цуьквер эцигна.

Ахцегь

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

ЧIехи Гъалибвилин сувариз талукь шад мярекатар Ахцегь райондани лап гурлудаказ кьиле фена.

СССР-дин Игит, лётчик-истребитель Валентин Эмирован тIварунихъ галай, цIийиз туькIуьр хъувунвай багъда кьегьал хцин гуьмбетдал цуьквер эцигунилай башламишай парад - "Рекьин тийир полк" Обелискдал фена. Валентин Эмирован гуьмбетдин вилик, ял ядай багъдин кьве патани Ахцегь райондай дяведиз фейи рухвайрин шикилар алкIурнавай.

Обелискдин патав кьиле фейи чIехи митингдал "Ахцегь район" МР-дин кьил Осман Абдулкеримов, райондин ветеранрин Советдин председатель Хайируллагь Велиев, педагогвилин зегьметдин ветеран Атем Исламов ва масабур рахана. Абурун виридан рахунрин асул метлеб, жегьил несилар бубайрин игитвилералди ватанпересар яз тербияламишун тир. Микрофондихъ атай гьар са касди дяведиз фейи ва далу пата зегьмет чIугур ксар викIел хкана, абурун игитвилериз вафалу хьуниз эверна.

И мярекатра, адет тирвал, Ахцегь районда авай военный гарнизондин векилрини иштиракна.

9-Майдиз талукь и шадвилерик райондин вири идарайрин векилар, ученикарни муаллимар, хтулрин гъилер кьунвай бадеярни чIехи бубаяр квай.

Эхирдай ветеранар воинский частуниз илифарна. Аскеррин тIуьнар дадмишайдалай кьулухъ абуруз райондин культурадин кIвалин артистри концерт гана.

Дербент

Къагьриман ИБРАГЬИМОВ

Дербент шегьерда Гъалибвилин сувар военкоматдин гьаятда, суварин къайдада дуьзмишнавай столрихъ ветеранар ацукьна,

абуру дяведин вахтар викIел хкунилай башламишна.

Абуруз сувар тебрик ийиз Дербент шегьердин кьил Малик Баглиев, шегьердин Собранидин председатель Мавсум Рагьимов, РД-дин прокурордин заместитель Изет Гьажиев, шегьердин Общественный палатадин председатель Владимир Крылов ва масабур атанвай.

Дербент, Дагъустандин Огни шегьеррин ва Дербент райондин военный комиссариатдин отделдин начальник Адил Къулиева ветеранриз сагърай лагьана ва гъалибвилин лентерни пилоткаяр пишкешна.

Сятдин цIудаз параддин кьилин игитар - Ватандин ЧIехи дяведин ветеранарни далу патан зегьметчияр авай машинрин колонна майдандал фена.

Ина трибунадихъ шегьердин руководителар, РД-дин Халкьдин Собранидин депутатар, военный офицерар, къанун-къайда хуьдай, общественный тешкилатрин ва политический партийрин руководителар акъвазнавай.

- Играми ветеранар! Гьуьрметлу дербентвияр! - рахана Дербент шегьердин кьил Малик Баглиев. - ВикIин сидкьидай квез ЧIехи Гъалибвилин сувар мубаракрай. Гъалибвилин сувар - им халкьдин викI алай, виридалайни пак сувар я. Къе чна шад гьалара Гъалибвилин 71-май къаршиламишзава. Амма Ватандин ЧIехи дяведин залан йисар чи викIелай садрани алатдач. Гъалибвал къазанмишун, къе чун икI ислягьдаказ яшамиш хьун патал военный несилрал гьикьван залан пар ацалтнатIа, гьикьван азабар абуру эхнатIа, чна гила генани дериндай гьиссзава.

Гъалибвилин аскерар, квез баркалла! Фашистрикай чил азад авур чIехи Советрин Армиядиз баркалла!

Майдандал кIватI хьанвай вири ксар Россиядин ФСБ-дин Дагъустанда авай Дербентдин погранкъуллугъдин управленидин начальник Владимир Варича, Адил Къулиева, Ватандин ЧIехи дяведин ветеран Иван Сетежева ва жегьилрин советдин председатель Тагьир Разаханова тебрикна.

Митинг цавуз лиферни шарар ахъаюналди акьалтIарна.

Ахпа парад башламиш хьана. Майдандилай агъзурдалай гзаф дяведай хтун тавурбурун ва ветеранрин шикилар гваз "Рекьин тийир полк" фена.

Шегьердин карханайрин, школайрин, вузринни ссузрин коллективри, культурадин, медицинадин ва социальный идарайрин работникри иштиракна.

Шегьердин руководителри, гьуьрметлу мугьманри, ветеранри "Гъам чIугвазвай дидедин" мемориалдин къвалав гвай Эбеди цIун патав цуьквер кIунчIар эцигна.

Дербент район

Гъалибвилин Сувар Чинар хуьре Ватандин ЧIехи дяведин ветеранриз хкажнавай памятникдал цуьквер эцигуналай башламишна.

Мярекатда Дербент райондин кьил Мегьамед Желилова, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Рима Касимовади, Дербент, Дагъустандин Огни шегьеррин ва Дербент райондин военный комиссариатдин отделдин начальник Адил Къулиева ва масабуру иштиракна.

Памятникдал цуьквер эцигайдалай гуьгъуьниз вири суварин чIехи мярекатар кьиле тухузвай стадиондал фена.

Инал райондин образованидин, культурадин, медицинадин идарайрин коллективар, администрациядин къурулушрин работникар, депутатар ва Чинар хуьруьн агьалияр, санлай къачурла, агъзур кас кьван кIватI хьана.

Абурун вилик суварин тебрикдин гафар Мегьагьед Желилов рахана.

Парад "Рекьин тийир полк" маршдиз экъечIунилай башламишна. Иштиракчийри чIехи бубайрин шикилар дамахдивди тухвана.

Параддилай гуьгъуьниз суварин иштиракчийриз чIехи концерт гана.

Докъузпара

Кругъли ФЕРЗАЛИЕВ

Виринра хьиз, Докъузпара райондани 9-Майдин Гъалибвилин сувар шад гьалара кьиле тухвана. И йикъан экуьнахъ гъилера цуьквер кIунчIар авай докъузпаравийри райцентрада авай паркунихъ гьерекатзавай. Сувар Ватандин азадвал, аслу туширвал патал къати женгерани цIаяра чпин чанар къурбанд авур докъузпаравияр мидаим викIел хуьн патал тIварар кхьена туькIуьрнавай мемориальный чIехи комплексдив цуьквер тажарни кIунчIар эцигунилай башламиш хьана.

- Гьуьрметлу ветеранар, районэгьлияр ва мугьманар! - лагьана "Докъузпара район" МО-дин кьил Керимхан Абасова. - За квез Гъалибвилин сувар викIин сидкьидай мубаракзава. Дяведин цIаяр хкахьна 71 йис хьанва. Къати дяведи миллионралди инсанрин кьисметар кьатIна. Гъалибвилик пай кутурбурун вилик чун вахкуз тежер бурж алай ксар я. Акьалтзавай несилрик ватанпересвилинни такабурвилин гьиссер кутун чи буржи я. И дяве инсаниятдин тарихда лап чIехиди ва заланди хьана.

Къенин кьетIен юкъуз къейд авун герек я хьи, 1941-1945-йисара кьиле фейи къизгъин женгера 3000-дав агакьна докъузпаравийри иштиракна. Абурукай 1700 ватанперес аскерди женгера чпин чанар къурбандна.

- Играми докъузпаравияр ва ветеранар! За квез РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипован, Халкьдин Собранидин, РД-дин Гьукуматдин ва кьилди жуван патай Гъалибвилин сувар викIин сидкьидай мубаракзава, - лагьана РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Фирудин Ражабова. - Зурба Гъалибвал къачур ветеранар эбеди яз чи викIера амукьда. Ватандин ЧIехи дяведа иштиракай ветеранри гьунарлувилелди, къагьриманвилелди фашистар дарбадагъна.

Ф.Ражабовани Абасова республикадин Кьилин ва Докъузпара райондин администрациядин патай ветеранриз пулдин пишкешар гана.

Тафаватлу хьайи муниципальный къуллугъчийрив мярекатдал райондин кьили грамотаяр, къиметлу савкьатар вахкана.

Мярекатдал тебрикдин гафар райондин ветеранрин Советдин председатель Мелик Балакъадашева, РФ-дин ФСБ-дин Ахцегьа авай пограничный къуллугъдин начальникдин заместитель Владимир Стояновскийди, Ахцегь, Докъузпара ва Рутул районрин военный комиссариатдин векил С. Урдуханова ва масабуру лагьана.

Тебрикрин рахунрилай кьулухъ Усугъчайдин мектебдин ученикри, "Аленушка" бахчадин аялри, райондин, республикадин тIварван авай манидарри, ашукьри, музыкантри суварин «гьава» генани хъсанарна.

Кьурагь

ЧИ КОРР.

Майдин сифте кьилера марфар, гьатта жив къванатIани, Гъалибвилин суварин югъ гуьлуьшанди хьана. Райцентрадин майдан галай терефдихъ кьибледихъай ва кефердихъай хуьрерин муниципалитетрин дестеяр, райондин администрациядин, образованидин, медицинадин, культурадин, хуьруьн майишатдин работникар, школьникар, аялар галай дидеяр ахмиш хьана. Майдандилай

Вилерал накъвар гъизвай сувар

кьуд патахъ Дагъустандин халкьдин артистка Роза Максумовади, “Штул”, “Бахтавар”, “Созвездие” ансамблри тамамарзавай музыкадин, манийрин шад сесер чкIизва.

Кьурагь райондин муниципалитетдин кьил Замир Азизова, Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчи Халид Халидова, РД-дин Халкьдин Собранидин Председателдин заместитель Сейфулагь Исакьова, райондин дяведин, зегьметдин, Яракьлу Къуватрин, къайдаяр хуьдай органрин ветеранрин Советдин председатель Фахрудин Мирзоева Культурадин дворецдин гьаятда обелискдал цуьквер эцигна.

Шадвилин митинг ачухдайла З.Азизова лагьана: “Тарихда садрани рикIелай алат тийидай вакъиаяр гзаф ава. Абурукай сад Ватандин ЧIехи дяведа советрин халкьди ва Яру Армияди фашистрин винел къазанмишай гъалибвал я. Гьикьван йисар алатайтIани, бязи уюнбазри гьикьван кьуьруькар акъудайтIани, Гъалибвилин метлеб агъузариз алахъайтIани, ЧIехи Гъалибвили чи халкьариз гьамиша нур гуда, акьалтзавай несилрик руьгь кутада. Жегьилриз чир хьун лазим я, Гъалибвал чи бубайриз регьятдиз гьатнач. Миллионралди инсанри чпин чанар къурбанд авуна, агъзурралди аскерри викIегьвилер къалурна. Абурун арада чна гьамиша дамахзавай чи Игитар Эсед Салигьовни Араз Алиев ава. Райондай Ватан хуьз фейи кьегьалрикай 600-лай виниз дагъвияр къизгъин женгера телеф хьана. Чаз къенин ислягь, ракъинин нурар хъиченвай югъ багъишай ватанэгьлияр чна гьамиша рикIера хуьда”.

Майдандал кIватI хьанвайбуруз сувар С.Исакьова, Х.Халидова, далу патан зегьметдин ветеран Рабият Мирзоевади, Ф.Мирзоева тебрикна.

Митингдал З.Азизова районда амай ветеранрикай сад тир Халид Халидовав пулдин пишкеш ва Гъалибвилин темадай чешнелу сочиненияр кхьей, дяведикай хъсандиз маниярлагьай школьникрив призар вахкана.

Кьасумхуьр

Сулейман-Стальский районда Гъалибвилин сувариз талукьарнавай мярекатар шад гьалара кьиле фена. Сятдин 9-дан зураз Сулейман-Стальский райондин муниципалитетдин кьил Нариман Абдулмуталибов, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Гьамидулагь Мегьамедов, райондин администрациядин кьил Штибег Мегьамедханов кьиле авай колоннаяр Ватандин ЧIехи дяведа телеф хьайи аскерриз эцигнавай обелиск галай патахъ рекье гьатна. Абурук райондин образованидин, здравоохраненидин, хуьруьн майишатдин идарайрин работникар, 400 касдикай ибарат “Рекьин тийир полкунин” колонна ва 50-далай виниз ксар авай велосипедистрин десте эхкечI хъувуна.

Параддин иштиракчийри обелискдал цуьквер эцигна, абур са декьикьада кисна акъвазна.

Шадвилин митинг ачухай Н.Абдулмуталибова кIватI хьанвай 5 агъзур касдиз сувар тебрикна:

- Ватандин ЧIехи дяведи чаз азадвилин, инсаниятдин лайихлувилин, инсанар кIан хьунин метлебар чирна. Ада тамам тухумрин, халкьарин ва хейлин уьлквейрин кьисмет виликамаз тайинарна. Ватандин аслу туширвал, азадвал хуьн патал чи бубайри тежер хьтин игитвилер къалурна. Са вахтундани рикIелай ракъурун лазим туш, Гъалибвал къазанмишун патал советрин халкьди гзаф четинвилериз дурум гана. Ахьтин бубайрал чна гьахълудаказ дамахзава. Чна несиларни ватанпересвилин руьгьдаллаз тербияламишун лазим я.

Параддин иштиракчийриз сувар Гь.Мегьамедова, райондин военный комиссар Рейзудин Женетова, дяведин ва зегьметдин ветеранрин Советдин председатель Абдулаким Гьажимурадова, Афгъандин вакъиайрин иштиракчи Ислеман Ризаева тебрикна.

Рахунрилай гуьгъуьниз Гъалибвилин салют гана. Райондин Культурадин дворецдин гьевескарри, Дагъустандин эстрададин артистри, школьникри ватанпересвилин ва халкьдин манийрикай, кьуьлерикай ибарат концерт къалурна. Юкьван школайрин спортсменрин арада са шумуд жуьредай акъажунарни кьиле фена.

“Рекьин тийир полкунин” марш

Гъазурайди - Земфира БАБАЕВА

ЧIехи Гъалибвилин 71 йис тамам хьуниз талукьарнавай мярекатар Махачкъалада кьилин майдандал гурлудаказ кьиле фена. Сувариз талукь шадвилин митингдинни параддин гуьгъуьнлай “Рекьин тийир полк” тIвар алай тарихдинни ватанпересвилин умуми гьерекатдик юзун акатна. Адак иштиракун патал акьалтзавай несилдин векилар чпин чIехи бубайрин суьретар гваз суварик атанвай.

Дагъларин уьлкведин шегьеррани районра “Рекьин тийир полк” международный акцияда 25 агъзурдалай виниз дагъустанвийри иштиракна. И мярекатда РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипова, парламентдин спикер Хизри Шихсаидова, премьер-министр Абдусамад Гьамидова, ведомствойринни министерствойрин руководителри, общественный тешкилатрин векилри ва шегьерринни районрин агьалийри иштиракна.

“Рекьин тийир полк” умуми гьерекатдин иштиракчияр чпин багърийрин портретар гваз меркездин кьилин майдандилай башламишна, Гьамзатован, СтIал Сулейманан, Пушкинан куьчейрай Родопский бульвардиз фена.

- ЧIехи Гъалибвилин суварин юкъуз и маршда иштиракун патал дяведин игитринни иштиракчийрин суьретар алай плакатар гваз 15 агъзурдав агакьна агьалияр атанвай.

- Зи гъиле Советрин Союздин Игит, летчик Валентин Эмирован портрет ава. Шад жедай кар ам я хьи, республикадин руководстводини и акциядин тереф хвена. Зун инанмиш я хьи, “Рекьин тийир полк” ватанпересвилин метлеблу гьерекат чи республикада гьар йисуз кьиле тухудай хъсан адетдиз элкъведа ва къведай йисуз мадни гзаф агьалийри иштиракда, - къейдна РД-дин жегьилрин крарин рекьяй министр Арсен Гьажиева.

“Рекьин тийир полк” акциядин сергьятра аваз РД-дин жегьилрин крарин рекьяй министерстводин ватанпересвилин центради гьазурнавай Гъалибвилин Пайдах (копия) (10 м х 20 м) волонтерри Махачкъала шегьердин кьилин куьчейрай тухвана.

Мегьарамдхуьр

Мегьарамдхуьре ЧIехи Гъалибвилин 71 йис тамам хьуниз талукьарнавай гуьзел сувар дяведа телеф хьайи аскерриз хкажнавай обелискдал цуьквер эцигунилай ва са декьикьада кисна акъвазунилай башламиш хьана. Ахпа автоматчикри суварин салют гана.

9-Майдин сувар къейд авуник райондин образованидин идарайрин ученикри чпин пайни кутуна. “Рекьин тийир полк” тIвар алай тарихдинни ватанпересвилин умуми гьерекатда иштиракун патал акьалтзавай несилдин векилар суварик женгерин майданра телеф хьайи ва иштиракай чпин чIехи бубайрин суьретар алай плакатар гваз атанвай.

Суварин эхирдай мугьманризни шегьерэгьлийриз чIехи концерт къалурна. Паркуна республикадин МЧС-ди тешкилнавай чуьлдин кухнядини кIвалахзавай.

* * *

Гъалибвилин юкъуз Россиядин гзаф шегьерра “Рекьин тийир полк” ватанпересвилин умуми гьерекатдин акцияр кьиле фена. Адан маршда миллионралди инсанри иштиракна. Москвада са шумуд километрдин яргъивал алай “Рекьин тийир полкунин” колоннадик кваз 700 агъзурдалай виниз агьалийри иштиракна. Ватандин ЧIехи дяведин фронтра хьайи багърийрин суьретар алай плакатар гваз абур Россиядин меркездин кьилин куьчейрай фена. Абурун рехъ Белорусский вокзалдилай башламиш хьана. И вокзалдилай фронтдиз сифте эшелонар фенай ва 1945-йисуз аскерар-гъалибчиярни хтанай. Акцияда виридахъ галаз санал вичин фронтовик бубадин суьрет алай плакат гваз Россиядин Президент Владимир Путинани иштиракна.

Гъалибвилин сувариз талукьарнавай митинг райондин муниципалитетдин кьил Фарид Агьмедова ачухна. Ада метлеблу мярекатдиз атанвайбуруз чIехи сувар рикIин сидкьидай мубаракна ва алай аямдин несилриз тарихдин зурба вакъиайрикай чир хьун важиблу кар тирди къейдна. Тешпигь авачир игитвилер, къагьриманвилер, уьтквемвилер, викIегьвилер къалурай, гъалибвал къазанмишай дяведин иштиракчияр, ветеранар виридан рикIера эбеди яз амукьдайди, абурал дамахзавайди малумарна.

Гъалибвилин митингдин ва параддин эхирдай райцентрадин майдандал чIехи концерт кьиле фена. КIватI хьанвайбурун гуьгъуьлар райондин художественный самодеятельностдин, пагьливанрин, аялрин яратмишдай коллективри ачухарна. Майдандал чуьлдин кухнядин суфраярни ачухнавай. Иштягь авайбуруз военнийри гречкадин аш ва чай теклифзавай.

Дирибаш капитан Эмиров

1942-йисан 1-сентябрдиз, летчик телеф жедалди 10 югъ амаз, акъатай "Дивизиондин газетдин" нумра. Кьилин макъала. "Капитан Эмиров хьтинди жен":

"Гъавадин къизгъин женгера адал са шумудра залан хирер хьана. Адан беден михьиз хирерин гелери кьунвай. Тек са эхиримжи женгина ада немсерин пуд самолет яна гадарна. Гъавадин къагьриманар! Яна гадарай фашистрин къузгъунрин сан артмишин, Ватандин цав чи чилел ажалдин цIай къурзавай гитлерчи къачагъ рикай михьи ийин..."

ЧIехи политрук **И.ЧИЧЕЛЬНИЦКИЙ:** *"Къагьримандихъ хьтин руьгьдин къуват авай ам, дагъдин лекь хьиз, дирибаш я. Ам вич женгиник экечIдай душмандихъ къекъвезва. Душмандихъ аквадай хьтин артуханвал авай чIавузни ада кьулухъ чIугвазвач. Ам женгинин тапшуругъар тамамарун патал кьве вишелай гзаф сеферра цавуз хкаж хьана. Ада гьавада цIудралди женгер кьиле тухвана, вишералди гитлерчияр къирмишна, кьилди вичи душмандин вад самолет - кьве "Мессершмит", "Юнкерс", "Фокке-Вульф" ва "Хейнкель -113" - яна гадарна".*

Батальондин комиссар **А.ИВАНОВ:** *"1942-йисан 23-августдиз Эмиров вад "Мессершмитдихъ" галаз женгиник экечIна. Абурукай сад ада яна гадарна, амайбуруз чи бомбардировщикрив агатдай мумкинвал ганач. Са шумуд югъ арадай фейила, ада душмандин ирид "Макки-200" самолетдин гьужумар устадвилелди алудна, абуруз чи бомбардировщикриз мукьва жедай мумкинвал ганач ва гьавадин женгина фашистрин са самолет яна гадарна. Августдин эхирра цавуз хкаж хьанвай чи са десте самолетрин хатасузвал таъминардайла, Эмироваз душмандин разведчик-самолет акуна. Советрин летчикди ам яна гадарна.*

Эхиримжи гъилера (им 1942-йисан 10-сентябрдиз хьайи кар я) ада фашистрин ругуд истребителдихъ галаз женг чIугуна. Адан сифтегьан гьужумдин нетижада душмандин са самолетди цIай кьуна, ам чилел аватна. Са тIимил вахт арадай фейила, душмандин мад са самолетдин кьисмет гьа ихьтинди хьана".

Батальондин комиссар **И.КАЦ**: *"АкI жезва хьи рикIиз, ингье исятда кумадикай буйдиз тIарам, гьяркьуь къуьнер алай, чина хиялри тухванвай хьтин суй авай кас хкечIда ва ада самолетар галай патахъ еримишда. Ам женгинин дустари элкъуьрна юкьва твада. Ада вичи лагьайтIа, хуррамдаказ салам гана, ви гъил кьуна, кIевиз чуькьведа".*

Гъавадин къагьриман

Абдулла СУЛЕЙМАНОВ

1942-йисан 10-сентябрдиз женгинин тапшуругъ тамамариз фейи советрин истребителрин дестедин командир Валентин Эмироваз вичин юлдашрин патав хтун кьисмет хьанач. АкьалтIай еке дирибашвал къалурунай адаз телеф хьайидалай гуьгъуьниз Советрин Союздин Игитвилин тIвар гана.

ЭМИРОВ патал дяве гьеле 1939-йисуз - СССР-динни Финляндиядин арада яракьлу акьунар кьиле физвай чIавуз башламиш хьана. Хейлин тарихчийри а чIаван женгинин гьерекатарни Дуьньядин кьвед лагьай дяведиз талукьбур яз гьисабзава. А вахтунда Валентин Эмирован 25 йис тир. Ахцегьрин хуьряй тир дагъви гадади гьеле авиационный техникум куьтягьнавай, Таганрогдин аэроклубда вердишвилер къачунвай, Сталинградда военный летчикар гьазурдай школада вичиз устадвилин сирер чирнавай. Ада Ленинраддин кьушунрин кьетIен округдин са частуна къуллугъзавай. Женгинин ва политикадин рекьяй гьазурвилер акунин барадай отличник тир В.Эмиров истребительный авиациядин полкунин командирдин дережадиз кьван хкаж хьана.

Дмитрий Трунован "Дагъларин дирибаш рухваяр" ктабда Валентин Эмирова кьилиз акъудай женгинин са тапшуругъдикай суьгьбетзава. "Авиациядин звенодиз Муола - Ярви вирин патарив бинеламиш хьанвай душмандин аэродром ахтармишунин тапшуругъ гана. Разведчикар цавуз хкаж хьайила, жив къваз башламишна. Къалин циферикай финиз мажбур хьана. Фронтдин цIарцIелай алатайла, летчикриз садаз-сад ахквазмачир. Чи кьве самолет кьулухъди хъфена. Са летчикди, ацалтзавай четинвилеризни килиг тавуна, виликди фин давамарун кьетIна. МичIи рагъул ранг акьалтнавай цава вилериз саки са затIни аквазвачир. Машин гагь са патахъ, гагь маса патахъ галтад жезвай. Жив мадни къалиндаказ къваз башламишна. ТIурфан акьалтна. Живедин маргъалрин хура гьатна, вилериз затIни аквазвачир. Ихьтин шартIара са жуьреда хьайитIани кьил акъудун патал летчикди компасдикайни сятиникай менфят къачузвай. Вирив агакьзавай хьтин арада цав са жизви ачух хьана. Душмандин аэродром патарив гваз хьун лазим я, фикирна летчикди ва цава са шумудра чархар яна. Ингье адаз душмандин далдаламишнавай самолетарни акуна. Гила элкъвена хъфейтIани жезвай. Амма бирдан, циферикай хкатна, душмандин пуд истребитель пайда хьана. Дирибаш летчикдин машин галай патахъ экв гудай гуьллейри тазвай цIарар пайда хьана. Советрин летчикди эрчIи патахъай мукьва жез кIанзавай душмандихъ вичин самолетдин вилик пад элкъуьрна, мукьвал тир мензилдай гашеткадал гъил илисна ва душмандин самолетдин къвалаз гуьлле гана. ЦIун ялавра гьатай душмандин машин чилел аватна. Гьа и арада Советрин летчикди вичин самолет чапла патахъ элкъуьрна. Гьа и саягъда са шумудра гьужумар авурдалай гуьгъуьниз душман, дурум гуз тахьана, са къвалахъ элячIна. Фашистрин пуд лагьай самолетдилай чи самолетдин кьулухъ патаз мукьва жез алакьна ва ада гуьлле гана. Чи летчикди чина, ахпа къуьне лап пис тIал гьатайди гьиссна. Комбинезондин хиляй иви авахьна. Беденда эхи тежедай хьтин тIал гьатнавайтIани, летчикди садлагьана вичин самолетдин кIуф душмандихъ элкъуьрна ва ам гьужумдиз фена. Ихьтин кар гуьзлемиш тавур фашист женгиникай хкечIна ва ам циферик чуьнуьх хьана. Элкъвена жуванбурун патав хтун мадни четин акъваззавай, гьикI лагьайтIа самолетдиз зиянар хьанвай. Гзаф иви финикди летчикдин вичин кьилни элкъвезвай. Ам жуван аэродромдал хтайла, техникриз самолетдай 96 чкадилай тIеквенар акъатнавайди акуна. Дирибашвал къалурунай Валентин Эмироваз а чIавуз Яру Пайдахдин орден ганай.

Ватандин ЧIехи дяве башламиш хьайи сифтегьан йикъарилай Валентин Эмиров женгинин гьерекатар кьиле тухузвай армиядин жергейра хьана. Ада истребительный авиаполкуна эскадрильядиз команда гузвай. Абурун частуни фронтдин Крымдин участокда кьиле физвай женгера иштиракзавай. А ягъунрихъ галаз алакъалу са агьвалатдикай "Яру картар" ктабда икI лугьуз кхьизва: "Садра югъ ачух жедай арада гитлерчийрин яргъал мензилда авай чкаяр ядай артиллерияди чи кьураматдин кьушунрин эвелимжи сенгеррал къати цIай къурна. Эмирован эскадрильядив душмандин тупар терг авунин, фашистриз чи сенгеррал ийиз кIанзавай гьужумдин вилик пад кьунин буйругъ агакьна. Немсери са къатда хар хьиз гуьллеяр къурзавайтIани, сагъ-саламатдиз амукьай Эмиров кьиле авай чи кIуьд самолетди душмандин сенгерриз барбатI ийидай ягъунар кьуна. Фашистрин артиллерия кис хьана. Адан танкар цIун ялавра гьатна, кудай шей авай цистернаяр хъиткьиниз башламишна. Эмирован эскадрильяди лагьайтIа, цава чархар ягъиз, душманрал мад ва мад сеферда гьужумар ийизвай. Женг къизгъин хьанвай чIавуз немсерин зенитный батареяр кардик акатна. Нубатдин сеферда цава чарх яна, винелди хкаж жезвай Эмирован машин бирдан къарсана. Гьа и арада вири беденда эхи ийиз тежер хьтин тIал гьатуникди летчикди, ивидал къведайвал, вичин пIузар кIасна. Самолетдин кабинада нефес кьадай, вилер кудай хьтин гум гьатна. Нефес къачуз жезмачир. Гила эхир хьанвай хьиз тир, амма дирибаш аскер ажалдин вилериз килигиз им сад лагьай сефер тушир. Са гуж-баладалди самолет тартибда хтуналди ада кьулухъди хъфидай рехъ тайинарна ва са цIувад декьикьадилай чи аэродромдал эвичIай ам вич-вичикай хкатна. Хирургди Эмирован бедендал цIерид хер хьанвайди тайинарна. А хирерикай гзафбур агъурбур тир ва, медикрин гьисабралди, эскадрильядин командирдихъ къутармиш жедай мумкинвилер саки амачир. Саки пуд гьафтеда духтурар адан койкадихъай къекъечIнач. Валентин Эмирован къагьримандин хьтин беденди, гьар гьикI авуртIани къутармиш жез, гележегдани душманар терг ийиз кIанз рикIе авай къастуни ажалдин винел гъалибвал къазанмишна. Сагъ хъхьайдалай гуьгъуьниз летчик мад душмандиз акси женгериз экъечI хъувуна.

1942-йисан июлдиз ам 926-истребительный авиаполкунин командирдин къуллугъдал тайинарна. Вичин жергейра и полкни авай Гьавадин 4-армия Закавказьедин фронтдиз рекье туна. Ина Ватандин ЧIехи дяведин виридалайни зурба женгерикай сад - Кавказ патал ягъунар башламиш жезвай. Августдин эхирра, истребительный авиациядикай далда кьуналди, душман Терек вацIалай элячIиз гатIумна. Фашистар Терский дагъларин ценерив агатнавай. Грозный ва Владикавказ патал еке хаталувал арадал атанвай. Гьавадин 4-армиядин вири къуватар стратегиядин метлеб авай са терефдихъай виликди еримишзавай душмандин вилик пад кьун патал рекье туна. Чи штурмовикарни истребителар йикъа 4-5 гъилера цавуз хкаж жезвай... 1942-йисан 10-сентябрдиз капитан Валентин Эмиров чи бомбардировщикрин саламатвал таъминарун патал цавуз хкаж хьана. Моздокдин патарив чи самолетрал душмандин ругуд истребителди гьужумна. Советрин летчикар абурухъ галаз барабарсуз женгиник экечIна. Эмирован юлдашди са "Мессер" яна гадарна, амма душмандин гуьллеяр галукьай чи самолетни, цIай кьуна, чилел аватна. Валентин текдиз амукьна. Душмандин гуьллеяр галукьай адан ЛаГдини цIай кьуна. ЦIай кьуна кузвай самолетда аваз ада душмандин истребитель тергна, ахпа фашистрин кьвед лагьай самолетни яна гадарна. Женгинин суьрсет куьтягь хьайила, ада вичин самолет душмандин самолетда эцяна. Амайбур чпин сенгерар галайвал хъфена. Вичин самолетда кьунвай цIай хкадариз кIанз Эмирова машин гагь и патахъ, гагь а патахъ элкъуьрзавай, амма са куьмекни жезвачир. ЦIун ялавар кабинадивни агакьна, Эмирован парталрини цIай кьуна. Маса чара тахьайла, ада пуч жезвай самолетдай хкадарун кьетIна. Гьа и арада цIай кьунвай машин чилиз лап мукьва хьанвай. Летчикдин парашют ачух хъжез агакьнач...

Дирибаш аскер вири гьуьрметривди Балашево шегьердин патарив кучудна. 1942-йисан декабрдиз СССР-дин Верховный Советдин Президиумди Валентин Аллагьярович Эмироваз телеф хьайидалай гуьгъуьниз Советрин Союздин Игитвилин тIвар гана. Дяве куьтягь хьайила, летчик Махачкъалада кучуд хъувуна. Адан тIвар Дагъустандин меркездин са куьчедиз ва гьуьлерин гимидиз ганва.

("ДП")

Душман акъвазарайбурукай сад

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Алатай йисуз чна фашистрин Германиядал Яру Армияди, Советрин Союздин халкьди Гъалибвал къазанмишна 70 йис тамам хьунин юбилей пара гурлудаказ къейдна. ЦIини уьлкведин гьар са пипIе Гъалибвилин 71 лагьай сувариз уьзягъдаказ гьазурвилер акуна, Гъалибвал къазанмишай гьар са кьегьал рикIел хкидай, абуруз юкь агъузна икрамдай гзаф кьадардин мярекатар тешкилна. Гьа гьисабдай яз - Дагъустандани.

5-майдиз Дагъларин уьлкведин меркезда, кьилин майдандин патав Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчи, дагъустанвийрикай стрелковый дивизиядин командир хьайи авайни авачир са кас, полковник, Ленинан, Яру Пайдахдин кьуд, Суворован III дережадин, Александр Невскийдин, Кутузован, Ватандин дяведин I дережадин, Яру Гъед орденрин ва хейлин медалрин иеси **ЗАМАНОВ Хийирбег Демирбеговичан** тIварунихъ галай куьчедин сифте кIвалел мемориальный кьул эцигуниз талукь мярекат кьиле тухвана.

Митингда РД-дин Халкьдин Собранидин депутатри, Общественный палатадин членри, Махачкъала шегьердин, Докъузпара райондин администрацийрин работникри, Заманован мукьва-кьилийри, Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчийри, журналистри, шегьерэгьлийри иштиракна.

Мярекат РД-дин Общественный палатадин председателдин заместитель Алюсет Азизханова ачухна ва ада полковникдин уьмуьрдикай, женгерикай куьрелди суьгьбетна.

- Хийирбег Заманов Докъузпара райондин Усугъчай хуьре дидедиз хьана. Агъзурралди дагъвийри хьиз, адани фронтда немсерихъ галаз викIегьвилелди женгер чIугуна. Жергедин аскервиле къуллугъиз эгечIай лезги хва полковникдин, дивизиядин командирдин дережадиз кьван хкаж хьана. Ада регьервал гузвай частарин, соединенийрин алахъунар, агалкьунар са шумуд сеферда Верховный Главнокомандующий И. Сталина вичин приказра къейд авуна. Адан тIварцIихъ уьлкведин меркез Москвада салют гана. Заманован кьегьалвилер дагъустанвийрикай сифте яз Женгинин Яру Пайдахдин орден гуналди къейднай.

Полковник Заманова Москва хуьдай, Орел, Воронеж, Конотоп, Нежин, Киев, Львов, Краков, Дембиц ва маса шегьерар фашистрикай азад ийидай къизгъин женгера иштиракна. Къе чна Хийирбег Демирбегович гьуьрметдивди рикIел хкизва ва ам яргъал йисара акьалтзавай несилрин рикIел хуьдайвал адан тIварунихъ галай куьчедин цлал мемориальный кьул алкIурзава. Лугьун лазим я хьи, и хъсан кар кьилиз акъатун патал Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчи Икрам Ягьяева, РД-дин Общественный палатадин член Вагьаб Къазибегова, Кеферпатан Кавказдин исламдин ахтармишунардай центрадин директор Руслан Гереева, Махачкъала шегьердин администрацияди герек алахъунар авуна.

Инал чаз а кар къейд ийиз кIанзава хьи, алай йисан 12-январдиз 1999-йисан сентябрдиз Дагъустан бандитрин дестейрикай хуьдай женгера иштиракай МВД-дин ветеран Икрам Ягьяева ветеранрин тIварунихъай РД-дин Общественный палатадин член Вагьаб Къазибеговаз Ватандин ЧIехи дяведин зурба полководец Хийирбег Заманован тIварунихъ галай куьчедин цлал мемориальный кьул эцигунин гьакъиндай чар кхьенай. Стха рутул халкьдин векил Вагьаб Къазибегова гъиле-гъил аваз и месэладин гуьгъуьна гьатна, герек инсанар желбна, финансар жагъурна, цлал кьулни эцигна, халис къагьримандин тIварунихъ галай куьче къайдадизни гьана ва мярекатни тешкилна.

Шикилар ягьайди - Гь. ИСАЕВА

Республикадин военком Дайтбег Мустафаева Гъалибвилин суварин вилик ихьтин мярекат кьиле тухун, чи игитар рикIел хуьн лишанлу кар тирди къейдна. Ватандин ЧIехи дяведин активный иштиракчи Хийирбег Демирбеговичахъ галаз санал чна къе вири ветеранриз, Ватан патал чанар гайибуруз юкь агъузна икрамзава. Абурун тIварарихъ куьчеяр, школаяр ягъунихъ, мемориальный кьулар цларал алкIурунихъ акьалтзавай несил ватанпересвилин руьгьдаллаз тербияламишунин карда еке метлеб ава. Ада вичи ва военкоматдин коллективди чпин идарани Заманован куьчеда хьунал дамахзавайдакай лагьана.

Дяведин ветеран, Баркалладин кьве ордендин сагьиб Ибрагьимпаша Садикьова гьевесдалди авур ихтилатар вирида хушдиз кьабулна.

- Хийирбег пара дирибаш командир тир,- лагьана ада. - Заманован стрелковый батальонди Москва хвена, 1943-йисан ноябрдин вацра адан дивизия сифтебуркай яз Киев шегьердиз гьахьнай ва душман кьулухъ вил ягъиз катдай чкадал гъанай. Ада къалурай кьегьалвилер гзаф я. Фронтда хьайи дагъустанвийрикай адаз кьван орденар, медалар гайи маса кас авач. Ам халис игит, адаз Игитвилин тIвар гана кIанзавайди тир. ЯтIани чна ахьтин кьегьал хва хьунал дамахзава ва ам рикIел хуьнни чан аламайбурун везифа я.

Москва патал чIугур женгерикай Х.Заманова икI рикIел хканай: "1941-йисан ноябрдин юкьвара лап чIуру гьалар арадал атанвай. Меркездивай 27 километрдин яргъа авай душман Москвадал кар алай гьужум ийиз гьазур хьанвай. Гьа и къурхулу йикъара чи 9-мотострелковый дивизия маршал Жуков кьиле авай РагъакIидай патан фронтдиз ракъурна. Живедин маргъалрик квай Москвадин куьчейрай физвай чаз меркез тIем акакь тийидай къеледиз элкъуьрнавайди аквазвай. Чи дивизия Можайск шегьер галай патахъ рекье туна. Фашистрин танкарин, самолетрин, артиллериядин цIун, бомбайрин хура гьатай ва кузвай Можайск туна кьулухъ чIугвазвай кьушунрихъ галаз чна шегьердив агакьдалди сенгерар кьуна ва сад-садан гуьгъуьналлаз душмандин гьужумар алудна. Ара-ара чунни душмандин винел гьужумдиз физвай. Гьа и йикъара панфиловчийри къалурай кьегьалвилери ва политрук В. Клочкова лагьай "Россия чIехи я, амма кьулухъ чIугвадай чка амач, далудихъ Москва гала" гафари гьар са аскер руьгьламишзавай ва Яру Армиядин кьушунри фашистриз гьич рикIелай тефидай ягъунар кьазвай. Кьуд сятда чна душмандин 18 танк тергна ва хейлин фашистар къирмишна. Гьа икI, душмандин планар михьиз чIурна ва 5-6-декабрдиз чи кьушунар вири фронт тирвал гьужумдиз фена ва гзаф кьадар техника, аскерар хкатай душман чеб хуьдай сенгерар туькIуьруниз мажбур хьана".

Яргъал йисара Махачкъала шегьердин администрациядин кьилин заместитель хьайи Фатима Эмировади вичи Хийирбег Демирбеговичахъ галаз санал кIвалахай йисар рикIел хкана ва ада шегьер патал гьикьван хъсан крар авунатIа, ам гьихьтин камаллу, бажарагълу, кар алакьдай, агьалийрин къайгъу чIугвадай руководитель тиртIа лагьана.

Хийирбег Демирбеговичан хтул Заман Заманова мемориальный кьул туькIуьриз, мярекат тешкилиз куьмекар гайи «Дагъустандин чилин ва хуьруьн майишатдин суьрсет арадал гъизвайбурун ассоциация» НКО-дин правленидин председатель Вагьаб Къазибеговаз, РД-дин Общественный палатадиз, шегьердин администрациядиз ва мярекатдик атанвай виридаз сагърай лагьана.

Ветеранрикай суьгьбетар

Гьакъисагъ зегьметчи

Рагьидин ЭМИНОВ

Ватандин ЧIехи дяве башламиш хьайила ахцегьви **Загьир ЖАЛИЛОВАН** анжах 8 йис тир. Уьлкведин азадвал патал къизгъин женгер кьиле физвай чIавуз гада вичин дидедиз куьмек авун патал Мукьтадиран тIварунихъ галай колхоздиз финиз мажбур хьана. Школа

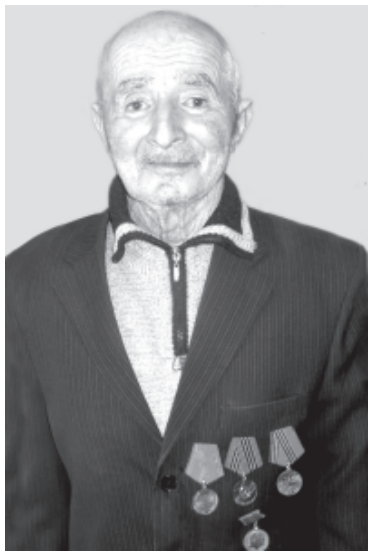

куьтягьайдалай гуьгъуьниз ам Ахцегьа ачухай механизаторвилин курсарик экечIна. Абур агалкьунралди куьтягьна, 5-разряддин бульдозериствилин пеше къачуна.

1954-йисуз ам вичин пак тир буржи тамамарун патал армиядин жергейриз фена. Аскервиле къуллугъзавай вахтунда З.Жалиловакай танкист-стрелок хьана ва ада младший сержантдин чинда аваз дагъвидиз хас тегьерда викIегьдиз къуллугъна. Загьир халудиз гьа вахтунда Венгриядин вакъиайрани иштиракун кьисмет хьана. И четин макъамда командованидин тапшуругъар ян тагана тамамарунай адаз женгинин наградаярни гана.

Армиядин жергейрай хтайдалай гуьгъуьниз З.Жалилова "Межколхозстройда" механизаторвиле кIвалахиз эгечIна. Ина адал "Т-100" маркадин залан трактордал кIвалахун ихтибарна. ГъвечIи чIавалай зегьмет чIугваз вердиш ада вичел тапшурмишнавай техника къадирлувилелди ишлемишзавай, кудай ва ягъламишдай шейэр кьенятзавай. Гьавиляй Загьир халудиз вичин зегьмет чIугвазвай идарадин руководстводи са шумудра пулдин премияр, гьуьрметдин грамотаяр гана. Адан шикил яргъал йисара "Межколхозстройдин" Гьуьрметдин доскадал алай.

Зегьметдин ветеранди а йисара Лекье дередай Ахцегьиз турбайра аваз яд гъунин, Рутул дереда авай Амсар, Жили, Кчар ва маса хуьреризрекьер тухунин, гьакIни Чепиз, Къурушдал, Хъуьлез фидай рекьер къайдадик кутунин кIвалахрани иштиракна.

Ватандин ЧIехи дяведин четин йисара жегьил яз далу пата зегьмет чIугунай адаз гъалибвилин суварин гьуьрметдай юбилейдин са шумуд медални ганва. Зегьметдин ветерандихъ гада, руш ва кьве хтул ава. Са кьадар чIехи хьанвай хтулри, уьмуьрдин юлдаш амачиз, ялгъуз хьанвай чIехи бубадиз гьар жуьре кIвалахра куьмекар гузва. Загьир халуди вичин хтуларни зегьметдал рикI алаз тербияламишнава.

Баркалла стхайриз - Исмаиловриз!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

ЧIехи Гъалибвилин 71 йисан суварин вилик чун Шагьабас ИСМАИЛОВАН хва Александр ИСМАИЛОВАХЪгалаз гуьруьшмиш хьана. Ихтилат адан рагьметлу бубадикай ва Ватандин ЧIехи дяведин активный иштиракчияр хьайи кьегьал имийрикай кватна. Ам философиядин илимрин кандидат, РД-дин образованидин лайихлу работник, яргъал йисара Дагъустандин илимрин академияда ва ДГУ-да философиядин кафедрада кIвалахай зурба педагог я.

- Александр Шагьабасович, чаз чизвайвал Ахцегь райондин КьакIарин хуьряй Исмаиловрин ругуд стха Ватандин ЧIехи дяведиз фена ва вири сагъ-саламатдиз хтана. Куьрелди абурун кьисметдикай ахъайнайтIа кIандай.

- Рагьметлу зи чIехи буба Азизагъадизни баде Уримузаз 6 хвани 2 руш хьана - Исмаил, Тажидин, Шагьабас, Нагъи, Наби, Нурудин, Зулейхани Нинегуьль. Хизандин кьил аялар суьрсетдалди таъминарун патал датIана чIура - чуьлда гъилер къабарламишуниз мажбур Азизагъа тиртIани, аялриз дуьз тербия гайиди ва пагьливанар хьтин рухваяр фронтдиз рекье туна, абур къаршиламиш хъувурди игит диде, зи баде Уримуз я. 1975-йисан 15-июндин "Известия" газетда къейд авурвал, "Яшлу Уримуз дидедин рухвайриз дяведин чпин гьисаб ава: 21 орден, 40 медаль,14 херни 4 контузия, беденрикай хкудиз тахьана амукьай 50 хъитреп ва душманрикай азад хъувур цIудралди шегьерар… ".

ЧIехи стха Исмаил (1907-1981), Дербентдин педучилище акьалтIарна, хуьре муаллимвиле кIвалахзавай, хизан кутунвай итим яз фронтдиз фена. Ада Кавказ хуьнин женгера иштиракна. Старший лейтенант, ротадин политрук тир адан кьилелни кIвачел залан хирер хьана. Са бубат сагъар хъувурдалай кьулухъ ам, инвалид яз, хурудал Ватандин дяведин II дережадин орденни са жерге медалар алаз хтана. Пенсиядиз экъечIдалди 30 йисуз КьакIарин хуьруьн школада муаллимвал ва директорвал авуна.

Тажидина (1918-2002) Агъул райондин са хуьруьн школада директорвал ийизвай. Дуьньядин гьалар пайгардик квачирди кьатIай ада 1941-йисуз Буйнакскда пияда кьушунрин (пехотный) училище куьтягьна. Дяве жедалди са варз амаз младший лейтенант уьлкведин рагъакIидай патан сергьятдал Белоруссиядиз рекье туна. Дяведа Смоленский, Волховский, Северо-Западный фронтрин къурулушрик

Шагьабас Исмаилов уьмуьрдин юлдаш Александра Андреевнадихъ галаз (1972-йис)

кваз къати женгера иштиракай адал са шумудра хирер хьана. Дяведилай кьулухъ Азербайжанда, ГСВГ-да къуллугъна, М.Фрунзедин тIварунихъ галай академия ва высший партшкола акьалтIарна. Полковникдин чиндаваз мотопехотный дивизиядин командирдин заместителвилин къуллугъдилай отставкадиз экъечIна. Адаз А.Невскийдин, Яру Пайдахдин, Ватандин дяведин I дережадин орденар, "Женгинин лайихлувилерай", "Кенигсберг къачунай" медалар ава.

Зи буба Шагьабасани (1919-1984), чIехи стхайрилай чешне къачуна, Дербентдин педучилище акьалтIарна. Агъул районда муаллимвиле, школадин директорвиле, ВЛКСМ-дин райкомдин секретарвиле зегьмет чIугуна ва 1939-йисуз хушуналди Яру Армиядин жергейриз фена. Полковой школадин курсант, отделенидин командир, политучилищедин курсант, батареядин комиссар ва командир, дивизиядин командирдин заместитель ва штабдин начальник яз, Карелиядин ва Белоруссиядин 1- фронтрин къурулушрик кваз Заполярьедилайни Норвегиядилай, Польшадилайни Германиядилай цIар илитIна, дяведин рехъ Берлинда бегьем хьана. Чи кьушунрихъ галаз санал ада цIудралди шегьерарни хуьрер фашистрикай азад хъувуна. 1945-йисан 23-апрелдиз залан хер алаз ам Визенталь шегьердин 2865 нумрадин эвакогоспиталдиз аватна. Ана вичихъ гелкъвезвай медсестра Александра Андреевнадал ашукь ва эвленмиш хьана. Са йисалай Германиядин Иена шегьерда абуруз зун, Александр, хьана. Дяведилай кьулухъ бубади Германияда оккупационный кьушунрин къурулушдик кваз гьукуматдин важиблу тапшуругъар тамамарна. Дяведин лайихлувилерай ам Ватандин дяведин II лагьай дережадин са ва I-дережадин кьве ордендиз, "Советрин Заполярье хуьнай", "Варшава азад хъувунай", "Берлин къачунай" медалриз лайихлу хьана ва Ленинан орден гун патал къалурна. 1947-йисалай гражданвилин къуллугъдал элячIай Шагьабас бубади партиядин Махачкъала шегьердин комитетдин инструкторвиле, КПСС-дин Рутул райкомдин 1-секретарвиле, Дагобкомдин аппаратда, ДАССР-дин Министррин Советдин Председателдин заместителвиле кIвалахна. И жавабдар къуллугърал адан намуслу зегьмет гьукуматди Зегьметдин Яру пайдах, "Знак почёта" ва Халкьарин дуствал орденралдини чIехи маса наградайралди къейдна. Запасдин полковник, тарихдин илимрин кандидат, СССР-дин журналистрин Союздин член, ДАССР-дин культурадин лайихлу работник тир ада вичин вири къуватар, алакьунар Ватандин азадвални абадвал патал серфна.

Нагъи Исмаиловани (1920-1989) 1939-йисуз Дербентдин педучилищеда кIелна, хуьруьн школадин муаллимвална. 1940-йисуз армиядиз фейи ам жергедин аскердилай тупарин батареядин командирвилин дережадиз хкаж хьана. Женгинин рекьикай рахайтIа, хурудал алай Яру гъед, Ватандин дяведин II дережадин, Александр Невскийдин орденрини "Москва хуьнай", "Варшава азад хъувунай", "Берлин къачунай", "Германиядин винел гъалиб хьунай" медалри шагьидвалзава. Дяведилай кьулухъ Нагъи имиди заочнидаказ ДГУ-дин тарихдин факультет кIел хъувуна ва яргъал йисара адакай КьакIарин хуьруьн школадин муаллим, завуч ва директор хьана. Зегьметдин агалкьунрай адаз ДАССР-дин лайихлу муаллимвилин тIвар, Зегьметдин Яру пайдах орден гана.

Исятда яшамиш жезвай Неби ими Моздок шегьер хуьнин женгера гъилел хер хьана, госпиталдиз аватна.Челябинскда училище акьалтIарна, танкист яз Минск, Прага, Вена, Берлин шегьерар фашистрикай азад хъувунин женгерин иштиракчи хьайи старший сержант 1947-йисан январдиз хурудал Яру гъед орден ва са жерге медалар алаз хайи хуьруьз хтана. Пенсиядиз экъечIдалди совхозда шофёрвал авуна.

ГъвечIи стха Нурудин (1926-1981) 1944-йисан февралдиз гуьгьуьллудаказ фронтдиз фена. Зур йисуз 124-стрелковый полкуна жергедин аскервиле, ахпа 64-полкуна снайпер яз викIегьвилелди къуллугъна.1945-йисан 3-февралдиз ам залан хер алаз 5417 нумрадин госпиталдиз аватна. Са бубат кIвачел ахкьалтай ам 1945-йисан 10 октябрдиз 1 группадин инвалид яз комиссоватна. Эхиримжи йикъаралди КьакIарин хуьруьн клубдин директорвал авуна.

Эхирдай къейдин, баркаллу Исмаиловрин тухумда гъиле яракь аваз душмандикай Ватан хвейи мад са шумуд иштиракчи ава. Месела, чпикай ихтилат авур стхайрин хайи хтул, хуьруьн муаллим, Зейнидин Азизагъаев 1944-йисуз армиядиз тухвана. Ереванда дяведин училище куьтягьна, автоматчикрин взводдин ва ротадин командир Курскдин гьалкъадин, Украинадин, Кавказдин ва Украинадин 4 фронтрин къурулушдик кваз Польшадинни Чехословакиядин чилерал къати женгера хьана. Дяве куьтягь хьайила, старший лейтенант Зейнидин, Яру гъед ордендин, "Прага азад авунай", "Кавказ хуьнай", "Кьегьалвиляй", Чехословакиядин "ВикIегьвиляй" медалрин сагьиб, уьзягъвилелди хтана, муаллимвилин кеспидив эхгечIна. Адакай Ялахърин школадин директор, Ахцегь РОНО-дин заведующий 40 йисуз Каспийскда чешнелу школа-интернатдин директор хьана. Халис муаллим яз, ДАССР-дин ва РСФСР-дин лайихлу муаллимвилин гьуьндуьр дережадиз акъатна. Эхь, Исмаиловрин тухумдин муькуь рухваярни чпикай тарифдин кьилди гафар лугьуниз лайихлу я.

Исмаил Исмаилов

Нагъи Исмаилов

Неби Исмаилов

Тажудин Исмаилов

Нурудин Исмаилов

Тебрик

ГЪУЬРМЕТЛУ ДАГЪУСТАНВИЯР!

Гьар йисуз 15-майдиз вири дуьньяда Хизандин международный югъ къейдзава.

Хизан - им инсандин виридалайни важиблу девлет, кIанивилин, вафалувилин, куьмекдин чешме я. Виче сад-садан гъавурда акьазвай, вири четинвилер меслятдивди алудиз гьазур тир хизан инсан патал важиблу даях я. Хизанра меслятвал, динжвал авай чIавуз общество пайгардик акатзавайди я.

Акьалтзавай несил бахтлуди, сагъламди, гужлуди, савадлуди, кьилинди лагьайтIа, вичин Ватандал рикI алайди яз чIехи авун - им чи виридан хиве авай везифа я.

Республикада хизандиз ва демографиядиз талукь яз кьилиз акъудзавай политикадин сергьятра аваз хизандиз, дидейриз ва аялриз куьмек гунин, хизандин ивирар раиж авунин барадай чIехи кIвалах тухузва, школаяр, аялрин бахчаяр, больницаяр эцигзава, ремонтзава, шегьерар, поселокар, хуьрер аваданламишзава. Къени Дагъустанда хизандин буржи аялар гьахъ кIандайбур, къени крар ийидайбур, вичин тухумдин, халкьдин ва республикадин руьгьдинни ахлакьдин адетрал амал ийидайбур яз чIехи авуникай, абур къайгъусузвиликай, рикIин баятвиликай, хаинкарвиликай, инсан акунани такIан тир экстремизмдинни терроризмдин идеологиядикай хуьникай ибарат я.

Дагъустанда чпе сада-садаз гьуьрметзавай, сада-сад хуьзвай, чпин хизандин къул кIанивиливди, меслятдивди туькIуьрзавай агъзурралди хизанар яшамиш жезва. Зун инанмиш тирвал, гьа ихьтин хизанар чи аялрин бахтлу гележег фикирда аваз чешне къачуниз лайихлу я. Дуствилелди яшамиш жезвай хизанар гьикьван гзаф хьайитIа, Дагъустан ва вири Россия гьакьван гзаф мягькем жеда.

Заз дагъустанвийрин гьар са хизандихъ хушбахтвал, кIанивал, ислягьвал ва меслятвал хьана кIанзава!

Дагъустан Республикадин Кьил **Р.АБДУЛАТИПОВ**

Пишкешар, сертификат

Алван РАМАЗАНОВА, М.АГЬМЕДОВА

ЧIехи Гъалибвилин суварин вилик КIирийрин хуьруьн администрацияда "Кьурагь район" муниципальный тешкилатдин кьил **Замир АЗИЗОВА** РФ-дин Президент В.Путинан ва Дагъустан Республикадин зегьметдинни яшайишдин рекьяй вилик финин министр Х.Гьажикишиеван тIварарихъай Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчидин хендеда, КIирийрин хуьряй тир **САИДОВА Изара Вагьидовнадив** яшайишдин кIвал къачун патал 938304 манатдин сертификат вахкана.

И.Саидовади РФ-дин Президент В.Путиназ, Республикадин Кьил Р.Абдулатиповаз ва З.Азизоваз чухсагъул, акьалтзавай несил дяведин ялав галукь тавуна, ислягь гьукуматда яшамиш хьун вичин мурад тирди лагьана.

* * *

РД-дин Халкьдин Собранидин Председателдин заместитель **Сейфуллагь ИСАКЬОВ**, ДГПУ-дин тарихдин факультетдин декандин заместитель **Хиби АЛИЕВ** "Кьурагь район" муниципальный тешкилатдин кьил **Замир АЗИЗОВА,** "Кьурагь район" муниципальный тешкилатдин кьилин заместитель **Махач ХАРИЕВА**, агьалияр яшайишдин рекьяй хуьдай управленидин начальник **Сейфудин ЖАМАЛДИНОВА**, "Сельсовет Штульский" муниципальный тешкилатдин кьил **Давуд АГЬМЕДОВА** ва СМИ-дин работникри къаршиламишна, абур Штулрин хуьре амай Ватандин ЧIехи дяведин ветеран Халидов Халид Агьмедулагьовичаз мугьман хьана. Абуру адаз ЧIехи Гъалибвилин 71 йис мубаракна, С.Исакьова РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипован, РД-дин Гьукуматдин ва Халкьдин Собранидин патай открыткаяр ва пул авай конверт вугана. З.Азизовани райондин администрациядин патай ветерандиз пул авай конверт, "Михьи рикI" фондунин патай Къуръан ва маса хейлин пишкешар гана.

Шад жедай кар ам я хьи, гьа и юкъуз "Кьурагь район" муниципальный тешкилатдин кьилин векилар вири хуьрериз фена, Ватандин ЧIехи дяведин ветеранрин хендедайрив пул авай конвертар ва тебрикдин чарар вахкана, хуьрера Ватандин ЧIехи дяведа чпин чанар гайибуруз хкажнавай обелискрал цуьквер эцигна.

Медаль ва диплом

ДГТУ-диз "Россиядин лап хъсан 100 вуз" лишандик кваз кьиле тухвай высший образованидин идарайрин Вирироссиядин конкурсдин къизилдин медаль ва лауреатвилин диплом ганва.

Конкурс Россиядин вузрин арада Аслу тушир общественный советди тухузвайди я. Ам тухудай чIавуз пешекарар гьазурунин ери, чирвилер гудай программаяр пайгардик хьун, муаллимрин пешекарвилин дережа, вуз куьтягьзавайбурун алакьунар ва вердишвилер кIвалахдалди таъминардайбурун игьтияжрихъ ва алай аямдин истемишунрихъ галаз кьун, вуздихъ илимдинни техникадин жигьетдай авай мумкинвилер, пешекарар гьазурдай девирда вузди къазанмишнавай агалкьунрин дережа ва са жерге маса крар фикирда кьазва.

ДГТУ-дин ректор, Дагъустандин вузрин ректорриндин Советдин председатель **Тагьир ИСМАИЛОВАЗ "2016-йисан ректор"** лагьай гьуьрметдин тIвар ганва.

Орден вахкана

И мукьвара Дербент шегьердин мярекатрин "Гуьлуьстан" залда **Завир Шагьисмаилович АБДУЛКЕРИМОВАН** юбилей (75 йис) къейдна. И шад мярекатдал Докъузпара райондин кьил Керимхан Абасова юбилярдив РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипован къул алай "Хайи чилихъ авай кIанивиляй" шагьадатнама ва орден вахкана. Ам гьакIни "Дагъустан Республикадин лайихлу эцигунардайди" тIварцIин ва "Дагъустан Республикадин вилик лайихлувилерай" орденрин сагьибни я.

Завир Шагьисмаилович вичин уьмуьрдинни зегьметдин рекье еке агалкьунар къазанмишнавай, халкь патал зегьмет чIугур кас я. Пешекардиз лайихлу къимет гун шад жедай кар я. Мубаракрай!.

Кьве республикадин хва

Хийир ЭМИРОВ

11-майдиз Махачкъалада Ватандин ЧIехи дяведин йисара ВКП(б)-дин Дагъустандин обкомдин сад лагьай секретарвиле кIвалахай полковник, медицинадин илимрин доктор, профессор Азиз Мамедкерим огъли Алиеваз памятник ачухунин мярекат кьиле фена.

И вакъиадик иштиракиз Бакудай, Дербент шегьердай ва райондай хейлин инсанар атанвай. Абубакаранни (виликан Чернышевскийдин) Алиеван куьчеяр сад-садал гьалтзавай пипIел сятдин цIудаз гзаф инсанар кIватI хьанвай. Кьакьан ва лацу агъдик кIевнавай имаратди виридан фикир желбзавай.

Ингье РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипов, Азербайжандин премьер-министрдин заместитель Ягуб Эюбов, Алиеван хва Жамил, РД-дин Халкьдин Собранидин депутатар, багьа мугьманар атана. Махачкъала шегьердин администрациядин кьил Муса Мусаева шадвилин митинг ачухна.

Р.Абдулатипова къунши кьве республикадин халкьарин арада фадлай авай дуствилин алакъайрикай, абур истеклудаказ хуьникай, инлай кьулухъ экономикадин, культурадин ва маса хилерай амадагвилин алакъаяр вилик тухун важиблу ва хийирлу тирдакай лугьунихъ галаз сад хьиз Дагъустандин еке делегация Азербайжандиз физвайди ва кьве республикади кар алай месэлайрай дуствилин, амадагвилин икьраррал къулар чIугвадайдини къейд авуна. Ахпа ада памятник ачухнавай касдикай куьрелди ихтилатна.

СССР-дин ва Азербайжандин государственный, общественный ва илимдин деятель 1896-йисан 20-декабрдиз Спитак шегьерда дидедиз хьана. Ада урус гимназияда кIелна ва ам къизилдин медалдалди куьтягьна. Миллионер-меценат Зейналабид Тагьиеван куьмекдалди гада Санкт-Петербургдин военный медицинадин академиядик экечIна.

1930-йисара ада Азербайжандин медицинадин институтдиз, ахпа Азербайжандин госуниверситетдиз регьбервал гана. Дяве жедалди вилик ам Азербайжан ССР-дин халкьдин здравоохраненидин комиссар тир. 1941-йисуз ам Азербайжандин компартиядин ЦК-дин секретарвиле хкяна.

Фашистрин Германияди СССР-дал вегьейла, СССР-дин оборонадин рекьяй госкомитетдин къарардалди полковник Алиев Тебризда авай 47-армиядин военный советдин членвиле тайинарна. 1942-йисуз ам ВКП(б)-дин Дагъустандин обкомдин сад лагьай секретардин къуллугъдал рекье туна. Гьа са вахтунда обкомдин пленумдал ам Махачкъаладин оборонадин комитетдин председателвиле тайинарна.

Тарихдай малум тирвал, 1944-йисуз Сталинан тапшуругъдалди Кеферпатан Кавказдин са бязи халкьар Къиргъизистандин, Къазахстандин чилерал куьчарна. Ихьтин кьисметдикай дагъустанвияр хвейиди Алиев хьана. Ада ругуд йисуз Дагъустандин обкомдиз регьбервал гана ва республикадин халкьдин майишат, культура вилик тухуник, фронтдиз жезмай кьван куьмек гунин кIвалахдик еке пай кутуна.

КьетIен дикъет

Къагьриман ИБРАГЬИМОВ

7-майдиз Дербент райондин кьил **Мегьамед ЖЕЛИЛОВА** Ватандин ЧIехи дяведин ветеран **Аллагьверди МЕЖИДОВАЗ** фашистрал Гъалибвал къазанмишна 71 йис тамам хьунин сувар тебрикна.

Адахъ галаз ветерандиз сувар тебрикиз РД-дин юстициядин министр Ханлар Пашабегов, Белиж поселокдин кьил Рамиз Гьабибулаев, Дербент, Дагъустандин Огни шегьеррин ва Дербент райондин военный комиссар Адил Къулиев, КЦСОН-дин начальник Исамудин Мурадов, райондин УСЗН-дин начальник Физули Муслимов ва масабур атанвай.

РД-дин Кьилин патай Х.Пашабегова Аллагьверди Межидоваз сувар тебрикна, 30 агъзур манат пул авай конверт вахкана, лагьана: "Къе чи кьилин буржи амай ветеранрихъ гелкъуьн, абуруз кьетIен дикъет , сагъламвал хуьдайвал вири крара куьмек гун я. Дербент районда властрин патай даяхвилин игьтияж авай Ватандин ЧIехи дяведин кIуьд ветеран ама. Миллионралди чи аскерри, къе чун ислягьдиз яшамиш хьун патал, чпин чанар къурбандна. Кьилди жуван, Дагъустан Республикадин Кьилин патай за квез мягькем сагъламвал, бахтлу уьмуьр ва кьилел михьи цав хьун алхишзава".

Ахпа абур Гъалибвилин сувар тебрик ийиз Ватандин ЧIехи дяведин ветеранар **Мешади АЛИГЬУЬСЕЙНОВАН** ва **Гьамзат КЪАЙТМАЗОВАН** кIвалериз фена.

Х.Пашабегова ветеранрив РД-дин Кьилин патай пул авай конвертар вахкана.

Желилова, Гьабибулаева, Мурадова, Муслимова чпин патай ветеранриз къиметлу пишкешар гана.

Халкьдин академик

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

2016-йисан 5-майдиз М.Горькийдин тІварунихъ галай Урусрин драмтеатрда Дагъустандин государстводин ва общественный деятель, академик Гьажи Гьамзатован 90 йисан юбилейдиз талукьарнавай мярекат кьиле тухвана. Ана республикадин гьукуматдин, министерствойрин, ведомствойрин векилри, уьлкведин маса регионрай атанвай мугьманри, кІвалахдин рекьяй юлдашри, алимдин багьрийри иштиракна.

Гьажи ГЬАМЗАТОВАН илимдин ирсиниз талукьарнавай юбилейдилай вилик тухвай конференциядиз Россиядин тІварван авай алимар атуни и вакъиадин кьетІен метлеблувал къейдзава.

Мярекатдал республикадин Гьукуматдин Председателдин Сад лагьай заместитель Анатолий Къарибова къейд авурвал, Гьажи Гьамзатович, ДАССР-дин культурадин министерствода кІвалах туна, вичин хушуналди илимдин рекьиз атана. А.Къарибова юбилярдин уьмуьрдин ва зегьметдин рекьикай суьгьбетна.

Россиядин машгьур алим, литературовед, РАН-дин гьакъикъи член Гьажи Гьамзатович Гьамзатова 1990-1998-йисара Дагъустандин илимдин центрадиз регьервал гана.

Бажарагълу алим, РАН-дин ДНЦ-дин Гьамзат ЦІадасадин тІварунихъ галай чІалан, литературадин ва искусствойрин Институтдин руководитель, РАН-дин гьакъикъи член, халкьдин академик, филологиядин илимрин доктор, профессор, РФ-дин, РД-дин илимрин лайихлу деятель Гьажи Гьамзатович Гьамзатован тІвар неинки Дагъустанда, Кеферпатан Кавказда, Россияда, виликан Союздин республикайра, гьакІни къецепатан уьлквейрани машгьур я.

Академикдин илимдин кІвалахра милли литературайрин тарихдин ва теориядин, сивин яратмишунрин, социолингвистикадин, халкьдин ва пешекарвилин искусстводин, алай девирдин этнокультурайрин ва санлай Дагъустандин, Кавказдин, Россиядин литературайрин ва руьгьдин уьмуьрдин умумивилин ва лап важиблу маса месэлайрикай рахазва.

Гьажи Гьамзатова республикадин прессада, радиодин ва телевиденидин Комитетда, культурадин министерствода, РАН-дин ДНЦ-да регьервилин кІвалахар тамамаруналди, жуьреба-жуьре терефрин тежриба кІватІна. Бажарагъди адаз кьетІен шартІарин регионда илимдин организациядин четин крар агалкьунралди кьилиз акъудиз куьмекна. Илимдинни тешкиллувилин гзаф терефрин кІвалахар Гьажи Гьамзатова илимдин ахтармишунрив кьадайвал гьакъисагъвилелди кьиле тухвана. Адан 500-далай виниз илимдин малуматар, макъалаяр чкадин, центральный ва къецепатан уьлквейрин печатдин изданийриз акъатна, гьа жергедай яз 17 монография, 100-далай виниз докладар, малуматар. Гьажи Гьамзатова литературоведенидин, фольклористикадин, социолингвистикадин, востоковеденидин ва культурологиядин месэлайрай регионалный, вирисоюздин, международный конференцийрал, симпозиумрал гегьенш докладар авуна. Адан гъиликай илимда ва общества виниз дережадин къимет ганвай ва чи уьлкве абад хьуниз къуллугъзавай илимдинни публицистикадин са шумуд цІуд комплексный малуматар хкатна. Ада кьил кутуналди, адан пландалди Дагъустандин ва Кеферпатан Кавказдин алатай ва алай девирриз талукь лап важиблу месэлайрай илимдин муракаб са жерге форумар тухвана.

Академикди кьил кутуналди ва адан руководстводик кваз ИЯЛИ-ди эхиримжи цІуд йисара лексикографиядин чІехи программа кардик кутун яз, Дагъустандин кхьинар авачир халкьарин кьве чІалан словарар туькІуьрна ва чапдай акъудна, мад пуд чапдиз гьазурнава. Адан илимдин редакциядик кваз 12 томдикай ибарат тир «Дагъустандин халкьарин фольклордин памятникар» тІвар алай кьве чІалалди зурба кІватІал гьазурна чапдай акъудиз башламишнава. Алай вахтунда сифтегьан 5 том чапдай акъуднава.

Международный илимдин саналди тир кІвалах виликди финин кардик Гь.Гьамзатова кутур хсуси пай чІехиди я. Ада кьил кутуналди ва адан идеядинни тешкиллувилин руководстводик кваз тарихдин, культурадин ва политикадин важиблу месэлайрай къецепатан уьлквейрин илимдин центрайрихъ галаз санал проектар, программаяр арадал гъана. Илимдин рекьяй докладар, малуматар, гьакІни гуманитарный ахтармишунрай, жуьреба-жуьре месэлайрай вичин фикирар лугьуз, дуьньядин гзаф уьлквейра трибунайрихъай рахана: Германияда, США-да, Францияда, Англияда, Австрияда, Испанияда, Венгрияда, Туьркияда, Сирияда, Японияда, Китайда, Канадада, Швецияда, Индияда, Болгарияда.

Тежрибалу ахтармишунардайди ва илимдин тешкилатчи яз, Гьажи Гьамзатов РАН-дин ДНЦ-дин чІалан, литературадин ва искусствойрин институтдин патав гвай "РФ-дин халкьарин литература", "Фольклористика", "РФ-дин халкьарин чІалар: Кавказдин чІалар" пешейрай филологиядин илимрин докторвилин дережа тестикьарзавай диссертацийрин советдин кьиле хьана. Ам гьакІни РАН-дин М.Горькийдин тІварунихъ галай дуьньядин литературадин институтдин диссертационный советдикни квай. Адан илимлу регьервилик кваз илимрин 13 доктор ва 8 кандидат гьазурна.

Гьажи Гьамзатович гзаф йисара РФ-дин Президентдин патав гвай Гьукуматдин экспертрин советдин, са жерге илимрин академийрин, РФ-дин крарин рекьяй ЮНЕСКО-дин Комиссиядин член, гьа жергедай яз Россиядин естественный илимрин академиядин (РАЕН) академик тир.

Академикди илимдин рекье чІугур яргъал йисарин зегьмет гьукуматдин гзаф кьадар наградайралди, гьа жергедай яз "Знак Почета", Халкьарин дуствал, Зегьметдин Яру Пайдах, Ватандин вилик лайихлувилерай IV ва III дережайрин орденралди, медалралди, лайихлу тІварар гуналди, премийралди къейдна.

КІватІ хьанвайбурун вилик Дагъустандин халкьдин шаир Мегьамед Гьамидов, Хунзах райондин кьил Саид Юсупов ва маса ксарни рахана.

Гьажи Гьамзатович Гьамзатоврин машгьур тухумдин векил, ЦІадаса Гьамзатан хва, Расул Гьамзатован стха тир. Адан вири рекьерай лайихлувилер и гъвечІи макъалада къейд ийиз хьун четин я. Гьажи Гьамзатован экуь къамат чи рикІера гьамишалугъ яз амукьда. Рагьмет хьурай вичиз.

Мярекат кьуьлердай коллективри, республикадин артистри гайи чІехи концертди давамарна.

Къиметлу ядигар

Абдул АШУРАГЪАЕВ

И мукьвара Фиригърин хуьре Россиядин халкьарин адетдин культурадин центр ачухунин шад мярекатдал РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель Раюдин Юсуфов, "Хивский район" МО-дин кьил Бейдуллагь Мирзоев, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Нариман Асваров ва маса ксар кІватІ хьанвай. Атанвай мугьманар Фиригърин администрациядин, культурадин центрадин векилри, мектебдин муаллимрини аялри, хуьруьнвийри мугьманпересвилелди къаршиламишна. Мярекат Фиригърин хуьруьн кьил Зиямудин Тарикъулиева ачухна ва сифте гаф Б.Мирзоеваз гана. - Гьуьрметлу жемятар, - лагьана ада, - чухсагъул квез чун икІ рикІерин чимивилив ва гьиссерин кІанивилив къаршиламишунай. Россиядин халкьарин адетдин культурадин центрадин и гуьзел дарамат квез мубаракрай! За умудзава хьи, ихьтин шад себебар аваз чун мад ва мад сеферда кІватІ хъжеда.

Микрофондихъ Раюдин Юсуфов атана: "Зун куь мугьманпересвилел гзаф гьейран я, гьуьрметлу жемят. Зун гьевесламиш хьанва. Квез культурадин и идарадин дарамат мубарак авунилай гъейри, Гъалибвилин суварин югъни тебрикзава", - давамарна ада.

Тебрикдин ва чухсагъулдин келимаяр РД-дин НС-дин депутат Н.Асварова хуьруьн агъсакъалрин Советдин председатель А.Алимерданова, культурадин центрадин директор Б.Манатиловани лагьана. Мярекат райондин культурадин центрадин зуьрнечийрин дестеди макьамралди, мектебдин аялри къадим манийралди, хуьруьн центрадин устадри халкьдин музалатрал ягъай ширин авазралди мадни гурлу, итижлу авуна.

Къейд ийин, алатай асирдин 70-йисарилай инихъ хуьре Культурадин кІвал эцигун фикирда авайтІани, гьар жуьре себебралди ам гъиле кьаз жезвачир. Эхиримжи вахтара Культурадин кІвал хуьруьн мектебдин куьгьне дараматда авай. Ам 12 кв.метр алай кьве кІваликай ибарат тир. Гила эцигнавай Россиядин халкьарин адетдин культурадин центрадин дараматда библиотека, вишелай виниз тамашачияр гьакьдай, сегьнени галай зал, жегьилриз гьар жуьре къугъунрал машгъул жедай кІвал, директордин кабинет жеда. И кардини шагьидвал ийизва хьи, центради акьалтзавай несил азад вахт менфятлудаказ харж ийиз вердишарда, чІуру ниятривайни фикирривай, краривай къерех ийида.

Культурадин и центр эцигун хуьруьн ва райондин регьберрин фикирдик гьеле 2014-йисалай квай. Чкадин бюджетдай 8 миллионни зуралай артух харжийрихъ ихьтин менфятлу кІвалах авунай, чи адетар, культура хуьнин карда важиблу центр эцигунай "Хив район" муниципальный тешкилатдин кьил Бейдуллагь Мирзоеваз, ЦІийи Фиригърин хуьруьн регьбер Зиямудин Тарикъулиеваз вири хуьруьнвийри сагърай лугьузва.

Кьиле Алиеа Алик авай МУП МПМК-дин пуд бригадади, хъуьтІуьн къулайсуз шартІаризни килиг тавуна, гьакъисагъвилелди куьруь вахтунда и центрадин дарамат эцигна.

Сардархуьре чIехи сувар

Хазран КЬАСУМОВ

Гатфарин гуьзел и йикъара Сардархуьруьн 5000 йисаз талукь шад мярекатар кьиле фена.

2-МАЙДИН пакамахъ Чирагъ вацIун чапла пата, гуьзел тIебиатдин къужахда, кьуд патахъай хкаж хьанвай дагъларин ценерив экIя хьанвай Сардархуьруьз гзаф мугьманар ахмиш жезвай.

Устадри язавай лезги авазар кьуд патаз, Чирагъ вацIун дередиз чкIизвай, Мегьарамдхуьряй атанвай симинин пагьливанри чпин алакьунар къалурзавай.

Сятдин пакаман 10 тамам хьайила, "Сулейман-Стальский район" МР-дин кьил Нариман Абдулмуталибов, администрациядин Кьил Штибег Мегьамедханов, администрациядин кьилин пешекарар, общественный тешкилатрин регьберар, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Гьамидулагь Мегьамедов ва багьа маса мугьманар милли парталар алай школьникри фуни кьел, цуьквер гваз къаршиламишна.

"Сельсовет Алкадарский" хуьруьн администрациядин кьил Нурали Эмрагьова багьа мугьманар тебрикна, Сардархуьруьн югъ сифте яз тухузвайди ва гележегда гьар йисуз тешкилдайди къейдна.

Сардархуьруьн югъ - шадвилин мярекат ачухунин сифте гаф райондин кьил Нариман Абдулмуталибов рахана.

- Чешмейри шагьидвал ийизвайвал, хуьруьн 5000 йисалай виниз я. Хуьруьн чIехи девлет, гьелбетда, мерд, руьгьдиз викIегь, зегьметкеш, мугьманперес инсанар я. Чпин баркаллу краралди Рагьимоврин, Алимоврин, Мегьамедхановрин, Эмрагьоврин, Межидоврин, Гьамидоврин ва маса сихилрин векилри хуьр яргъарани машгьурнава. Кьегьал рухваяр, баркаллу рушар хуьре чи йикъарани тIимил авач. Абурукай сад тир Сагьиб Алимова пуд йис идалай вилик хуьре хсуси такьатралди спортдин чIехи гуьрчег зал эцигна. Гила ада хуьре 50 бицIекдиз чкаяр авай аялрин бахчадин дарамат эцигун гъиле кьунва. Ихьтин баркаллу крарай чна кьегьал хва Сагьиб Алимоваз рикIин сидкьидай чухсагъул лугьузва. Ихьтин мерд инсанар яшамиш жезвай хуьре садвал, адалатни ава, - лагьана райондин регьберди ва сардархуьруьнвийриз сувар мубаракна.

- Къенин девирда чи гзаф хуьрера аялрин бахчаяр бес жезвач, - лагьана депутат Гьамидулагь Мегьамедова. - Гьавиляй вичи виликдайни баркалла къведай крар авур меценат Сагьиб Акимович хсуси такьатралди аялрин бахчадин дарамат эцигиз эгечIнава - им райондин руководство, хуьруьнвияр рази жедай кIвалах я. Чухсагъул ва аферин кьегьал хциз, ам тербияламишай диде-бубадиз, хуьруьн жемятдиз!

- Бубайри сардархуьруьнвийриз "Сада-сад садрани маса гумир, фитне ийимир" лагьана веси тунвайди я, гьавиляй хуьре гьуьрмет, берекат, адалатни ава, - лагьана Штибег Мегьамедханова.

Райондин администрациядин кьил, хуьряй акъатай кьегьал рухвайрикай сад тир ада XII-XIII-асирра Сардархуьр цIай кьуна кайиди, агьалияр анлай гила хуьр алай чкадал куьч хьайиди, хуьруьн 5000 йис тирди тестикьарзавай делилар гъанвайди ва дугуна багълар кутур йисар, археологри тухвай ахтармишунар рикIел хкана.

Мярекатдал Сардархуьруьн тарихдикай РД-дин лайихлу юрист, республикадин нотариальный палатадин член, писатель Абил Межидова (Сардар Абил) гегьенш рахунар авуна. Ада къейд авурвал, хуьруьн бине кутурди са вахтара зулумкар хандикай катай камаллу, акьуллу везир Сардар яз гьисабзава. Гьа сифтедилай эгечIна хуьруьнвияр малдарвилел, магьсулдарвилел, багьманчивилел машгъул тир. 1943-йисуз тешкилай колхоздин сифтегьан председателвал Гьажимегьамед Мегьамедханова авуна. 1939-йисуз хуьре школа ачухна, 1999-йисуз ам юкьван школадиз элкъуьрна. 1941-1945-йисара хуьряй фронтдиз 30 кас фена, абурукай анжах 6 касдиз элкъвена хтун кьисмет хьана. 1950-йисуз Сардархуьре цин къанав ягъиз башламишна, ам 1955-йисуз акьалтIарна. 1959-йисуз хуьре емишарни къелемар гьасилдай совхоз тешкилна... тарихдин ихьтин ва маса чинар рикIел хкана А.Межидова.

Мярекатдал тебрикдин келимаяр гваз хуьруьнвияр-зегьметдин ветеранар тир Абдуселим Эмрягьов, Сийидагьмед Гьажикъурбанов, Аким Алимов, Асият Гьамидова, Гьавахалум Агьмедова, меценат Сагьиб Алимов, шаир Сажидин Саидгьасанов ва маса юлдашарни рахана.

Сардархуьруьн юкьван школада кIелзавай Сабрина ва Мадлена Мусаеври хуьруьн тарихдикай ва хуьруьнвийрикай фикир желбдай суьгьбетарна, мярекатдин 2-пай устадвилелди кьиле тухвана.

Ахпа хуьруьнвияр ва вири мугьманар зуьрне-далдамдин ван кьилеллаз аялрин бахчадин дарамат эцигзавай чкадал фена. Анал школадин директор Эседулагь Мусаева аялрин бахча вичин пулунин такьатралди эцигзавайди Махачкъалада "Трон" фирмадин гендиректор Сагьиб Алимова, хайи хуьр, район ва республика патал баркаллу гзаф крар ийизвайди къейдна.

- Сагьиб Акимовича эцигай спортзалда вердишвилер къачур Назим Рагьимовакай грепплингдай дуьньядин чемпион, Саид Аликъулиевакай женгинин самбодай Россиядин чемпион, Элгар Насрулаевакай Россиядин Кьиблепатан федеральный округдин чемпион хьанва. Ингье гила Сагьиб Акимовича аялрин бахча эцигзава. Чухсагъул кьегьал хциз!

Ахпа багьа мугьманри дараматдин хандакIда сифте къван эцигна.

С.Алимова лагьайвал, 6 кIваликай ибарат тир аялрин бахча 2017-йисан 1-сентябрдиз ишлемишиз вахкун пландик кутунва.

Дявеяр мад тахкурай!

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

6-майдиз Сулейман-Стальский райондин Зизикрин хуьруьн юкьван школада Гъалибвилин сувариз талукьарнавай линейка кьиле тухвана. Ана аялрилайни муаллимрилай гъейри, хуьруьн клубдин къуллугъчийри, хуьруьнвийри, гьа гьисабдай агъсакъалрини иштиракна. Къейд авун лазим я хьи, Гъалибвилин суварин сергьятра аваз школада кIелзавай аялри Ватан патал чанар гайи аскерриз хуьруьн кьилихъ хкажнавай обелискдал цуьквер эцигна, субботник кьиле тухвана, дяведин далу патан ветеранар кIвалериз физ агъмишна, Георгийдин лентер пайна...

Мярекат школадин директордин тербиядин рекьяй заместитель **Сидредин ХИДИРОВА** ачухна. Ада Ватан хуьн патал дяведиз Зизикай 73 кас фейиди, абурукай 43 дяведа телеф хьайиди, бязи хизанрай са шумуд кас фронтдай тахтайди къейдна. Линейкадал кIватI хьанвайбуру са декьикьада кисна акъвазуналди дяведин къурбандрин экуь къаматар рикIел хкана.

Школадин гъвечIи классрин аялри дяведикай шиирар хуралай кIелна, бязибуру чпин чIехи бубайрикай суьгьбетарна.

- Зунни Ватандин ЧIехи дяведин ирсагьибрикай я. Чи Ватандал фашистрин Германиядин кьушунри гьужумайла, зи чIехи буба Гьажибуба ва адан стха Пашабег Рамазановар гьа сифтебурун жергеда аваз чпин хушуналди дяведиз фена. Рамазанов Пашабег гел галачиз квахьна. Зи чIехи буба душмандихъ галаз женг чIугвазчIугваз Берлиндиз кьван акъатна. Идалди бубадин дяведин рехъ акьалтIнач, анай ам нач. Амма ватанпересвал квадарнач, жуван хайи чил хуьн патал чанар гьайиф атанач. Далу пата пара зегьметар чIугуна: дишегьлийри чпин аяларни галаз, чими-мекьи вахт талгъуз, никIерани чуьллера кIвалахнай. Вацран эквериз гвенар гуьдай. Нянин вахтунда армияда авай аскерар патал элжекар, гуьлуьтар храдай. Къуьлуьн са тварни пучдачир, аялри колхоздин никIерай къуьлуьн кьилер кIватIдай, гьадалди са бубат кьил хуьдай, - рикIел хкана С.Рамалданова.

- Дяве куьтягь хьана 71 йис алатнаватIани, дяведин цIаяр рикIелай алатзавач,- вилерал накъвар алаз суьгьбетна Сарай Гьуьсейновади. - Зи буба Абумуслим Къазиагьмедов 32 йисан яшда аваз дяведиз тухванай. А чIавуз адахъ кьве хва авай. Буба гел галачиз квахьна. Чахъ аманат яз бубадин са хара чарар ама. Абура ада мукьвал-мукьвал "Инаг жегьеннем я. Килиг, паб, аялрин гъил ахъаймир! Аялар вал аманат" гафар тикрарнава. Чакай бубадиз хабар авачир. Буба дяведиз фидайла, зи диде кIвачел залан тир. Ада дидедиз "эгер руш хьайитIа вичин дидедин, хва хьайитIа, бубадин тIвар эцига" лагьаналдай. Чун дидедиз кьве вах-кьветхверар хьана. Залум дяведи чаз буба къалурнач. Дяведиз зи ими Гьажан Къазиагьмедовни фенай. Ада Финляндиядихъ галаз хьайи ва Ватандин ЧIехи дяведа иштиракна, гена ам хьайитIани элкъвена хтана.

- Зи ери-бине НуьцIуьгъай я, - сугьбетдик экечIзава Шуьмейсат Исрафилова. - Зи ими Исабег Исрафилов 1940-йисуз Армиядиз тухванай. А чIавуз ам эвленмиш хьана зур йис тир лугьуда. Имидин гьич гелни жагъанач. Зи буба Ажимирзе Исрафилов дяве куьтягь жедалди залан хирер алаз хтанай.

- 20 йиса аваз Ватан хуьз дяведиз фейи зи ими Зейдулагь Эмирасланов гел галачиз квахьна, - рикIел хкана Зайидат Гуьлмегьамедовади.

Линейкадилай гуьгъуьниз аялар дяведин далу патан ветеран Муминат Абдурагьмановадиз мугьман хьана. Дидени буба кьена, кьве стха кIвачел акьалдун аял тир вичин хиве гьатайди агъсакъалди вилерал накъвар алаз рикIел хкана.

Японяядиз акъатна, тамам са йисуз анани дяведин женгера иштиракна. 1946-йисуз ам хайи Ватандиз хтана,-суьгьбетна 8-классда кIелзавай Амина Рамазановади.

Ватандин ЧIехи дяведа гъалибвал къазанмишуник фронтдин далу пата чIугур зегьметрикай, дяведин дердисервилерикай хуьруьнвийри - Сейфудин Рамалданова, Рамиз Ибрагьимова, Алимирзе Алибалаева, Сарай Гьуьсейновади ва масабуру суьгьбетарна. Абурун насигьатрин, ватанпересвилин руьгьдаллаз тербия гунин суьгьбетри аялрин рикIериз пара таъсирна.

- Буба фронтдиз фейила, зун 9 йиса авай аял тир. Гзаф дарвилерни азабар чIугунай а чIавуз инсанри, - рикIел хкана Сейфудин муаллимди. - Хуьруьз "гел галачиз квахьна", "игитвилелди телеф хьана» кхьенвай пуд пипIен кагъазар хкведай. Эхь, хуьре дяведин цIун ялавар галукь тавур кас амукьнач. Амма ватанпересвал квадарнач, жуван хайи чил хуьн патал чанар гьайиф атанач. Далу пата пара зегьметар чIугуна: дишегьлийри чпин аяларни галаз, чими-мекьи вахт талгъуз, никIерани чуьллера кIвалахнай. Вацран эквериз гвенар гуьдай. Нянин вахтунда армияда авай аскерар патал элжекар, гуьлуьтар храдай. Къуьлуьн са тварни пучдачир, аялри колхоздин никIерай къуьлуьн кьилер кIватIдай, гьадалди са бубат кьил хуьдай, - рикIел хкана С.Рамалданова.

- Буба "гел галачиз квахьна" лагьай хабар агакьайла, зайифвал къалуруникай файда авачир, жувалай гъвечIи кьве стхадин къайгъу чIугун герек тир. Гзаф дарвилерни дердисервилер акуна, балаяр, вири эхна,-накъвар чуьнуьхиз алахънава Муминат хала. - 1975-йисуз буба Украинадин Львов шегьерда умуми сурара кучукнавайди чир хьайила, зун аниз фена, цIудралди аскерар санал кучукнавай накьвариз теменар гана, сурал гъил элкъуьрна хтана.

Муминат хала агъмишна, адан рикIел хкунрихъ, насигьатрихъ яб гана, аялар къецел экъечIайла, ахьтин къати марф акатна хьи, на лугьуди, цавар шезва, Муминат халадин, ам хьтин агъзурралди дишегьлийрин накъвар сад-садак акахьна, чилел авахьзава. Аялрикай са шумудай "ТIебиатдизни гьайиф хьанва, амни шехьзава" гафар акъатна. Къуй чилел мад садрани дявеяр таххьурай!

Прокурордин трибуна

Кьел тIуьрда ядни хъвада

Агъабег МИРЗАБЕГОВ,
Дербент шегьердин прокурордин куьмекчи, юстициядин ст.советник

Шегьердин прокуратуради алатай йисуз терроризмдиз ва экстремизмдиз талукь яз судар килигай уголовный делояр веревирд авуна. И девирда шегьердин ва райондин судри ахьтин 7 касдиз талукь яз приговорар акъудна.

Газет кIелзавайбурун фикирдиз абурукай куьруь малуматар теклифзава.

* * *

2014-ЙИСАН 21-ноябрдиз Силисдин комитетдин Дербент шегьерда авай отделда силисчивилин везифаяр тамамарзавай работникди РФ-дин УК-дин 33-статьядин 5-паюнин, 208-статьядин 2-паюнин бинедаллаз Р.Т.Мурадовалай уголовный дело къарагъарна. Тайин хьайивал, Р.Мурадова Дагъустандин кьибле пата кардик квай законсуз яракьлу дестедиз адан член, вичин таниш кас В.Р.Велиев арада аваз куьмекар гузвай. Кьилди къачуртIа, В.Велиев патал ада Дербентда (Салманан куьчеда авай 65-нумрадин кIвалера), вацра 13 агъзур манат гуз, квартира кьуна. Ахпа вичин хсуси машинда аваз (къайдаяр хуьдай органрин постарилай) кьиблепатан жуьреба-жуьре хуьрериз тухуз хьана.

Алай йисан 17-мартдиз Дербент шегьердин судди Р.Мурадов тахсирлу тирди субутна ва адаз 5 йисни ругуд варз умуми режимдин кар гунин приговор акъудна.

Уголовный делодиз кьетIен гьалара килигна. Приговордилай наразивал къалурнач.

* * *

АЛАТАЙ ЙИСАН 15-январдиз МВД-дин Дербент районда авай СО-дин силисчиди Э.А.Саидовалай РФ-дин УК-дин 208-статьядин 2-паюнин бинедаллаз уголовный дело къарагъарна.

Тайин хьайивал, Э.Саидов, загранпаспорт къачуна, 2014-йисан декабрдиз Сириядиз фена. Ина ада законсуз яракьламиш хьанвай дестейрик кваз и уьлкведин гьукуматдин кьушунриз акси женгера иштиракна.

2015-йисан 2-октябрдиз РФ-дин госсергьятрилай элячIдайла, ам Россиядин ФСБ-дин Дагъустанда авай Управленидин къуллугъчийри кьуна. Гьа и йисан 16-апрелдиз Дербент райондин судди Э.Саидов тахсирлу яз гьисабна ва шартIуналди 5 йис кар гана.

Шаз 22-апрелдиз РД-дин прокурордин заместитель С.Г.Белякова, ам лап кьезил приговор я лагьана, наразивал къалурна, амма виниз тир судри адан наразивал инкарна.

* * *

2014-ЙИСАН 7-февралдиз республикадин силисдин комитетдин пуд лагьай отделдин ОМВ-дин силисчиди М.Н.Шихмегьамедовалай РФ-дин УК-дин 208-статьядин 1-паюнин бинедаллаз уголовный дело къарагъарна. Малум хьайивал, 2012-йисан гатуз Дербент, Табасаран, Хив районра кардик квай законсуз яракьлу дестейриз куьмек яз, а дестедин иштиракчи Р.А.Алимирзаевав недай-хъвадай шейэр къачун патал 10 000 манат пул вугана.

2014-йисан 5-февралдиз ахтармишайла, М.Шихмегьамедовавай тапанчи ва 2,69 грамм гашиш жагьана.

Дербент райондин судди адаз 1 йисни 5 вацран кар атIана.

* * *

ДЕРБЕНТ ШЕГЬЕРДИН агьали Ш.Э. Муртазалиевни чIуру рекье авайдакай къайдаяр хуьдай органрин работникриз хабар тир. Эхирни 2014-йисан декабрдиз кьуна. Силисчийри адалайни РФ-дин УК-дин 208-статьядин бинедаллаз уголовный дело къарагъарна. Килигайтла, адани, тахсирлу дестедин член, вичин таниш А.Б.Сагидов арада аваз, кьиблепатан тахсирлу дестейриз куьмекар гузвай кьван.

Кьилди къачуртIа, адани вичин хсуси автомашинда аваз недай-хъвадай, яшайишда герек къведай шейэр агакьарзавай.

Дербент шегьердин судди Муртазалиев тахсирлу тирди тайинарна ва адаз 2 йис кар гана.

* * *

СИЛИСДИН КОМИТЕТДИН Дербент районда авай отделдин силисчиди К.М. Алибеговалайни уголовный дело къарагъарна. Ам РФ-дин УК-дин 208-статьядин 2-паюнин ва 33-статьядин 5-паюнин бинедаллаз тахсирлу авунвай. Гьакъикъатдани, ада закондив кьан тийизвай гьерекатар ийизвай.

ИкI, Дербент райондин Геджухдин патарив гвай, А.Абдуллаева регьбервал гузвай законсуз тешкилатдин членар недай-хъвадай шейэралди таъминарзавай ва маса куьмекар гузвай.

Ам кьур вахтунда ахтармишайла, адан кIваляй 25 патрум жагьана. Райондин судди адаз 2 йис кар гана.

* * *

И СЕФЕРДА ДЕРБЕНТ райондин суддин вилик Я.Пашаев акъвазнавай. Амни законсуз яракьлу дестейрихъ галаз алакъада ава лагьана тахсирлу ийизвай. Малум хьайивал, Пашаева "Хасан" лакIаб алай, "кьиблепатан эмир" Г.А.Абдуллаев кьиле авай, Хив райондин ЦIийи Фригьрин патав гвай тамара кардик квай дестедиз вири жуьредин куьмекар гузвай.

Кьур вахтунда адан автомашиндай 37 патрум жагьана. "Кьел тIуьрда ядни хъвада" лугьудайвал, Пашаевазни иливнач. Дербент райондин судди адаз умуми режимдин 6 йис кар гана.

* * *

АЛАТАЙ ЙИСАН эхирра силисдин комитетдин Дербент районда авай отделдин къуллугъчийри РФ-дин УК-дин 30 ва 208-статьяйрин бинедаллаз уголовный дело къарагъарнай.

Силисчийри тайинарайвал, алатай йисан августдин 13-даз Мегьамедшерифов, Азербайжандай яна, Туьркиядиз фена. Адан мурад анай Сирияда тешкилнавай законсуз яракьлу хьанвай дестейрик экечIун тир. Йикъарикай са юкъуз "Абдулла" тIвар алай яракьламиш хьанвай законсуз тешкилатдин (НВФ) членди лай атай тапшуругъдин бинедаллаз В.Мегьамедшерифоваз, Туьркиядин сергьятрилай элячIна, Сириядиз физ кIан хьана, амма мурад кьилиз акъатнач. Туьркиядин махсус къуллугъри рехъ ганач...

2015-йисан 26-октябрдиз В.Мегьамедшерифов Астрахань шегьердин ракьун рекьерин вокзалдик кьуна. Гьа икI ам Дербент райондин суддин вилик аватна. Судди адаз умуми режимдин 3 йис кар гана.

Хци хабарар

Хабарсуз яна кьена

Нурдин РАШИДОВ

"6-МАЙДИЗ йифен геж вахтунда Агъа СтIалрин хуьре вичин гьаятда Сулейман-Стальский райондин ОВД-дин кьилин бухгалтер, полициядин капитан хабарсуз яна кьена. Малум тушир къанлуяр жагъурунал ва серенжемар кьабулунал къайдаяр хуьдай органрин къуллугъчияр машгъул я", - хабар гузва "Дагъустан" РИА-ди.

ПОЛИЦЕЙСКИЙРИЗ ГУЬЛЛЕ ГАНА

7-МАЙДИН пакамахъ Хив райондин ЧIере хуьруьн патав тамай боевикри полицейскийриз гуьлле гана. Гена хасаратвал хьайи кас авач. Къайдаяр хуьдай органрин къуллугъчийриз тамай яракьар, боеприпасар, недай-хъвадай ва маса шейэр хуьзвай чка (блиндаж) жагъана. Малумат МВД-дин пресс-къуллугъдини тестикьарна.

ВУЧ ТАХСИР КВАЙТIА?

"9-МАЙДИН пакамахъ Дербент шегьердин виликан мэр Феликс Къазиагьмедован буба Гьажиагьмедан мейит вичин кIваляй жагъана. Параддай вичин кIвализ хтай адал са шумуд гуьлледин хирер алай", - хабар гузва къайдаяр хуьдай органрин чешмейри.

Дуьшуьш хьанвай чкадал криминалистри ва маса пешекарри кIвалахзава. Видеокамерайри гьаятдай яракьламиш хьанвай кьве кас физвайди къалурзава. Аквар гьаларай, абур къачагъар тир. Яргъал йисара Дербентдин педучилищедин директорвал авур машгъур педагогдин чандиз къаст авуна катайбурун гел жагъурунал талукь органрин къуллугъчияр машгъул я.

Инсан ва закон

Тахсирлу ийизвайдан алава ихтиярар

К.А.ХАВЧАЕВ,
Махачкъала шегьердин Ленинский райондин прокурордин куьмекчи

2015-йисан 30-декабрдиз кьабулай Федеральный Закондин (№437-ФЗ) бинедаллаз Россиядин Федерациядин УПК-да тахсиркарвал авунай шак физвайбур патал алава ихтияррин гьакъиндай дегишвилер тунва.

Кьилди къачуртIа, РФ-дин УПК-дин 96-статьяда къалурнавайвал, тахсирлу ийизвайдаз дознанидин ва я силисдин органдиз хкайдалай гуьгъуьниз, 3 сятдилай геж тушиз, дознаватель, силисчини алаз урус чIалалди вичин багьрийриз ва я талукь идарадиз са сеферда зенг ийидай ва вич авай чкадикай хабар гудай ихтияр ава. Идан гьакъиндай протоколдани къейд авун лазим я.

Эгер тахсирлу ийизвайда отказ авуртIа ва я адавай и кIвалах са гьихьтин ятIани себебар аваз (начагъвал, набутвал...) тежезваз хьайитIа, и кар дознавателди (силисчиди) чпи авун, гьа са вахтунда протоколдани къалурна кIанда.

Лугьун лазим я, эгер тахсирлу ийизвайди военнослужащий яз хьайитIа (12 сятинилай геж тушиз) военный частунин командование, къенепатан крарин къуллугъчи яз хьайитIа, гьада къуллугъзавай органдин начальник хабардар авун лазим я.

Мадни тахсирлу ийизвайди Общественный палатадин член яз хьайитIа, гьа чкадин секретардиз, адвокат яз хьайитIа - адвокатрин палатадиз, кьунвайди маса государстводин агьали тирла - посольствадиз ва я консульствадиз хабар гун герек я.

ЦIийивал адвокатрин ихтиярризни талукь я. Тунвай дегишвилерихъ галаз алакъалу яз, эгер адвокатди шак физвай кас кьурдалай кьулухъ и карда (производствода) иштиракзаваз хьайитIа, ада иштиракзавайди протоколда къейд авун чарасуз я.

Рулдихъ пиян яз - им тахсиркарвал я

Э.А.ГЬАСАНОВ,
Махачкъала шегьердин Ленинский райондин прокурордин чIехи куьмекчи, юстициядин мл.советник

РЕКЬЕРА аварияр хьуникди телефвилер ва хасаратвилер гзаф жезвайди (иллаки пиян яз рулдихъ ацукьайла) фикирда кьуна, Россиядин Федерациядин Уголовный Кодексдик жавабдарвал артухардай дегишвилер кутунва. ИкI, адан 264.1-статьядин бинедаллаз транспортдин рулдихъ ички хъвана ацукьунай 2015-йисан 1-июлдилай уголовный рекьяй жавабдарвилиз чIугвазва.

Винидихъ тIвар кьунвай закон къуватда гьатайдалай кьулухъ Махачкъаладин Ленинский райондин прокуратуради 4 уголовный дело къарагъарна, суддиз рекье тунва. Виликрай Россиядин МВД-дин Махачкъаладин управленидин Ленинский райондин жавабдар къуллугъчийри и месэладиз талукь яз уголовный делояр къарагъаруникай отказ авунвайди тир.

Санлай 2015-йисуз ва алай йисан 3 вацра 12 касдилай къарагъарна, силис тухванвай уголовный делояр судриз рекье тунва.

И жуьредин уголовный делойрин кьетIенвал адакай ибарат я хьи, пиян яз рулдихъ ацукьай ксар виликрай административный рекьяй жавабдарвилиз чIугунвайбур тир.

И важиблу месэла гьамиша прокуратурадин гуьзчивилик ква.

Гьарамзадайриз иливнач

М.М.ВЕЛИМУРАДОВ,
Махачкъала шегьердин Ленинский райондин прокурордин куьмекчи, 1-классдин юрист

ПУЛ ПАТАЛ инсанри тийизвай кьуд аламат авач. ИкI, М.К. Агьмедова Т.М.Агьмедов, А.Ш.Гьасанов, Б.Г.Мегьамедрасулов ва тайин тушир маса ксарни галаз санал Дагъустан Республикадин территорияда финансовый пирамидадин къайдада пул къазанмишдай тахсиркаррин десте тешкилна, куьруь са вахтунда, 33 агьали алдатмишна, 118 миллион манат пул къазанмишна.

Гьа икI, виликамаз туькIуьрнавай законсуз пландин бинедаллаз тешкиллу тахсиркар дестеди чпин чIуру планар кьилиз акъудунин мураддалди, а дестедин гуьзчивилик квай ксар желб авуна, абуруз тIимил-шимил пулни гуз, тапшуругъар кьилиз акъудиз туна. Абуруни муьштерийриз куьгьне автомашинар лап ужуз къиметрай маса гуда, 25-30 йикъалди пул вахкудай муьгьлетни гуда лугьуз, пулар кIватIна...

Гьарамзадайриз иливнач. 2016-йисан 28-мартдиз Агьмедов Мегьамедалай къарагъарна, силис тухвай уголовный дело (РФ-дин УК-дин 159-статьядин 4-паюнин бинедаллаз тахсирлу ийизвай) Махачкъала шегьердин Ленинский райондин прокуратуради суддиз рекье тунва.

Виликрай гьа ихьтин тахсиркарвилер авунай тайин вахтар (8 йисуз азадвиликай магьрум авунин) гана тахсирлу дестедин членар тир Т.М.Агьмедов ва А.Ш.Гьасанов дустагъра тунвайди тир.

Лутудин гьерекатар

Физули БУТАЕВ, Махачкъала шегьердин прокурордин заместитель, юстициядин советник

ЛУТУ дишегьли Р.Мегьамедовади пул къазанмишдай фенд туькIуьрна. Гьа икI, вич банкунин къуллугъчи я лугьуз, бурж пулар (кредитар) кIанзавайбуруз куьмекар гун хиве кьуна. Гьа са вахтунда абуруз "Айфон" фирмадин мобильный телефонар бурж (кредит) яз къачун теклифна. Гуя са шумуд йикъан муддатда абурун кIвалах туькIуьрда, яни кредитар гуда лагьана хиве кьуна, телефонар вичиз вахчуз хьана. Гьа икI, вичин лутувилин гьерекатралди ада 7 агьалидиз 635 агъзур манатдин зиян гана...

Раисатаз гьарам пул иливнач. Адалай Россиядин Федерациядин УК-дин 159-статьядин 2-паюнин бинедаллаз уголовный дело къарагъарна ва силис тухвана куьтягьна. И йикъара Ленинский райондин прокуратуради ам суддиз рекье туна.

понедельник, 16 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

8.05-8.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
11.35 Вести-Дагестан
14.30 Вести-Дагестан
17.30 Вести-Дагестан
18.15 Реклама
18.20 Мы помним, мы гордимся. Репортаж из школы 35 пос.Ленинкент
19.30 Акценты.
19.30 Реклама
19.35 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана. Итоги
07.40 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Федерация бокса г. Каспийск. Руслан Хаиров (12+)
08.20 Мультфильм (0+)
08.45 Д/с «Исчезновения» (12+)
09.20 Д/ф «Народные промыслы» (6+)
10.30 Х/ф «Здравствуйте, я Ваша тетя!» (12+)
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Вечер памяти Фазу Алиевой в Москве (12+)
14.10 «Подробности» (12+)
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Саванна» (16+)
15.40 Д/с «Вкус путешествий» (12+)
16.10 Мультфильм (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Молодая жена» (12+)
18.30 Мультфильм (0+)
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил» Будни и проблемы строителей в современных условиях (12+)
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Экологический вестник» (12+)
21.10 «На виду» (12+)
21.45 «Кунацкая» (12+)
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Великие улицы» (12+)
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на табасаранском языке «Мил» Будни и проблемы строителей в современных условиях (12+)
01.30 Т/с «Саванна»
02.10 «Экологический вестник» (12+)
02.50 Х/ф «Под знаком Козерога» (16+)
04.45 «Кунацкая» (6+)
05.20 Х/ф «Молодая жена» (12+)

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".
9.50 "Жить здорово!" (12+).
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Пусть говорят".
13.25 "Таблетка". (16+).
13.55 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Мужское/Женское".
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!"
19.50 "Пусть говорят".
21.00 "Время".
21.30 Т/с "Ищейка". (12+).
23.25 "Вечерний Ургант".
0.00 "Познер". (16+).
1.00 Ночные новости.
1.15 "Время покажет".
2.05 "Наедине со всеми".

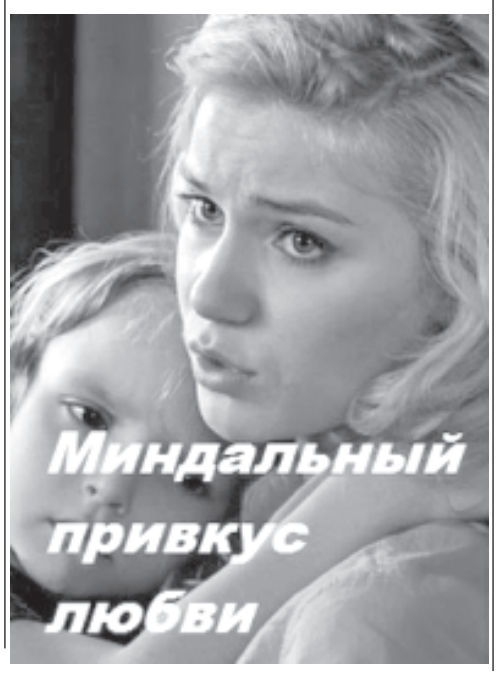

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России". (12+).
9.00 "Вести". (12+).
9.15 "Утро России". (12+).
9.55 "О самом главном".
11.00 "Вести". (12+).
11.35 " Вести - Москва".
11.55 Т/с "Тайны следствия". (12+).
14.00 "Вести". (12+).
14.30 "Вести - Москва".
14.50 " Дежурная часть".
15.00 Т/с "Верни мою любовь". (12+).
17.00 "Вести". (12+).
17.30 " Вести - Москва".
17.50 "Вести". (12+).
18.15 "Прямой эфир".
19.35 " Вести - Москва".
20.00 "Вести". (12+).
21.00 Т/с "Миндальный привкус любви". (12+).
23.50 "Честный детектив".
0.50 "Дуэль разведок. Россия-США". Фильм 1. "Иные. Мозг всемогущий" .(12+).
2.25 Т/с "Срочно в номер. На службе закона".

НТВ

5.00 Т/с "Супруги". (16+).
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара". (16+).
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Москва. Три вокзала". (16+).
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44". (16+).
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Пес". (16+).
22.30 "Итоги дня".
22.55 Т/с "Морские дьяволы. Смерч". (16+).
0.50 "Место встречи".
2.00 Т/с "Законы улиц".
4.00 Т/с "ППС". (16+).

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.05 Детектив "Без права на ошибку". (12+).
9.45 Х/ф "Влюблен по собственному желанию".
11.30 "События".
11.50 "Постскриптум".
12.50 "В центре событий".
13.55 "Осторожно, мошенники! Обмануть звезду". (16+).
14.30 "События".
14.50 "Городское собрание". (12+).
15.35 Т/с "Тень стрекозы"
17.30 "Город новостей".
17.50 Т/с "Ветреная женщина". (16+).
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38". (16+).
22.00 "События".
22.30 "Мост на Родину". Спецрепортаж. (16+).
23.05 "Без обмана". "Продукты для бессмертия".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 Х/ф "Собачье сердце".
3.05 Х/ф "Здравствуй и прощай".
4.35 Т/с "Женщина-констебль". .

ЗВЕЗДА

6.00 Д/с "Русская императорская армия". (6+).
6.10 Новости. Главное.
6.50 Х/ф "Дела сердечные". (12+).
8.50 Т/с "Не отрекаются любя..." (16+).
9.00 Новости дня.
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с "Не отрекаются любя..." (16+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с "Война после победы". "Разгром Квантунской армии". (12+).
19.20 "Прогнозы". (12+).
20.05 Т/с "Сильнее огня"
22.10 Новости дня.
22.30 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
23.15 Х/ф "Без права на провал". (12+).
0.50 Д/с "Города-герои". "Сталинград". (12+).
1.45 Х/ф "Знак беды".
4.45 Д/с "Битва за север". "Беломорканал". (12+).

REN TV

5.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
6.00 "Документальный проект". (16+).
7.00 "С бодрым утром!"
8.30 "Новости". (16+).
9.00 "Военная тайна"
11.00 "Документальный проект". "Генетики с других планет". (16+).
12.00 "Информационная программа 112". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Званый ужин". (16+).
14.00 Х/ф "Танго и Кэш".
16.00 "Информационная программа 112". (16+).
16.30 "Новости". (16+).
17.00 "Тайны Чапман".
18.00 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
19.00 "Информационная программа 112". (16+).
19.30 "Новости". (16+).
20.00 Х/ф "Викинги против пришельцев".
22.10 "Водить по-русски".
23.00 "Новости". (16+).
23.25 Х/ф "Знаки". (США).
1.30 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
2.20 "Секретные территории". (16+).
3.10 "Странное дело".

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5". (6+).
9.30 "Место происшествия".
10.00 "Сейчас".
10.30 -17.35 Т/с "Под прикрытием" (16+).
18.30 "Сейчас".
19.00 Т/с "Детективы". "Григорьич". (16+).
19.40 Т/с "Детективы". "Чистая корректура".
20.20 Т/с "След". "Маленькая балерина".
21.10 Т/с "След". "Кровь не вода". (16+).
22.00 "Сейчас".
22.25 Т/с "След". "Готымские галстуки". (16+).
23.15 "Момент истины".
0.10 "Место происшествия. О главном".
1.10-5.20 Т/с "Детективы". "

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).
7.30 6 кадров. (16+).
7.55 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.55 Давай разведемся! (16+).
11.55 Д/ф "Понять. Простить". (16+).
13.05 Д/ф "Преступления страсти". (16+).
14.05 Комедия "Пять невест". (16+).
18.00 Т/с "Она написала убийство". (16+).
18.55 6 кадров. (16+).
19.00 Т/с "Между нами девочками". (Россия - Украина). (16+).
20.55 Т/с "Дурная кровь". (16+).
23.00 Беременные. (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Мелодрама "Странные взрослые". (16+).
2.05 Т/с "Дурная кровь". (16+).
4.10 6 кадров. (16+).
4.15 Тайны еды. (16+).
4.30 Умная кухня. (16+).
5.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).

ИНДИЯ

0.10 Комедия "Жених без невесты". (16+).
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Бхубанешвар". (12+).
4.00 Триллер "Коварный незнакомец". (16+).
7.10 Драма "Журналист".
10.00 Драма "Жизнь поэта". (16+).
12.10 Драма "Разведчики".
15.10 Мелодрама "Исцеление любовью". (16+).
18.10 Драма "Рам и Балрам". (16+).
21.10 Боевик "Отвергнутый сын". (16+).

КУЛЬТУРА

7.00 Канал "Евроньюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".
11.15 Х/ф "Мужество".
12.25 "Линия жизни". В. Гостюхин.
13.20 Х/ф "Белый орел".
14.40 Д/ф "Берлинский остров музеев. Прусская сокровищница".
15.00 "Новости культуры".
15.10 "Михаил Булгаков. Черный снег". Фильм 1.
15.40 Х/ф "Театральный роман".
17.30 "Неделя фортепианной музыки". Даниил Трифонов, Катя Сканави, Илья Рашковский, Денис Кожухин.
18.50 "Третьяковка - дар бесценный!" Избранное. "Александр Иванов".
19.15 "Спокойной ночи, малыши!"
19.30 "Новости культуры".
19.45 "Главная роль".
20.05 "Сати. Нескучная классика..." с В. Ладюком и А. Варгафтиком.
20.45 "Правила жизни".
21.20 Д/ф "Хранят так много дорогого, или Эрдман и Степанова: двойной портрет в интерьере эпохи".
22.15 "Тем временем".
23.00 Д/с "Запечатленное время". "Звезды МХАТа в кино".
23.30 "Новости культуры".
23.45 "Худсовет".
23.50 Х/ф "Етеган".
0.50 "Острова".
1.30 Д/ф "Пузбла. Город церквей и "Жуков".
1.40 "Наблюдатель".
2.40 Д/ф "Акко. Преддверие рая".

вторник, 17 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

8.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Лалаан» (на рутульском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.30 Вести-Дагестан
17.30 Вести-Дагестан
18.15 Реклама
18.20 Дорожный патруль
18.35 «Живая краса Дагестана». Гунибский район
19.00 «Нестоящий Генерал» . К юбилею Х.Алиева
19.35 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на табасаранском языке «Мил» Будни и проблемы строителей в современных условиях (12+)
08.00 Мультфильмы (0+)
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Исчезновения» (12+)
09.20 Х/ф «Под знаком Козерога» (16+)
11.45 «На виду» (12+)
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Экологический вестник» (12+)
13.45 «Кунацкая» (12+)
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Саванна» (12+)
15.40 Д/с «Вкус путешествий»
16.10 Мультфильм (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Здравствуй и прощай» (12+)
18.40 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу» Открытие Года гор в Лакском районе (12+)
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала **20.20** «Подробности» (12+)
20.45 «Бизнес Дагестана» (12+)
21.20 «Профессионал» Народные промыслы (12+)
21.55 «Правовое поле» (12+)
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 Д/с «Великие улицы» (16+)
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу» Открытие Года гор в Лакском районе (12+)
01.35 Т/с «Саванна» (12+)
02.15 «Профессионал» Народные промыслы (12+)
02.35 Х/ф «Погоня» (16+)
04.45 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Махачкала» (12+)
05.00 «Правовое поле» (12+)
05.25 Х/ф «Здравствуй и прощай» (12+)

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Пусть говорят".
13.25 "Таблетка". (16+).
13.55 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Мужское/Женское". (16+).
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.40 "Давай поженимся!"
19.45 "Время".
20.15 ЧМ по хоккею 2016. Сборная России - сборная Швеции. Прямой эфир.
22.25 Т/с "Ищейка". (12+).
23.25 "Вечерний Ургант".
0.00 Ночные новости.
0.15 "Структура момента". (16+).
1.20 "Наедине со всеми".
2.15 "Время покажет".
3.00 Новости.
3.05 "Модный приговор".
4.05 "Контрольная закупка".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России". (12+).
9.00 "Вести". (12+).
9.15 "Утро России". (12+).
9.55 "О самом главном".
11.00 "Вести". (12+).
11.35 " Вести - Москва".
11.55 Т/с "Тайны следствия".
14.00 "Вести". (12+).
14.30 " Вести - Москва".
14.50 "Дежурная часть".
15.00 Т/с "Верни мою любовь". (12+).
17.00 "Вести". (12+).
17.30 " Вести - Москва".
17.50 "Вести". (12+).
18.15 "Прямой эфир". (16+).
19.35 "Вести - Москва".
20.00 "Вести". (12+).
21.00 Т/с "Миндальный привкус любви". (12+).
23.55 "Вести.doc". (16+).
1.35 "Бесплодие. Проклятье человеческое". "Приключения тела. Испытание перегрузкой". (12+).
3.10 Т/с "Срочно в номер. На службе закона".
4.10 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Супруги". (16+).
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара". (16+).
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Москва. Три вокзала". (16+).
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44". (16+).
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Пес". (16+).
22.30 "Итоги дня".
22.55 Т/с "Морские дьяволы. Смерч". (16+).
0.50 "Место встречи". .
2.00 Т/с "Законы улиц".
4.00 Т/с "ППС". (16+).

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.05 "Доктор И..." (16+).
8.35 Х/ф "Все остается людям". (12+).
10.35 Д/ф "Элина Быстрицкая. Железная леди". (12+).
11.30 "События".
11.50 Т/с "Инспектор Морс". (Великобритания). (16+).
13.40 "Мой герой". (12+).
14.30 "События".
14.50 "Без обмана". "Продукты для бессмертия". (16+).
15.40 Т/с "Тень стрекозы" (12+).
17.30 "Город новостей".
17.50 Т/с "Ветреная женщина". (16+).
19.40 "События".
20.00 "Право голоса". (16+).
21.45 "Петровка, 38". (16+).
22.00 "События".
22.30 "Осторожно, мошенники!" (16+).
23.05 "Удар властью. Галина Старовойтова". (16+).
0.00 "События. 25-й час".
0.30 "Право знать!" (16+).
1.55 "Две истории о любви". (16+).
3.40 Д/ф "Бегство из рая". (12+).
4.35 Т/с "Женщина-констебль". (Великобритания). (16+).

ЗВЕЗДА

6.00 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
6.50 "Служу России".
7.20 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
12.00 "Процесс". (12+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с "Война после победы". "Битва за Сахалин". (12+).
19.20 "Легенды армии с Александром Маршалом". (12+).
20.05 Т/с "Сильнее огня"
22.10 Новости дня.
22.30 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
23.15 Х/ф "Дерзость".
1.15 Х/ф "Порох". (12+).
3.05 Х/ф "Дамское танго". (12+).
4.55 Д/с "Битва за север". "Челюскин". (12+).

REN TV

5.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
6.00 "Документальный проект". (16+).
7.00 "С бодрым утром!" .
8.30 "Новости". (16+).
9.00 "Военная тайна с Игорем Прокопенко".
11.00 "Документальный проект". "Планета богов". (16+).
12.00 "Информационная программа 112". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Званый ужин". (16+).
14.00 Х/ф "Викинги против пришельцев".
16.05 "Информационная программа 112". (16+).
16.30 "Новости". (16+).
17.00 "Тайны Чапман".
18.00 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
19.00 "Информационная программа 112". (16+).
19.30 "Новости". (16+).
20.00 Х/ф "Красная планета". (США - Австралия).
22.00 "Водить по-русски".
23.00 "Новости". (16+).
23.25 Х/ф "Эквилибриум".
1.30 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
2.20 "Секретные территории". (16+).
3.10 "Странное дело".
4.00 "Тайны Чапман".
4.45 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5". (6+).
9.30 "Место происшествия".
10.00 "Сейчас".
10.40 Т/с "Под прикрытием"
11.45 Т/с "Под прикрытием"
12.00 "Сейчас".
12.40 Т/с "Под прикрытием"
13.25 Т/с "Под прикрытием"
14.25 Т/с "Под прикрытием"
15.30 "Сейчас".
16.00 "Открытая студия".
17.30 "Актуально".
18.30 "Сейчас".
19.00 Т/с "Детективы". "Волк в овечьей шкуре".
19.40 Т/с "Детективы". "Черная благодарность". (16+).
20.20 Т/с "След". "Крановщица". (16+).
21.10 Т/с "След". "Грязное белье". (16+).
22.00 "Сейчас".
22.25 Т/с "След". "Накладка". (16+).
23.10 Т/с "След". "Цена победы". (16+).
0.00 Комедия "Не послать ли нам... гонца?" (12+).
2.00 Боевик "Корона Российской империи, или Снова неуловимые". (12+).

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).
7.30 6 кадров. (16+).
7.55 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.55 Давай разведемся!
11.55 Д/ф "Понять. Простить". (16+).
13.05 Д/ф "Преступления страсти". (16+).
15.05 Т/с "Между нами девочками". (16+).
17.00 Беременные. (16+).
18.00 Т/с "Она написала убийство". (16+).
18.55 6 кадров. (16+).
19.00 Т/с "Между нами девочками". (16+).
20.55 Т/с "Дурная кровь".
23.00 Беременные. (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Мелодрама "В моей смерти прошу винить Клаву К".
2.00 Т/с "Дурная кровь".
4.05 6 кадров. (16+).
4.15 Тайны еды. (16+).

ИНДИЯ

0.10 Боевик "Начать сначала".
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Колката".
4.10 Детектив "Средь бела дня". (16+).
7.10 Боевик "Всеми правдами". (16+).
10.00 Мелодрама "Свадьба по расчету". (16+).
12.10 Боевик "Бесстрашный снова в бою".
15.10 Комедия "Как вернуть миллион". (16+).
18.10 Комедия "Крутая компания". (16+).
21.10 Мелодрама "Невозможная любовь".

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".
11.15 Т/с "Коломбо". "Самый опасный матч".
12.25 Д/с "Запечатленное время". "Киноальманах необычных изобретений".
12.55 "Пятое измерение".
13.20 Х/ф "Праздник Святого Георгена".
15.00 "Новости культуры".
15.10 "Михаил Булгаков. Черный снег". Фильм 2.
15.40 "Сати. Нескучная классика..." с В. Ладюком и А. Варгафтиком.
16.25 Д/ф "Хранят так много дорогого, или Эрдман и Степанова: двойной портрет в интерьере эпохи".
17.20 Д/ф "Властелины кольца. История создания синхрофазотрона".
17.50 "Неделя фортепианной музыки". П.И. Чайковский. "Детский альбом". А. Коробейников, Д. Харитонов, П. Нерсесьян, П. Осетинская, А. Синчук.
18.25 Д/ф "Библос. От рыбацкой деревни до города".
18.50 "Третьяковка - дар бесценный!" Избранное. "Карл Брюллов".
19.15 "Спокойной ночи, малыши!"
19.30 "Новости культуры".
19.45 "Главная роль".
20.05 "Искусственный отбор". Спецвыпуск к 160-летию Государственной Третьяковской галереи.
20.45 "Правила жизни".
21.10 Закрытие XV Московского Пасхального фестиваля.
23.30 "Новости культуры".
23.45 "Худсовет".
23.50 Х/ф "Хорло".
0.45 "Рэйтайм, или Разорванное время.
1.40 Д/ф "Госпиталь Кабаньяс в Гвадалахаре. Дом милосердия".

среда, 18 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания»Очар» (на кумыкском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.30 Вести-Дагестан
17.30 Вести-Дагестан
18.20 Планета Культура
19.35 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу» Открытие Года гор в Лакском районе (12+)
08.15 Мультфильм (0+)
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/ф «Исчезновения»
09.20 Х/ф «Погоня» (16+)
11.45 «Бизнес Дагестана» (12+)
12.30 Время новостей Дагестана
12.50 «Правовое поле» (12+)
13.20 Год гор. Д/ф «Гуниб» (6+)
13.40 «Профессионал» Народные промыслы (12+)
14.05 «Подробности»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Саванна» (12+)
15.40 Д/с «Вкус путешествий» (12+)
16.10 Мультфильмы (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Кето и Котэ» (12+)
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» «Певец, признанный народом» Магомед Улакаев (12+)
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Парламентский вестник» (12+)
20.50 «Гонг» (12+)
21.20 «Жилой мир» (12+)
21.50 «Вдохновение» (6+)
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Великие улицы» (16+)
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» «Певец, признанный народом» Магомед Улакаев (12+)
01.35 Т/с «Саванна» (16+)
02.15 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Фазу Алиева» (12+)
02.35 «Гонг» (12+)
03.00 Х/ф «Большая прогулка» (12+)
05.00 «Жилой мир» (12+)
05.20 Х/ф «Кето и Котэ» (12+)

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".
9.50 "Жить здорово!" (12+).
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Пусть говорят". (16+).
13.25 "Таблетка". (16+).
13.55 "Время покажет". (16+).
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет". (16+).
16.00 "Мужское/Женское". (16+).
17.00 "Наедине со всеми". (16+).
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!" (16+).
19.50 "Пусть говорят". (16+).
21.00 "Время".
21.35 Т/с "Ищейка". (12+).
23.40 "Вечерний Ургант". (16+).
0.15 Ночные новости.
0.30 "Политика". (16+).
1.35 "Наедине со всеми". (16+).
2.30 "Время покажет". (16+).
3.00 Новости.
3.05 "Время покажет". (16+).
3.20 "Модный приговор".
4.20 "Контрольная закупка".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России". (12+).
9.00 "Вести". (12+).
9.15 "Утро России". (12+).
9.55 "О самом главном". (12+).
11.00 "Вести". (12+).
11.35 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
11.55 Т/с "Тайны следствия". (12+).
14.00 "Вести". (12+).
14.30 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
14.50 "Вести. Дежурная часть". (12+).
15.00 Т/с "Верни мою любовь". (12+).
17.00 "Вести". (12+).
17.30 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
17.50 "Вести". (12+).
18.15 "Прямой эфир". (16+).
19.35 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
20.00 "Вести". (12+).
21.00 Т/с "Миндальный привкус любви". (12+).
22.55 "Специальный корреспондент". (16+).
0.40 "Код Кирилла. Рождение цивилизации". "Научные сенсации. Мой враг мозг". (12+).
2.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона".
3.50 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Супруги". (16+).
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара". (16+).
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Москва. Три вокзала". (16+).
12.00 "Суд присяжных". (16+).
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44". (16+).
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Пес". (16+).
22.30 "Итоги дня".
22.55 Т/с "Морские дьяволы. Смерч". (16+).
0.50 "Место встречи". (16+).
2.00 Т/с "Законы улиц". (16+).
12.00 "Суд присяжных". (16+).
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44". (16+).
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Пес". (16+).
22.30 "Итоги дня".
22.55 Т/с "Морские дьяволы. Смерч". (16+).
0.50 "Место встречи". (16+).
2.00 Т/с "Законы улиц". (16+).
2.55 "Квартирный вопрос".
4.00 Т/с "ППС". (16+).

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.10 "Доктор И..." (16+).
8.45 Х/ф "Здравствуй и прощай".
10.35 Д/ф "Игорь Костолевский. Расставаясь с иллюзиями". (12+).
11.30 "События".
11.50 Т/с "Инспектор Морс". (Великобритания). (16+).
13.40 "Мой герой". (12+).
14.30 "События".
14.50 "Удар властью. Галина Старовойтова". (16+).
15.40 Т/с "Сводные судьбы" (12+).
17.30 "Город новостей".
17.45 Т/с "Пять шагов по облакам" (16+).
19.40 "События".
20.00 "Право голоса". (16+).
21.45 "Петровка, 38". (16+).
22.00 "События".
22.30 "Линия защиты". (16+).
23.05 "Хроники московского быта. Одинокая старость звезд". (12+).
0.00 "События. 25-й час".
0.25 "Русский вопрос". (12+).
1.10 Х/ф "Мама будет против!" (12+).
4.50 "Тайны нашего кино". "Любовь и голуби". (12+).
5.10 Т/с "Женщина-констебль". (Великобритания). (16+).

ЗВЕЗДА

6.00 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
6.50 "Теория заговора". (12+).
7.10 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
12.00 "Особая статья". (12+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с "Жизнь и приключения Мишки Япончика" (16+).
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с "Война после победы". "Десант на Курилы". (12+).
19.20 "Последний день". (12+).
20.05 Т/с "Смерш" (16+).
22.10 Новости дня.
22.30 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
23.15 Х/ф "Опасные гастроли". (6+).
1.00 Х/ф "Ижорский батальон". (6+).
2.55 Х/ф "Запасной аэродром". (6+).
5.00 Д/с "Битва за север". "1937". (12+).

REN TV

5.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
6.00 "Документальный проект". (16+).
7.00 "С бодрым утром!" (16+).
8.30 "Новости". (16+).
9.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
11.00 "Документальный проект". "Бессмертие на выбор". (16+).
12.00 "Информационная программа 112". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Званый ужин". (16+).
14.00 Х/ф "Красная планета". (США - Австралия). (16+).
16.00 "Информационная программа 112". (16+).
16.30 "Новости". (16+).
17.00 "Тайны Чапман". (16+).
18.00 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
19.00 "Информационная программа 112". (16+).
19.30 "Новости". (16+).
20.00 Х/ф "Власть огня". (США - Ирландия). (16+).
22.00 "Смотреть всем!" (16+).
23.00 "Новости". (16+).
23.25 Х/ф "Машина времени". (США). (16+).
1.15 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
2.10 "Секретные территории". (16+).
3.00 "Странное дело".
3.45 "Тайны Чапман".
4.30 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5". (6+).
9.30 "Место происшествия".
10.00 "Сейчас".
10.30 Детектив "Петровка, 38". (12+).
12.00 "Сейчас".
12.30 Детектив "Петровка, 38". (12+).
12.55 Боевик "Тридцатого уничтожить!" (16+).
15.30 "Сейчас".
16.00 "Открытая студия".
17.30 "Актуально".
18.30 "Сейчас".
19.00 Т/с "Детективы". "Трое в интерьере". (16+).
19.40 Т/с "Детективы". "Постоялец гостиницы". (16+).
20.20 Т/с "След". "Третий лишний". (16+).
21.15 Т/с "След". "Петля из дыма". (16+).
22.00 "Сейчас".
22.25 Т/с "След". "Дела семейные". (16+).
23.15 Т/с "След". "Еще раз про любовь". (16+).
0.00 Мелодрама "Дорогой мой человек". (12+).
2.10 Боевик "Тридцатого уничтожить!" (16+).
4.40 Т/с "ОСА". "Вампиры". (16+).

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).
7.30 6 кадров. (16+).
7.55 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.55 Давай разведемся! (16+).
11.55 Д/ф "Понять. Простить". (16+).
13.05 Д/ф "Преступления страсти". (16+).
15.05 Т/с "Между нами девочками". (16+).
17.00 Беременные. (16+).
18.00 Т/с "Она написала убийство". (16+).
18.55 6 кадров. (16+).
19.00 Т/с "Между нами девочками". (16+).
20.55 Т/с "Дурная кровь". (16+).
23.00 Беременные. (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Комедия "Осторожно, бабушка!"
2.15 Т/с "Дурная кровь". (16+).
4.15 Тайны еды. (16+).
4.30 Умная кухня. (16+).
5.00 Домашняя кухня. (16+).
5.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).

ИНДИЯ

10.00 Триллер "Разоблачение". (16+).
12.10 Боевик "Свадьба по любви". (16+).
15.10 Х/ф "Бархатные сумерки". (16+).
18.10 Триллер "Битва телеканалов". (16+).
21.10 Драма "Воздушные змеи". (16+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".
11.15 Т/с "Коломбо". "Двойной удар".
12.25 Д/с "Запечатленное время". "Антарктида без романтики".
12.55 "Красуйся, град Петров!" "Зодчий Василий Стасов".
13.20 Х/ф "Новые похождения Швейка".
14.45 Д/ф "Гринвич - сердце мореплавания".
15.00 "Новости культуры".
15.10 "Михаил Булгаков. Черный снег". Фильм 3.
15.40 "Искусственный отбор".
16.20 Д/ф "Дань восхищения. Софья Пилявская".
17.05 Д/ф "Центр управления "Крым".
17.50 "Неделя фортепианной музыки". Дмитрий Алексеев и Николай Демиденко.
18.40 Д/ф "Фрэнсис Бэкон".
18.50 "Третьяковка - дар бесценный!" Избранное. "Исаак Левитан".
19.15 "Спокойной ночи, малыши!"
19.30 "Новости культуры".
19.45 "Главная роль".
20.05 "Абсолютный слух".
20.45 "Правила жизни".
21.20 "Рэгтайм, или Разорванное время. Андрей Сахаров".
22.15 "Власть факта". "Империя Александра I".
23.00 Д/с "Запечатленное время". "Зажиточная жизнь".
23.30 "Новости культуры".
23.45 "Худсовет".
23.50 Х/ф "Первая любовь".
1.00 "Острова". Н. Досталь.
1.40 Д/ф "Верона - уголок рая на земле".
1.55 "Наблюдатель".

четверг, 19 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

8.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Даргала анкъи» (на даргинском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.30 Вести-Дагестан
17.30 Вести-Дагестан
18.15 Реклама
18.20 Репортаж с сессии НС РД
19.30 Реклама
19.35 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» «Певец, признанный народом» Магомед Улакаев (12+)
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Исчезновения»
09.20 Х/ф «Большая прогулка» (12+)
11.50 Д/ф «Я люблю свою землю» (6+)
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Линия судьбы. Казанап Нухов» (12+)
13.30 «Гонг» (12+)
14.00 «Жилой мир» (12+)
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Саванна» (12+)
15.40 Д/с «Вкус путешествий» (12+)
16.10 Мультфильм (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Х/ф «Джульбарс»

18.30 Обзор газеты «Хlакьикьат» (16+)
18.45 Передача на аварском языке «Паданги гIамалги заманги» «О предках» (12+)
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «На виду. Спорт»
21.10 «Вернисаж» (12+)
21.25 «25-й кадр» (12+)
21.55 «Агросектор» (12+)
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Д/с «Великие улицы»
00.30 Время новостей. Дагестана
01.00 Передача на аварском языке «Паданги гIамалги заманги» «О предках» (12+)
01.35 Т/с «Саванна» (12+)
02.15 «Агросектор» (12+)
02.40 Х/ф «Конец света»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Пусть говорят".
13.25 "Таблетка". (16+).
13.55 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Мужское/Женское". (16+).
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.40 "Давай поженимся!"
19.45 "Время".
20.15 ЧМ по хоккею 2016. Четвертьфинал. Прямой эфир.
22.25 Т/с "Ищейка". (12+).
23.25 "Вечерний Ургант".
0.00 Ночные новости.
0.15 "На ночь глядя".
1.15 "Наедине со всеми".
2.10 "Время покажет".
3.00 Новости.
3.05 "Модный приговор".
4.05 "Контрольная закупка".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России". (12+).
9.00 "Вести". (12+).
9.15 "Утро России". (12+).
9.55 "О самом главном".
11.00 "Вести". (12+).
11.35 " Вести - Москва".
11.55 Т/с "Тайны следствия". (12+).
14.00 "Вести". (12+).
14.30 "Вести - Москва".
14.50 "Дежурная часть".
15.00 Т/с "Верни мою любовь". (12+).
17.00 "Вести". (12+).
17.30 " Вести - Москва".
17.50 "Вести". (12+).
18.15 "Прямой эфир".
19.35 "Вести - Москва".
20.00 "Вести". (12+).
21.00 Т/с "Миндальный привкус любви". (12+).
22.55 "Поединок". (12+).
0.40 "Исключительно наука. Никакой политики. Андрей Сахаров".
2.50 Т/с "Срочно в номер. На службе закона".
3.50 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Супруги". (16+).
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара". (16+).
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Москва. Три вокзала". (16+).
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44". (16+).
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Пес". (16+).
22.30 "Итоги дня".
22.55 Т/с "Морские дьяволы. Смерч". (16+).
0.50 "Место встречи".
2.00 Т/с "Законы улиц".

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.05 "Доктор И..." (16+).
8.40 Х/ф "Впервые замужем".
10.35 Д/ф "Сергей Герасимов. Осень патриарха".
11.30 "События".
11.50 Т/с "Инспектор Морс". (Великобритания). (16+).
13.40 "Мой герой". (12+).
14.30 "События".
14.50 "Хроники московского быта. Одинокая старость звезд". (12+).
15.40 Т/с "Сводные судьбы"
17.30 "Город новостей".
17.40 Т/с "Пять шагов по облакам" (16+).
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38". (16+).
22.00 "События".
22.30 "Обложка. Секс, НЛО и кровь". (16+).
23.05 "Советские мафии. Рабы "белого золота".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 Боевик "Львиная доля". (12+).
2.35 Детектив "Ночной мотоциклист". (12+).
3.40 Д/ф "Людмила Сенчина. Где ты, счастье мое?" (12+).

ЗВЕЗДА

6.00 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
7.05 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
12.00 "Теория заговора с Андреем Луговым. Битва за Победу". Фильм 2. (12+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Без права на выбор" (Россия - Украина).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с "Без права на выбор" (Россия - Украина).
18.00 Новости дня.
18.30 Д/с "Война после победы". "Освобождение Кореи". (12+).
19.20 "Теория заговора".
19.40 "Специальный репортаж". (12+).
20.05 Т/с "Смерш" (16+).
22.10 Новости дня.
22.30 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
23.15 Х/ф "Трое вышли из леса". (12+).
1.10 Х/ф "Приходи свободным". (12+).
3.00 Х/ф "Тревоги первых птиц". (12+).
4.50 Д/с "Битва за север". "Война". (12+).

REN TV

5.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
6.00 "Документальный проект". (16+).
7.00 "С бодрым утром!"
8.30 "Новости". (16+).
9.00 "Документальный проект". (16+).
12.00 "Информационная программа 112". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Званый ужин". (16+).
14.00 Х/ф "Власть огня".
15.55 "Информационная программа 112". (16+).
16.30 "Новости". (16+).
17.00 "Тайны Чапман".
18.00 "Самые шокирующие гипотезы". (16+).
19.00 "Информационная программа 112". (16+).
19.30 "Новости". (16+).
20.00 Х/ф "Ирландец".
22.00 "Смотреть всем!"
23.00 "Новости". (16+).
23.25 Х/ф "Чернильное сердце".
1.30 "Минтранс". (16+).
2.10 "Ремонт по-честному". (16+).
2.45 "Странное дело".
3.30 "Тайны Чапман".

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 Утро на "5". (6+).
9.30 "Место происшествия".
10.00 "Сейчас".
10.30 Детектив "Огарева, 6". (12+).
12.00 "Сейчас".
12.30 Детектив "Огарева, 6". (12+).
12.55 Боевик "Корона Российской империи, или Снова неуловимые".
15.30 "Сейчас".
16.00 "Открытая студия".
17.30 "Актуально".
18.30 "Сейчас".
19.00 Т/с "Детективы". "Ушла и не вернулась".
19.40 Т/с "Детективы". "Не повод для знакомства". (16+).
20.20 Т/с "След". "Веретено". (16+).
21.10 Т/с "След". "Нерожденный дважды". (16+).
22.00 "Сейчас".
22.25 Т/с "След". "Честь семьи". (16+).
23.10 Т/с "След". "Последняя электричка". (16+).
0.00 Комедия "Берегите мужчин". (12+).
1.35 Детектив "Петровка, 38". (12+).

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно .
7.30 6 кадров. (16+).
7.55 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.55 Давай разведемся!
11.55 Д/ф "Понять. Простить". (16+).
13.05 Д/ф "Преступления страсти". (16+).
15.05 Т/с "Между нами девочками". (16+).
17.00 Беременные. (16+).
18.00 Т/с "Она написала убийство". (16+).
18.55 6 кадров. (16+).
19.00 Т/с "Между нами девочками". (16+).
20.55 Т/с "Дурная кровь".
23.00 Беременные. (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Мелодрама "Екатерина Воронина". (16+).
2.25 Т/с "Дурная кровь".

ИНДИЯ

0.10 Боевик "Ты здесь".
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Манду, Махешвар".
4.10 Комедия "Любовь со специями". (16+).
7.10 Боевик "Кто он?"
10.00 Комедия "Пикап на спор". (16+).
12.10 Боевик "Спаситель из Агры". (16+).
15.10 Драма "Мамочка". (16+).
18.10 Комедия "Ложь во спасение". (16+).
21.10 Мелодрама "Переиграть судьбу". (16+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 "Новости культуры".
10.15 "Наблюдатель".
11.15 Т/с "Коломбо". "Жертва красоты".
12.25 Д/с "Запечатленное время". "Почтальон уходит на покой".
12.55 "Россия, любовь моя!" "Эрзянский родник".
13.20 Х/ф "Поручик Киже".
15.00 "Новости культуры".
15.10 "Михаил Булгаков. Черный снег". Фильм 4.
15.40 "Абсолютный слух".
16.20 "Острова".
17.05 Д/ф "Неразгаданная тайна".
17.50 "Неделя фортепианной музыки".
18.50 "Третьяковка - дар бесценный!" Избранное. "Михаил Врубель".
19.15 "Спокойной ночи, малыши!"
19.30 "Новости культуры".
19.45 "Главная роль". З. Трегулова.
20.05 "Черные дыры. Белые пятна".
20.45 "Правила жизни".
21.20 "Острова".
22.00 Д/ф "Авиньон. Место папской ссылки".
22.15 "Культурная революция".
23.00 Д/с "Запечатленное время". "Петровка, 38".
23.30 "Новости культуры".
23.45 "Худсовет".
23.50 Х/ф "Белый ягель".
1.30 Д/ф "Розы для короля. Игорь Северянин".
1.55 "Наблюдатель".

пятница, 20 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
11.35 Вести-Дагестан
14.30 Вести-Дагестан
17.30 Вести-Дагестан
18.15 Реклама
18.20 Мир Вашему дому
18.40 Творить добро
19.00 Дагестан спортивный
19.15 Вести-дежурная часть
19.30 Реклама
19.35 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Паданги ГIамалги заманги» «О предках» (12+)
08.00 Обзор газеты «ХIакъикъат» (16+)
08.15 Мультфильм (0+)
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Исчезновения»
09.15 Х/ф «Есения » (12+)
11.30 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джума-мечети г. Махачкала
12.05 «25-й кадр» (12+)
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Агросектор» (12+)
13.20 «Вернисаж» (12+)
13.50 «На виду. Спорт» (12+)
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Саванна» (12+)
15.40 Д/с «Вкус путешествий» (12+)
16.10 Мультфильм (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.55 Концерт «Музыкальный майдан» (6+)
18.10 «Наши дети» (6+)
18.40 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» Весенние сельскохозяйственные работы в Бабаюртовском районе
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Подробности»
20.40 «Здоровье» (12+)
21.15 Пятничная проповедь в Центральной Джума-мечети г. Махачкала (12+)
21.45 Обзор газеты «Дагестанская правда» (12+)
21.55 «Разумный взгляд»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 Сессия НС РД
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» Весенние сельскохозяйственные работы в Бабаюртовском районе
01.40 Т/с «Саванна» (12+)
02.20 «Здоровье» (12+)
02.50 Х/ф «Красная река»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.20 "Контрольная закупка".
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Пусть говорят".
13.25 "Таблетка". (16+).
13.55 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Мужское/Женское". (16+).
17.00 "Рожденный летать". (12+).
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Человек и закон".
19.50 Телеигра "Поле чудес". (16+).
21.00 "Время".
21.30 Т/с "Ищейка".
23.35 "Вечерний Ургант".
0.30 Х/ф "Большие глаза". (16+).
2.25 Х/ф "Экспресс фон Райана". (12+).
4.40 "Модный приговор".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00 "Вести". (12+).
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном". (12+).
11.00 "Вести". (12+).
11.35 " Вести - Москва".
11.55 Т/с "Тайны следствия". (12+).
14.00 "Вести". (12+).
14.30 " Вести - Москва".
14.50 " Дежурная часть".
15.00 Т/с "Верни мою любовь". (12+).
17.00 "Вести". (12+).
17.30 " Вести - Москва".
17.50 "Вести". (12+).
18.15 "Прямой эфир".
19.35 " Вести - Москва".
20.00 "Вести". (12+).
21.00 "Юморина". (12+).
22.55 Х/ф "Путь к себе".
2.55 "После премьеры - расстрел. История одного предательства".
3.55 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Супруги".
6.00 "Новое утро".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара". (16+).
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Москва. Три вокзала". (16+).
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.00 Т/с "Отдел 44".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". (16+).
18.00 "Говорим и показываем". (16+).
19.00 "Сегодня".
19.45 "ЧП. Расследование".
20.15 Т/с "Пес". (16+).
22.10 Т/с "Морские дьяволы". (16+).
23.10 "Большинство".
1.00 "Афон. Русское наследие". (16+).
2.00 "Место встречи".

ТВЦ

6.00 "Настроение".
8.05 Х/ф "Встретимся у фонтана".
9.40 Х/ф "Беспокойный участок 2" (12+).
11.30 "События".
11.50 Х/ф "Беспокойный участок 2" (12+).
14.30 "События".
14.50 Х/ф "Беспокойный участок 2" (12+).
17.30 "Город новостей".
17.55 Х/ф "Одиноким предоставляется общежитие". (12+).
19.40 "В центре событий".
20.40 "Право голоса". (16+).
22.00 "События".
22.30 "Приют комедиантов". (12+).
0.25 Т/с "Каменская. Не мешайте палачу". (16+).
2.25 "Петровка, 38". (16+).
2.40 Х/ф "7 главных желаний". (12+).
4.00 Д/ф "Поющий Лев у нас один". (12+).
4.35 Д/ф "Кто за нами следит?" (12+).

ЗВЕЗДА

6.00 "Звезда на "Звезде" с А. Стриженовым. (6+).
6.55 "Не факт!" (6+).
7.20 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
9.00 Новости дня.
9.15 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
10.00 Военные новости.
10.05 Т/с "Семнадцать мгновений весны"
12.00 "Поступок". (12+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Смерш" (16+).
14.00 Военные новости.
14.05 Т/с "Смерш" (16+).
18.00 Новости дня.
18.30 Х/ф "Любить по-русски". (16+).
20.20 Х/ф "Любить по-русски 2". (16+).
22.00 Новости дня.
22.20 Х/ф "Любить по-русски 2". (16+).
22.35 Х/ф "Любить по-русски 3: Губернатор".
0.35 Х/ф "Особо важное задание". (6+).

REN TV

5.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
6.00 "Документальный проект". (16+).
7.00 "С бодрым утром!"
8.30 "Новости". (16+).
9.00 "Документальный проект". (16+).
12.00 "Информационная программа 112". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Званый ужин". (16+).
14.00 Х/ф "Ирландец".
16.00 "Информационная программа 112". (16+).
16.30 "Новости". (16+).
17.00 "Знахари". (16+).
19.00 "Информационная программа 112". (16+).
19.30 "Новости". (16+).
20.00 Х/ф "Джек - покоритель великанов".
22.00 Х/ф "Почтальон".

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 "Сейчас".
6.10 "Момент истины".
7.00 Утро на "5". (6+).
9.30 "Место происшествия".
10.00 "Сейчас".
10.30 -17.30 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.30 "Сейчас".
19.00-0.35 Т/с "След".
1.20-6.05 Т/с "Детективы".

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно
7.30 6 кадров. (16+).
7.45 По делам несовершеннолетних. (16+).
9.45 Мелодрама "Счастливый билет".
18.00 6 кадров. (16+).
18.05 Т/с "Она написала убийство". (16+).
19.00 Мелодрама "Зимний вальс".
22.55 Д/с "Героини нашего времени". (16+).
23.55 6 кадров. (16+).
0.30 Х/ф "Чудеса в Решетове". (16+).
2.30 Д/с "Звездная жизнь". (16+).

ИНДИЯ

0.10 Комедия "Денежный мешок". (16+).
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Удджайн, Орчха, Кхаджурахо". (12+).
4.10 Драма "Однажды в Мумбае". (16+).
7.10 Драма "Дело было в Мумбае". (16+).
10.00 Драма "Трудный возраст". (16+).
12.10 Драма "Лысина не порок". (16+).
15.10 Драма "Опасные съемки". (16+).
18.10 Мелодрама "Непохищенный жених".
21.00 Боевик "Мятежник".

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 "Новости культуры".
10.20 Д/ф "Сотворение Шостаковича".
11.15 Т/с "Коломбо". "Старый портвейн".
12.45 "Карамзин - 250".
12.50 "Письма из провинции". Ростов-на-Дону.
13.15 "Карамзин - 250".
13.20 Х/ф "Славный малый".
14.40 Д/ф "Охрид. Мир цвета и иконопочитания".
15.00 "Новости культуры".
15.10 "Михаил Булгаков. Черный снег". Фильм 5.
15.35 "Черные дыры. Белые пятна".
16.15 "Карамзин - 250".
16.20 Х/ф "Машенька".
17.30 "Карамзин - 250".
17.35 "Билет в Большой".
18.10 Евгений Кисин, Михаил Плетнев, Юрий Башмет, Миша Майский в гала-концерте фестиваля в Вербье.
18.55 "Карамзин - 250".
19.00 "Третьяковка - дар бесценный!" Избранное. "Василий Суриков".
19.30 "Новости культуры".
19.45 "Искатели". "Сокровища коломенских подземелий".
20.30 "Карамзин - 250".
20.35 Х/ф "Гори, гори, моя звезда".
22.05 "Линия жизни". В. Раков.
22.55 Д/ф "Бухта Котора. Фьорд Адриатики".
23.10 "Карамзин - 250".
23.15 "Новости культуры".
23.30 "Худсовет".
23.35 Х/ф "Булат. Святой источник".
1.55 "Искатели". "Сокровища коломенских подземелий".

Мубаракрай!

Миграгъви Мегьедин Нисрединович БАЛАКШИЕВАЗ:

Балакшийрин Мегьедин буба,
Вун я чи арха - муаллим зурба.
КIанда чаз вун акваз чими къулав,
Къаридин, хтулрин ва
птулрин къвалав.

Вун хайи югъ теюрикзавай
мукьва-кьилияр, ярар-дустар.

суббота, 21 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.15 Сказки моего детства
08.35 Мы любим отчизну свою. Концерт
09.10 Реклама
11.10 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» Весенние сельскохозяйственные работы в Бабаюртовском районе (12+)
08.00 Мультфильм (0+)
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Исчезновения» (12+)
09.20 «Здоровье» (12+)
10.00 «Разумный взгляд» (12+)
10.40 «Вдохновение» (6+)
11.20 «Мой малыш» (6+)
12.00 Х/ф «Георгий Саакадзе» (12+)
15.40 Год гор. Д/ф «В ритме унцукульских орнаментов» (12+)
16.00 Мультфильм (0+)
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Старший сын» (12+)
19.30 Время новостей Дагестана
19.55 «Чистое сердце» (6+)
20.10 «Кулинарный мастер-класс» (6+)
20.35 «Музыкальный колорит» (12+)
21.10 «Мой театр» (12+)
21.40 Концерт «Музыкальный майдан» (6+)
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Наука Дагестана» (12+)
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 «Мой малыш» (6+)
01.30 Х/ф «Однажды на Диком Западе» (12+)
04.15 «Музыкальный колорит» (12+)
04.45 Х/ф «Старший сын» (12+)

ПЕРВЫЙ

5.50 Х/ф "Дочки-матери".
6.00 Новости.
6.10 Х/ф "Дочки-матери".
8.00 "Играй, гармонь любимая!"
8.45 М/с "Смешарики. Новые приключения".
9.00 "Умницы и умники".
9.45 "Слово пастыря".
10.00 Новости.
10.15 "Смак". (12+).
10.55 "Николай Олялин. Две остановки сердца". (12+).
12.00 Новости.
12.15 "Идеальный ремонт".
13.10 "На 10 лет моложе". (16+).
14.00 "Теория заговора". (16+).
15.00 Новости.
15.20 Комедия "Неподдающиеся".
16.50 "Кто хочет стать миллионером?"
18.00 Вечерние новости.
18.15 Телеигра "Угадай мелодию". (12+).
18.50 "Без страховки". (16+).
21.00 "Время".
21.20 "Сегодня вечером". (16+).
23.00 "МаксимМаксим". (16+).
0.10 Х/ф "Двойной форсаж". (16+).
2.10 Триллер "Марта, Марси Мэй, Марлен". (16+).
4.00 "Модный приговор".
5.00 "Мужское/Женское". (16+).

РОССИЯ 1

4.40 Х/ф "Дневной поезд". (12+).
6.45 "Диалоги о животных". (12+).
7.40 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
8.00 "Вести". (12+).
8.10 "Россия. Местное время". (12+).
9.15 "Правила движения". (12+).
10.10 "Личное. Дмитрий Дюжев". (12+).
11.00 "Вести". (12+).
11.10 "Местное время. Вести - Москва".
11.20 Х/ф "Мечты из пластилина". (12+).
13.00 Х/ф "Надежда". (12+).
14.00 "Вести". (12+).
14.20 "Местное время. Вести - Москва". (12+).
14.30 Х/ф "Надежда". (12+).
17.00 "Один в один. Битва сезонов". (12+).
20.00 "Вести в субботу". (12+).
21.00 Х/ф "Запах лаванды". (12+).
1.05 Комедия "Майский дождь". (12+).
3.00 Т/с "Марш Турецкого 2". (12+).

НТВ

5.05 "Преступление в стиле Модерн". (16+).
5.35 Т/с "Тихая охота". (16+).
7.25 "Смотр".
8.00 "Сегодня".
8.15 "Жилищная лотерея плюс".
8.45 "Готовим с А. Зиминым".
9.20 "Кулинарный поединок".
10.00 "Сегодня".
10.20 "Главная дорога". (16+).
11.00 "Еда живая и мертвая". (12+).
12.00 "Квартирный вопрос".
13.05 "Высоцкая Life". (12+).
14.05 "Поедем, поедим!"
15.05 "Своя игра".
16.00 "Сегодня".
16.20 "Таинственная Россия". (16+).
17.15 "Зеркало для героя". (12+).
18.00 "Следствие вели..." (16+).
19.00 "Центральное телевидение".
20.00 "Новый русские сенсации". (16+).
21.00 "Ты не поверишь!"
22.00 "Салтыков-Щедрин Шоу". (16+).
23.00 "Звонок". (16+).
23.30 Х/ф "Казак". (16+).
1.20 Т/с "Тихая охота".
3.15 Т/с "ППС". (16+).

ТВЦ

5.55 "Марш-бросок". (12+).
6.25 "АБВГДейка".
6.55 Х/ф "Три золотых волоска". (Германия). (6+).
8.00 "Православная энциклопедия". (6+).
8.25 Детектив "Ночной мотоциклист". (12+).
9.45 Д/ф "Николай Олялин. Раненое сердце". (12+).
10.35 Х/ф "Одиноким предоставляется общежитие". (12+).
11.30 "События".
11.40 Х/ф "Одиноким предоставляется общежитие". (12+).
12.35 Комедия "Арлетт". (Франция). (12+).
14.30 "События".
14.50 "Тайны нашего кино". "Операция "Ы" и другие приключения Шурика". (12+).
15.20 Х/ф "Жизнь одна". (12+).
17.25 Т/с "Призрак уездного театра". (12+).
21.00 "Постскриптум".
22.10 "Право знать!" (16+).
23.25 "События".
23.40 "Право голоса". (16+).
2.40 "Мост на Родину". Спецрепортаж. (16+).
3.10 Т/с "Инспектор Льюис". (Великобритания). (12+).
4.40 "Обложка. Секс, НЛО и кровь". (16+).
5.05 Д/ф "Три смерти в ЦК". (16+).

ЗВЕЗДА

6.00 Х/ф "Госпожа Метелица".
7.15 Х/ф "Свинарка и пастух".
9.00 Новости дня.
9.15 "Легенды цирка с Эдгардом Запашным". (6+).
9.40 "Последний день". (12+).
10.30 "Не факт!" (6+).
11.00 Д/ф "Акула императорского флота". (6+).
11.30 Х/ф "Любить по-русски". (16+).
13.00 Новости дня.
13.15 Х/ф "Любить по-русски". (16+).
13.40 Х/ф "Всадник без головы". (6+).
15.50 Х/ф "Живет такой парень".
18.00 Новости дня.
18.20 "Процесс". (12+).
19.15 Т/с "Дума о Ковпаке". (12+).
22.00 Новости дня.
22.20 Т/с "Дума о Ковпаке". (12+).
2.40 Х/ф "От Буга до Вислы". (12+).
5.30 Д/с "Освобождение". "Дебреценская наступательная операция". (12+).

REN TV

5.00 Х/ф "Почтальон".
7.50 Х/ф "Джек - покоритель великанов".
10.00 "Минтранс". (16+).
10.45 "Ремонт по-честному". (16+).
11.30 "Самая полезная программа". (16+).
12.30 "Новости". (16+).
13.00 "Военная тайна с Игорем Прокопенко". (16+).
17.00 "Территория заблуждений с Игорем Прокопенко". (16+).
19.00 Х/ф "300 спартанцев". (США). (16+).
21.00 Х/ф "300 спартанцев: Расцвет империи".
23.00 Х/ф "Геркулес". (США). (12+).
2.15 Х/ф "Заражение". (США). (16+).
3.50 "Странное дело".
4.40 Х/ф "300 спартанцев". (США). (16+).

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.45 М/фильмы
9.35 "День ангела".
10.00 "Сейчас".
10.10 Т/с "След". "Маленькая балерина". (16+).
11.00 Т/с "След". "Дела семейные". (16+).
11.50 Т/с "След". "Нерожденный дважды". (16+).
12.40 Т/с "След". "Кроновщица". (16+).
13.30 Т/с "След". "Кровь не вода". (16+).
14.20 Т/с "След". "Честь семьи". (16+).
15.05 Т/с "След". "Петля из дыма". (16+).
15.55 Т/с "След". "Накладка". (16+).
16.50 Т/с "След". "Третий лишний". (16+).
17.40 Т/с "След". "Готымские галстуки". (16+).
18.30 "Сейчас".
19.00 -1.20Т/с "Шаповалов" (16+).
2.10 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Обнесенные ветром". (16+).
3.10 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Многая лета". (16+).
4.10 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Лекарство от скуки". (16+).
5.10 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Погоня за призраком". (16+).

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).
7.30 6 кадров. (16+).
7.55 Мелодрама "Молодая жена". (16+).
9.55 Мелодрама "Зимний вальс". (16+).
13.45 Мелодрама "Вышел ежик из тумана..." (16+).
18.00 6 кадров. (16+).
18.05 Т/с "Она написала убийство". (16+).
19.00 Т/с "Великолепный век". (16+).
23.15 Д/с "Героини нашего времени". (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 Комедия "М+Ж". (16+).
2.05 Д/с "Звездная жизнь". (16+).
5.00 Домашняя кухня. (16+).
5.30 Жить вкусно с Джейми Оливером. (16+).

ИНДИЯ

0.10 Комедия "Как бы не сглазить". (16+).
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Бангалор".
4.10 Драма "Любимец". (16+).
7.10 Драма "Моя любовь".
10.00 Драма "Суматоха". (16+).
12.10 Комедия "Сбежавшая невеста". (16+).
15.10 Драма "Семья, кровные узы". (16+).
18.10 Боевик "Лев из Симхапури". (16+).
21.10 Драма "И на земле, и на небе". (16+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 "Библейский сюжет".
10.30 "Карамзин - 250".
10.35 Х/ф "Повесть о настоящем человеке".
12.05 "Больше, чем любовь". Павел Кадочников и Розалия Котович.
12.45 "Карамзин - 250".
12.50 "Пряничный домик". "Подстаканники".
13.15 "На этой неделе... 100 лет назад. Нефронтовые заметки".
13.45 Фрэнк Синатра. Концерт легендарного певца. Запись 1969.
14.35 "Карамзин - 250".
14.40 Х/ф "Гори, гори, моя звезда".
16.15 Д/ф "С патриархом на Афоне".
16.55 "Карамзин - 250".
17.00 "Новости культуры".
17.30 "Больше, чем любовь".
18.10 "Карамзин - 250".
18.15 Спектакль "Маленькие комедии большого дома".
20.45 "Карамзин - 250".
20.50 Д/ф "Георгий Натансон. Влюбленный в кино".
21.30 Х/ф "Валентин и Валентина".
23.00 "Белая студия".
23.35 "Карамзин - 250".
23.40 Х/ф "Простая история".
1.30 М/ф: "Слондайк", "Приливы туда-сюда".
1.55 "Искатели". "Царевич Алексей. Жертва престолонаследия".
2.40 Д/ф "Селитряный завод Санта-Лаура".

РАДИО

ИСЛЕН, 16-МАЙ
12.10 «Дагъустан». Хабарар.
12.35 «Хважамжам».

САЛАСА, 17-МАЙ
12.10 «Дагъустан». Хабарар.
12.30 "Карчи Дагъустан".

АРБЕ, 18-МАЙ
12.10 «Дагъустан». Хабарар.
12.30 «Девирар».

ХЕМИС, 19-МАЙ
12.10 «Дагъустан». Хабарар. Газетдин обзор
12.30 «Вахт ва жегьилар».

ЖУЬМЯ, 20-МАЙ
12.10 «Дагъустан». Хабарар.
12.30 «Исламдин сес».

КИШ, 21-МАЙ
10.43 «Гьафтедин нетижаяр».
10.50 Концерт.

ГЬЯД, 22-МАЙ
10.43 «Кард». Аялар патал программа

воскресенье, 22 мая

ТВ ДАГЕСТАН

10.20 Вести-Дагестан. События недели.

РГВК

07.00 Новости Дагестана
07.15 Д/ф «Дорога в Дагестан. Табасаран» (12+)
07.50 Мультфильмы (0+)
08.30 Новости Дагестана
08.45 Х/ф «Три тополя на Плющихе» (12+)
10.25 «Кулинарный мастер-класс» (6+)
10.50 «Чистое сердце»
11.00 «Мой театр» (12+)
11.30 «Музыкальный колорит» (12+)
12.10 «Наши дети» (6+)
12.30 Концерт Зарины Тилидзе «Откровение»
15.00 Х/ф «Труффальдино из Бергамо» (12+)
17.30 «Человек и право»
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Творческий вечер Ашуга Шемшира(12+)
19.30 Время новостей Дагестана. Итоги
20.10 Х/ф «Собачье сердце» (12+)
22.30 Новости Дагестана
23.10 Х/ф «Тайна рукописного Корана» (12+)
01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» Творческий вечер Ашуга Шемшира(12+)
01.45 «Сельский доктор»
02.35 Концерт Зарины Тилидзе «Откровение»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.
6.10 Х/ф "Мировой парень". (12+).
7.50 "Армейский магазин".
8.20 М/с "Смешарики.
8.35 "Здоровье". (16+).
9.40 "Непутевые заметки". (12+).
10.00 Новости.
10.10 "Следуй за мной".
10.35 "Пока все дома".
11.25 "Фазенда".
12.00 Новости.
12.20 "Открытие Китая".
12.50 "Гости по воскресеньям".
13.45 Х/ф "Куприн. Впотьмах". (16+).
15.00 Новости.
15.15 Х/ф "Куприн. Впотьмах". (16+).
18.10 "Я хочу, чтобы это был сон..."
19.55 "Аффтар жжот". (
21.00 Воскресное "Время".
22.30 "Что? Где? Когда?" Летняя серия игр.
23.40 Х/ф "Идентификация Борна". (12+).
1.50 Х/ф "Другая земля".
3.35 "Модный приговор".

РОССИЯ 1

4.50 Х/ф "Вот такая история..." (12+).
7.00 "Мульт утро". (12+).
7.30 "Сам себе режиссер". (12+).
8.20 "Смехопанорама".
8.50 "Утренняя почта".
9.30 "Сто к одному".
10.20 " Вести - Москва". Неделя в городе. (12+).
11.00 "Вести". (12+).
11.10 Д/ф "Афон. Обитель Богородицы". (12+).
12.20 Х/ф "Вместо нее".
14.00 "Вести". (12+).
14.20 Х/ф "Вместо нее".
20.00 "Вести недели".
22.00 "Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым". (12+).
0.30 Т/с "По горячим следам". (12+).
2.30 "Мы отточили им клинки. Драма военспецов". (12+).

НТВ

5.05 Т/с "Тихая охота".
7.00 "Центральное телевидение". (16+).
8.00 "Сегодня".
8.15 Лотерея "Русское лото плюс".
8.50 "Их нравы".
9.25 "Едим дома".
10.00 "Сегодня".
10.20 "Первая передача".
11.05 "Чудо техники".
12.00 "Дачный ответ".
13.05 "НашПотребНадзор". Не дай себя обмануть! (16+).
14.05 "Поедем, поедим!"
15.05 "Своя игра".
16.00 "Сегодня".
16.20 Д/ф "Мировая закулиса. Зараза". (16+).
17.15 "Зеркало для героя".
18.00 "Следствие вели..."
19.00 "Акценты недели".
19.50 "Поздняков". (16+).
20.00 Х/ф "Телохранитель". (16+).
23.50 "Я худею". (16+).
0.50 Т/с "Тихая охота".
2.40 "Дикий мир".

ТВЦ

6.00 Х/ф "Впервые замужем".
7.55 "Фактор жизни".
8.25 Х/ф "7 главных желаний". (12+).
10.05 "Барышня и кулинар". (12+).
10.35 Д/ф "Олег Даль - между прошлым и будущим". (12+).
11.30 "События".
11.50 "Золотая мина".
14.30 "Московская неделя".
15.00 Т/с "Каменская. Не мешайте палачу".
17.05 Х/ф "Коммуналка".
20.55 Детектив "Капкан для звезды". (12+).
0.40 "Петровка, 38". (16+).
0.50 Комедия "Арлетт".
2.35 Х/ф "Встретимся у фонтана".

ЗВЕЗДА

6.00 М/ф.
6.15 Х/ф "Чук и Гек".
7.15 Х/ф "Правда лейтенанта Климова". (12+).
9.00 Новости недели с Ю. Подкопаевым.
9.25 "Служу России".
9.55 "Военная приемка".
10.45 "Научный детектив".
11.05 Х/ф "Любить по-русски 2". (16+).
13.00 Новости дня.
13.15 Д/с "Сделано в СССР". (6+).
13.25 Т/с "Репортеры"
18.00 Новости. Главное.
18.35 "Особая статья".
19.35 Д/с "Легенды советского сыска". (16+).
22.00 Новости дня.
22.20 Д/с "Легенды советского сыска". (16+).
0.45 Х/ф "Вам - задание".
2.25 Х/ф "Голубые дороги". (6+).

REN TV

5.00 Х/ф "300 спартанцев". (США). (16+).
6.30 Х/ф "300 спартанцев: Расцвет империи".
8.20 Т/с "Карпов". (16+).
23.00 "Добров в эфире".
0.00 "Соль". (16+).
1.30 "Военная тайна с Игорем Прокопенко".

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.10 М/фильмы
10.00 "Сейчас".
10.10 "Истории из будущего" с М. Ковальчуком.
11.00 Комедия "Берегите мужчин". (12+).
12.35 Комедия "Не надо печалиться". (16+).
14.25 Комедия "Старые клячи". (12+).
17.00 "Место происшествия. О главном".
18.00 Главное.
19.30 -1.40 Т/с "Шаповалов"
2.35-4.40 Т/с "Улицы разбитых фонарей".

ДОМАШНИЙ

6.30 Жить вкусно
7.30 6 кадров. (16+).
7.50 Киноповесть "Однажды двадцать лет спустя". (16+).
9.20 Мелодрама "Вышел ежик из тумана..." (16+).
13.30 Т/с "Великолепный век". (16+).
18.00 Д/с "Героини нашего времени". (16+).
19.00 Т/с "Великолепный век". (16+).
23.15 Д/с "Героини нашего времени". (16+).
0.00 6 кадров. (16+).
0.30 "Про Любоff". (16+).
2.40 "Звездная жизнь".

ИНДИЯ

0.10 Драма "Аферист".
3.00 "Секреты индийской кухни". (12+).
3.35 "Путешествие по Индии: Майсур. Остров Шрирангапатана".
4.10 Боевик "Спецотряд".
7.10 Комедия "Мы - не ангелы". (16+).
10.00 Комедия "Невеста-плутовка". (16+).
12.10 Комедия "Призрак виллы Натхов". (16+).
15.10 Комедия "Призрак виллы Натхов. Новые приключения". (16+).
18.10 Драма "Скиталец".
21.10 "Похищение". (16+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал "Евроньюс".
10.00 Д/ф "Великорецкий крестный ход. Обыкновенное чудо".
10.30 "Карамзин - 250".
10.40 Х/ф "Машенька".
11.55 "Легенды мирового кино". Рената Блюме.
12.20 "Карамзин - 250".
12.25 Д/ф "Дети кумыкской равнины".
12.50 "Кто там..."
13.20 "Черепахи. Маленькие, но значительные".
14.10 "Гении и злодеи".
14.35 "Что делать?"
15.25 Д/ф "Граф истории Карамзин".
15.50 "Карамзин - 250".
15.55 Д/ф "Великорецкий крестный ход. Обыкновенное чудо".
16.25 Д/ф "Верность памяти солдата".
17.35 Х/ф "Баллада о солдате".
19.00 "Карамзин - 250".
19.05 "Пешком..." Москва оттепельная.
19.35 Д/ф "Золотой теленок". С таким счастьем - и на экране".
20.15 Х/ф "Золотой теленок".
23.00 "Ближний круг Игоря Золотовицкого".
23.50 "Карамзин - 250".
23.55 Фрэнк Синатра. Концерт легендарного певца. Запись 1969.
0.50 "Черепахи. Маленькие, но значительные".
1.40 М/фильмы
1.55 "Искатели".
2.40 Д/ф "Египетские пирамиды".

Слуховые аппараты

В центре слуха **"Чистый звук"** цены на все слуховые аппараты (импортные и отечественные), а также на запчасти к ним снижены на 20%.

Индивидуальный подбор и настройка слуховых аппаратаов, выезд на дом (до 50 км) бесплатно!

АДРЕС: **г.Махачкала, ул.Шихсаидова (Гоголя) 38, поликлиника "Арника", 1-й этаж, каб. 1, слуховой центр "Чистый звук".**

Прием с 9 до 17 ч. кроме суб. и воскр.

Специалист по подбору слуховых аппаратов (слухопрозеист) **Чинков Шамиль Нурмагомедович.**

Телефон: **8-988-444-77-22**

Тел: регистратуры поликлиники "Арника" - **8-906-450-27-66; 64-45-89**

МАТЧ ТВ с 16 ПО 22 МАЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 Хоккей. ЧМ.
11.20 Новости.
11.25 Д/ф "Звезды шахматного королевства". (12+).
12.00 Все на Матч!
12.45 Хоккей. ЧМ.
15.00 Новости.
15.10 Все на хоккей!
16.10 Хоккей. ЧМ.
18.45 Все на хоккей!
19.15 Росгосстрах Чемпионат России по футболу. ЦСКА - "Краснодар". Прямая трансляция.
21.30 "После футбола с Георгием Черданцевым".
22.30 Хоккей. ЧМ.
0.45 Все на Матч! .
1.30 Хоккей. ЧМ.
3.45 Хоккей. ЧМ.

ВТОРНИК

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 Хоккей. ЧМ.
11.20 Новости.
11.25 "Закулисье. ЧМ
11.40 Все на хоккей!
12.10 Хоккей. ЧМ. Чехия - Швейцария. Прямая трансляция из Москвы.
14.45 Все на хоккей!
15.15 Д/ф "Холоднее льда. Сборная Латвии". (12+).
15.40 Все на хоккей!
16.10 Хоккей. ЧМ. Латвия - Норвегия. Прямая трансляция из Москвы.
18.45 Все на хоккей!
19.15 "Рио ждет". (16+).
19.45 Все на хоккей!
20.10 Хоккей. ЧМ.
22.45 Все на хоккей!
23.00 Все на Матч!
23.45 Хоккей. ЧМ.
2.00 Хоккей. ЧМ.
4.15 ЧЕ по водным видам спорта.

СРЕДА

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
9.00 Новости.
9.05 Д/ф "Звезды шахматного королевства". (12+).
9.35 "Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым".
10.05 Хоккей. НХЛ. Кубок Стэнли. 1/2 финала.
12.20 Новости.
12.30 Хоккей. ЧМ.
14.45 Все на Матч!
16.00 "Лучшая игра с мячом". (12+).
16.30 Д/с "Хулиганы". (16+).
17.00 Д/ф "Просто Валера". (16+).
17.50 Баскетбол.
19.50 "Спортивный интерес".
20.35 "Культ тура". (16+).
21.05 Все на футбол!
21.35 Футбол.
23.55 Все на Матч! .
0.40 ЧЕ по водным видам спорта.
2.05 Хоккей. НХЛ.
4.45 Д/с "Капитаны".

ЧЕТВЕРГ

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 "Спортивный интерес". (16+).
9.50 Футбол.
12.00 Новости.
12.05 Хоккей. НХЛ.
14.20 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
14.55 "Закулисье. ЧМ по хоккею". (16+).
15.10 Все на хоккей!
16.10 Хоккей. ЧМ.
18.45 Все на хоккей!
19.15 "Все за Евро". (16+).
19.45 Все на хоккей!
20.10 Хоккей.
22.45 Все на хоккей!
23.00 Все на Матч!
23.45 Хоккей. ЧМ.
2.00 Хоккей. ЧМ.
4.15 Баскетбол.

ПЯТНИЦА

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч!
9.00 Новости.
9.05 "Евро-2016. Быть в теме". (12+).
9.35 "Рио ждет". (16+).
10.10 Хоккей. ЧМ.
12.25 Новости.
12.30 Хоккей. ЧМ.
14.45 "Закулисье. ЧМ по хоккею". (16+).
15.00 Все на Матч!
15.30 Д/с "Наши на Евро. Портреты сборной России". (12+).
15.50 Д/ф "Хозяин ринга".
16.50 "Реальный спорт".
17.50 Хоккей.
19.50 Баскетбол.
21.50 Обзор лучших боев
23.00 Все на Матч!
23.45 ЧЕ по водным видам спорта. Т
1.45 Мини-футбол. Чемпионат России.
3.45 "Закулисье. ЧМ по хоккею". (16+).
4.00 Смешанные единоборства. Bellator. Прямая трансляция из США.

СУББОТА

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
8.00 Новости.
8.05 Обзор лучших боев Александра Поветкина и Дениса Лебедева. (16+).
9.15 "Диалоги о рыбалке". (12+).
9.45 "Твои правила". (12+).
10.45 "Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым". (16+).
11.15 Новости.
11.20 "Закулисье. ЧМ по хоккею". (16+).
11.50 Д/с "Футбол Слуцкого периода". (12+).
12.20 Новости.
12.30 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
13.00 Все на футбол!
13.20 Росгосстрах Чемпионат России по футболу. Прямая трансляция.
15.40 Все на хоккей!
16.10 Хоккей. ЧМ. 1/2 финала.
18.45 Все на хоккей!
20.10 Хоккей. ЧМ. 1/2 финала. Прямая трансляция из Москвы.
22.45 Все на хоккей!
23.00 Профессиональный бокс. .
1.00 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
1.45 Баскетбол. Единая лига ВТБ.
3.45 ЧЕ по водным видам спорта.

ВОСКРЕСЕНЬЕ

6.30 Д/с "Дублер". (16+).
7.00 Новости.
7.05 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
8.00 Новости.
8.05 Д/с "Хулиганы".
8.35 Футбол. Кубок Италии. Финал. "Милан" - "Ювентус".
10.35 Новости.
10.40 Д/с "Хулиганы". (Англия). (16+).
11.10 Футбол. Кубок Англии. Финал. "Кристал Пэлас" - "Манчестер Юнайтед".
13.10 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты.
13.40 Росгосстрах Чемпионат России по футболу. Обзор матчей 30-го тура.
14.40 Д/с "Хулиганы". (Россия). (16+).
15.10 Новости.
15.15 Все на хоккей!
16.05 Хоккей. ЧМ. Матч за 3-е место. Прямая трансляция из Москвы.
18.45 Все на хоккей!
22.25 Футбол. Кубок Испании. Финал. "Барселона" - "Севилья". Прямая трансляция.
0.30 Все на Матч!
1.15 ЧЕ по водным видам спорта. Трансляция из Великобритании.
3.15 Д/с "Первые леди".
3.45 Росгосстрах Чемпионат России по футболу. Обзор матчей 30-го тура.

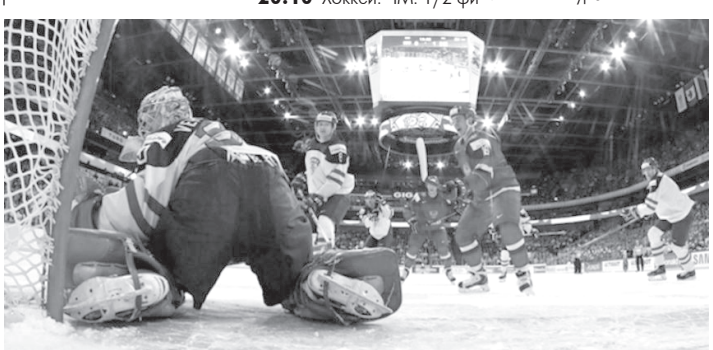

ТНТ с 16 ПО 22 МАЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

7.00 Т/с "Пригород 2". "Вперед, игроки!" (16+).
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Подарок" (12+).
8.00 "Экстрасенсы ведут расследование". (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 "Битва экстрасенсов". (16+).
12.00 -14.00 "Comedy Woman".
14.30 -16.30Т/с "Универ. Новая общага" (16+).
17.00 -19.00 Т/с "Интерны" (16+).
19.30 Т/с "Реальные пацаны" (16+).
20.00 Т/с "Реальные пацаны". "Кровавое воскресенье" (16+).
20.30 Т/с "Реальные пацаны". "Социальное преступление" (16+).
21.00 Комедия "Больше чем секс". (США). (16+).
23.10 "Дом 2."
0.10 "Дом 2. "
1.10 Т/с "Сладкая жизнь"
2.00 Боевик "Совокупность лжи".

ВТОРНИК

7.00 Т/с "Пригород 2". "Мяу-Апокалипсис"
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Возьми меня на игру"
8.00 "Экстрасенсы ведут расследование". (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 "Битва экстрасенсов". (16+).
12.00 -14.00"Comedy Woman".
14.30-16.30 Т/с "Универ. "
17.00 -19.00Т/с "Интерны" (16+).
19.30 Т/с "Реальные пацаны". "Кровавое воскресенье" (16+).
20.00 Т/с "Реальные пацаны". "Социальное преступление" (16+).
20.30 Т/с "Реальные пацаны". "Предрассудки"
21.00 Триллер "Дикие истории". (Аргентина - Испания). (18+).
23.15 "Дом 2. "
0.15 "Дом 2. "
1.15 Т/с "Сладкая жизнь"
2.10 Боевик "Сломанная стрела". (США). (16+).
4.15 Триллер "Дикие истории".

СРЕДА

7.00 Т/с "Пригород 2". "Бродячие собаки" (16+).
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Если бы я был богат" (12+).
8.00 "Экстрасенсы ведут расследование". (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 "Битва экстрасенсов". (16+).
12.00 "Comedy Woman".
13.00 "Comedy Woman".
14.00 "Comedy Woman".
14.30 -16.30Т/с "Универ. Новая общага" (16+).
17.00 -19.00 Т/с "Интерны" (16+).
19.30 Т/с "Реальные пацаны". "Социальное преступление" (16+).
20.00 Т/с "Реальные пацаны". "Предрассудки"
20.30 Т/с "Реальные пацаны". "Аттестат зрелости" (16+).
21.00 Комедия "Дублер".
23.00 "Дом 2. "
0.00 "Дом 2. "
1.00 Т/с "Сладкая жизнь"
1.55 Боевик "Игра в смерть". (США). (16+).
3.40 Х/ф "Запрещенный прием".

ЧЕТВЕРГ

7.00 Т/с "Пригород 3". "Нет, я люблю тебя, мамочка" (16+).
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Женщина сверху"
8.00 "Экстрасенсы ведут расследование". (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 "Битва экстрасенсов". (16+).
12.00 "Comedy Woman".
13.00 "Comedy Woman".
14.00 "Comedy Woman".
14.30-16.30 Т/с "Универ. Новая общага"
17.00 -19.30Т/с "Интерны" (16+).
20.00 Т/с "Реальные пацаны". "Аттестат зрелости" (16+).
20.30 Т/с "Реальные пацаны". "Наумов: "Пообещал - сделал!" (16+).
21.00 Комедия "Особо опасна". (США). (16+).
23.00 "Дом 2. Город любви". (16+).
0.00 "Дом 2. После заката". (16+).
1.00 Т/с "Сладкая жизнь"
1.55 Мелодрама "На расстоянии любви".
3.55 "THT-Club". (16+).
4.00 Боевик "Особо опасна". (США). (16+).
5.55 Т/с "Заложники". "Сила убеждения"
6.45 "Женская лига. Лучшее". (16+).

ПЯТНИЦА

7.00 Т/с "Пригород 3". "Виктор Ха" (16+).
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Сладкая парочка"
8.00 "Экстрасенсы ведут расследование". (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 "Школа ремонта"
11.30 "Comedy Woman". .
12.30 "Comedy Woman".
13.30 "Comedy Woman".
14.00 "Comedy Woman".
14.30-16.30 Т/с "Универ. Новая общага" овая общага" (16+).
17.00-19.00 Т/с "Интерны" (16+).
19.30 Т/с "Реальные пацаны". "Аттестат зрелости" (16+).
20.00 "Импровизация"
21.00 "Комеди Клаб" (16+).
22.00 "Comedy Баттл"
23.00 "Дом 2. Город любви". (16+).
0.00 "Дом 2. "
1.00 "Не спать!" (16+).
2.00 Триллер "Семь".
4.30 Т/с "Заложники".

СУББОТА

7.00 Т/с "Пригород 3". "Политика открытых дверей" (16+).
7.30 Т/с "Нижний этаж". "Решение" (12+).
8.00 "THT.Mix" (16+).
8.30 "THT.Mix" (16+).
9.00 "Агенты 003" (16+).
9.30 "Дом 2. Lite". (16+).
10.30 Т/с "СашаТаня". "Повестка" (16+).
11.00 "Школа ремонта" (12+).
12.00 "Однажды в России. Лучшее". (16+).
12.30 "Такое кино!" (16+).
13.00 "Comedy Woman". (16+).
14.00 Т/с "Реальные пацаны" (16+).
14.30 Т/с "Реальные пацаны". "Кровавое воскресенье" (16+).
15.00 Т/с "Реальные пацаны". "Социальное преступление" (16+).
15.30 Т/с "Реальные пацаны". "Предрассудки" (16+).
16.00 Т/с "Реальные пацаны". "Аттестат зрелости" (16+).
16.30 Т/с "Реальные пацаны". "Наумов: "Пообещал - сделал!" (16+).
17.00 Х/ф "Путешествие 2: Таинственный остров". (США). (12+).
19.00 "Однажды в России. Лучшее". (16+).
19.30 "Танцы. Битва сезонов" (16+).
21.30 "Холостяк" (16+).
23.00 "Дом 2. Город любви". (16+).
0.00 "Дом 2. После заката". (16+).
1.00 "Такое кино!" (16+).
1.30 "Телефонная будка". (16+).
3.05 Т/с "Заложники". "Правда и последствия" (16+).
4.00 Т/с "Заложники". "Ангел-хранитель" (16+).
4.50 Т/с "Заложники". "Аве Мария" (16+).
6.00 Т/с "Мертвые до востребования 2". "Разбойник Робин Гуд" (16+).

ВОСКРЕСЕНЬЕ

7.00 "THT.Mix" (16+).
7.30 "THT.Mix" (16+).
8.00 "THT.Mix" (16+).
8.30 "THT.Mix" (16+).
9.00 "Дом 2. Lite". (16+).
10.00 Т/с "СашаТаня" (16+).
10.30 Т/с "СашаТаня" (16+).
11.00 "Перезагрузка". (16+).
12.00 Т/с "Однажды в России". (16+).
13.00 Т/с "Однажды в России" (16+).
13.55 "Однажды в России. Лучшее". (16+).
14.15 "Импровизация" (16+).
15.15 Х/ф "Путешествие 2: Таинственный остров". (США). (12+).
17.00 Х/ф "Путешествие к центру Земли". (США). (12+).
19.00 "Однажды в России". (16+).
19.30 "Однажды в России". (16+).
20.00 "Где логика?" (16+).
21.00 Т/с "Однажды в России" (16+).
22.00 "Stand up". (16+).
23.00 "Дом 2. Город любви". (16+).
0.00 "Дом 2. После заката". (16+).
1.00 Драма "Мустанг". (
3.00 Т/с "Заложники". "Хорошая причина"
3.50 Т/с "Заложники". "Свободные концы" (
4.40 Т/с "Заложники". "Тяжесть истины" (16+).
5.30 Т/с "Заложники". "Неофициально" (16+).
6.30 Т/с "Женская лига: парни, деньги и любовь"

Программа гьазурайди - Н. РАШИДОВА

Эмирбег Эмирбегован 90 йис

Искусстводи бахш авур уьмуьр

Гьемдуллагь БАБАЕВ,
РД-дин культурадин лайихлу работник, зегьметдин ветеран

Къе заз РД-дин культурадин лайихлу работник, вичин уьмуьрдин эхирдал кьван искусстводи рекье гьакъисагъвилелди зегьмет чIугур бажарагълу музыкант, чуьнгуьр, кемен ядай тIвар-ван авай устад Эмирбег Абдуллагьович Эмирбегов, гьайиф чIугуналди, рикIел хкиз кIанзава. Эмирбег халу 1926-йисан 10-майдиз Хуьруьгрин хуьре дидедиз хьана. Адан буба Абдуллагь устадвилелди чуьнгуьр ядай, диде Жерия халкьдин манийрал рикI алай ксар тир. Эмирбег бубадин чуьнгуьрдин авазрин ва дидедин назик манийрин сесиник чIехи жезвай.

Аял 5 йисаз акъатайла, адаз сифте сеферда вичин дидени буба хуьруьн клубда сегьнедиз экъечIнаваз акуна. Жемятди абур гурлу капар ягъуналди къаршиламишнай. Ирид йис тамам хьайила, Эмирбегани хъсандиз чуьнгуьр язавай. Са тIимил вахт арадай фейила, ада вичиз кеменни ягъиз чирна. Гагь-гагь, гъвечIи ашукьди хьиз, ада кимел чуьнгуьр ядай. Школада кIелзавай вахтунда ада Ростов шегьерда кьиле фейи музыкадин фестивалдани 1-чка кьуна. А мярекатдал Э.Эмирбеговаз Гьуьрметдин грамотани калушар ганай. Им гъвечIи Эмирбеган уьмуьрда еке шадвал тир.

Абдуллагь бубади, рагьметдиз фидайла, хциз искусстводи рекье зегьмет чIугун веси авуна. Бубадин весидал кIевелай амал авур Эмирбегакай яваш-яваш гьар жуьре концертрин, республикадин фестивалрин, суваррин, гьакI мехъеррин иштиракчи хьана. Ада яхцIур йисалайни гзаф вахтунда Хуьруьгрин хуьруьн Культурадин кIвалин директорвиле кIвалахна. А девирда и идара са шумудра райисполкомдин культурадин отделдин, культурадин хилен къуллугъчийрин профсоюздин райкомдин гьиляй-гъилиз къведай пайдахриз лайихлу хьанай. Ада Хуьруьгрин хуьре сифте яз "Къимби" тIвар алаз вичин хизандин ансамблни тешкилна. Гьа вахтара хуьруьн Культурадин кIвале халкьдин алатар - чуьнгуьр, тар, чIагъан, балабан, кфил, кларнет, кемен ядайбурун дестеярни кардик акатна. Далдамчийринни зуьрнечийрин десте лагьайтIа, къуншидал алай Цуругрин хуьряй тир Эскерханов ТIежиб кьиле акъвазнавай зуьрнечийрин дестедихъ галаз гьатта бягьсинизни экъечIнай.

1967-йисуз Эмирбег халудиз Дагъустан Республикадин культурадин лайихлу работник лагьай гьуьрметдин тIвар гана. Адахъ галаз зани, халкьдин театрдин режиссёр ва художественный руководитель яз, 35 йисуз гьар жуьре конкурсра, фестивалра, гьахъ-гьисабдин концертра иштиракна.

Эмирбег халуди устадвилелди язавай чуьнгуьрдихъни кемендихъ суьгьуьрдин къуват авай, тамашачийри адахъ гьейранвилелди яб акалдай. Ам хьтин гьевескаррин чалишмишвилер себеб яз райондин художественный самодеятельностдин коллектив саки вири конкурсрани килигунра кIвенкIвечи чкайрал жедай. ИкI, 1967-йисуз СССР-дин 50-йисан юбилей къейдзавай вахтунда, тешкилай конкурсда Дагъустандин 42 райондайни шегьеррай атанвай художественный самодеятельностдин коллективри иштиракзавай. Сифте Ахцегь райондин 30 касдикай ибарат халкьдин алатрин ансамблди тамамарай авазри зал гьейранарна. Ихьтин девлетлу репертуар гвай коллектив иниз маса са райондайни атанвачир. На лугьуди, Махачкъаладиз Ахцегь райондин коллектив ваъ, гьар са союзный республикадай халкьдин парталар алаз мугьманар атана, чпин чIаларалди манияр лугьуз, кьуьлер ийиз майдандиз экъечIнава.

Вахтар гар галай хьиз фена. Амма Эмирбег халудин бажарагъ, алакьунар рикIелай тефидайбур хьана. Ам амачиз хейлин йисар алатнаватIани, адан кемендинни чуьнгуьрдин ширин авазрин ван чи япарай акъатзавач. Адан авазри шад тавур хуьр, шегьер, меркез бажагьат ама. Чи халкьдин вишералди авазар, манияр, абур арадал атунин тарихни чидай касдиз.

"Лем кьвалалай фейи" макьам (хуьруьгвияр ламраз лем лугьуз рахада) гьикI арадиз атайди ятIа Эмирбег халуди сивик хъвер кваз, гъиле кеменни аваз, суьгьбетдайла, за адахъ дикъетдивди яб акалнай.

- Са сеферда, им лап фад хьайи кар я, - лагьана ада, - Хуьруьга кьакьан кьвалан кьилихъ галай гегьенш майдандал гур мехъер кьиле физвай. И вахтунда, кьил агъадалди, чамарраваз, кьве лем мехъерин юкьваз атана акъатна. А арада мехъерин майдандал "Элкъвеяр" макьамдал кьуьлзавай. Садбурук хъуьруьн, муькуьбурук хъел акатна, жемятди гьарай-вургьайдал лемер чукуриз башламишна. Басрухда гьатай лемерикай сад кьвалалай аватна кьена. Муькуьди къутармишна. Пакамахъ межлис давам хъхьайла тамадади "Ягъа, устIарар, са "Лем кьвалалай фейи" макьам!" - лагьайла, жемятдик зурба хъуьруьн акатна. И дуьшуьшдилай кьулухъ "Элкъвейрикай" "Лем кьвалалай фейи" макьам хьана. Ахпа ада, вичин гъиле авай кемендиз худ гана, чаз а макьам тамамарнай.

Эмирбег халуди вичини манияр яратмишзавай. Са кар зи рикIел хъсандиз алама. Хейлин йисар идалай вилик писатель, шаир ва журналист К.Казимова Эмирбег халудиз талукь яз "Ша, Эмирбег, ша!" тIвар алай шиир кхьена, ам "Лезги газетда" чапна. Ж.Шефиева а шиир Эмирбегаз къалурна ва икI лагьанай: "Чи вилик Махачкъалада райондин гьахъ-гьисабдин концерт къалурунин месэла акъвазнава, гьавиляй и чIалариз музыка туькIуьрун ви хиве твазва", - лагьана, ам кабинетда текдиз туна, ракIариз куьлег янай ада. Са арадилай кабинетдин ракIар гатазвай ван къвезва чаз.

- ГьикI хьана, я Эмирбег халу?! - хабар кьунай за.

- Яда, Гьемдуллагь, Жамалаз музыка гьазур я лагь, ракIар ачух хъувурай, - лагьана Эмирбег халуди.

Ихьтин бажарагълу, къастунал кIеви кас тир Эмирбег Эмирбегов. Ада вичин веледарни халис ватанпересар, музыкантарни манидарар яз тербияламишна. Республикада кьиле фейи хизанрин ансамблрин конкурсда адан гъвечIи хци, РД-дин лайихлу артист Эмирбегов Насруллагьа регьбервал гузвай "Шалбуз дагъ" тIвар алай ансамбль 1-чкадиз лайихлу хьана. Муькуьхва Сейфуллагьни музыкант я.

Идалай кьулухъни чи гьар са районда, гьар са хуьре Эмирбег Эмирбеговаз хьтин тIебиатдин патай пай ганвай бажарагълу ксар майдандиз экъечIдайдахъ умудлу я.

Музыкадин алемдиз инанмиш камаралди

Муса АГЬМЕДОВ

Мукьвара Махачкъалада жегьил композитор, бажарагълу къурушви **Рашид Чагирович БЕКЕРОВАН** яратмишунрин межлис кьиле фена. Мярекатдин сергьятра аваз композиторди музыкадин гьар жуьредин жанрайрай кхьенвай эсерар тамамарна. Абурун арада халкьдин алатрин оркестр, симфониядин оркестр, камерный оркестр, струнный квартет, фортепиано паталкхьенвай яратмишунар авай. Рашидан эсерар РД-дин халкьдин алатрин государственный оркестрди тамамарна. Межлисдиз чи республикадин хейлин пипIерай, гьакIни къецепатан регионрай гзаф мугьманар атанвай.

Мярекат РФ-дин композиторрин Союздин РД-да авай отделенидин председатель, РД-дин искусствойрин лайихлу деятель, РД-дин Гьукуматдин премиядин лауреат **Рамазан ФАТАЛИЕВА** ачухна.

- Гьуьрметлу иштиракчияр! Къе, са шакни алачиз, кьиле тухузвай межлис еке кьетIенвал, важиблувал авайди я. Лугьун лазим я, кьилди композитордин хсуси яратмишунрикай ибарат мярекат чи республикада тешкил хъувун тавуна хейлин йисар тир. Чна, муаллимри, Рашида гьеле училищеда кIелзавай йисарилай адан алакьунриз, алахъунриз дикъетдивди фикир гузвай. Адан мурадар уьмуьрдиз кечирмишун паталчун, гьарда вичелай алакьдайвал, куьмекар гуз алахъзавай. Чи макьсад Рашидан алакьунар, бажарагъ дуьз геле тун тир, и кар чалай алакьни авуна. Кьилди за Рашидаз, жегьил композитордиз хьиз, гзаф майилар авунин себеб ам я хьи, ада Дагъустандин фольклордиз кьетIен фикир гузва. И делилди Р. Бекеров бубайрин ирсинив къадирлувилелди эгечIзавайдан гьакъиндай шагьидвалзава. Им анжах дамах ийиз жедай кар я. Са шакни алачиз, Рашидахъ гележегда еке агалкьунар жеда, и кардикай адан къилихрин хейлин ерийри хабар гузва. Рашид вилик эцигнавай къастунив агакьариз алахъдай, гьихьтин четинвилерал расалмиш хьайитIани, руьгьдай ават тийидай кас я. Къуй адан дережаяр мадни гьуьндуьрриз акъатрай, - лагьана ада.

Гуьгъуьнлай сегьнедал къурушви композитордин жавагьирар гваз РД-дин халкьдин алатрин государственный оркестр экъечIна. Ада тамамарай гьар са эсер залда ацукьнавайбуру гурлу капар ягъуналди тебрикзавай.

Гьа ихьтин шадвилин гьиссерин таъсирдик кваз Рашидаз вичин сифте концерт тебрик ийиз ва межлисдикай чпин фикирар лугьуз сегьнедал сад-садан гуьгъуьналлаз Махачкъаладин Г.А.Гьасанован тIварунихъ галай музыкадин училищедин директор, РД-дин культурадин лайихлу работник **Андрей БОНДОРЕНКО**, композитор, Дагъустандин балетдинни операдин театрдин художественный руководитель, РФ-дин искусствойрин лайихлу деятель **Мегьамед ГЬУЬСЕЙНОВ**, Хасавюрт райондин милли культурадинни диндин отделдин начальник **Идрис ЗАГАЛОВ**, гьукуматдин къуллугъдин лайихлу работник, РД-дин культурадин лайихлу работник, РД-дин общественный палатадин член **Гьасен БАЛАТОВ** экъечIна. Абуру Рашид Бекероваз яратмишунрин сад лагьай межлис рикIин сидкьидай мубаракна ва гележегда адан тIвар, пешекар композитор хьиз, вири уьлкведиз машгьур хьун чпин эрзиман мурад тирди раижна.

Рашид Чагирович Бекеров 1989-йисан 8-августдиз Чечено-Ингушский АССР-дин Шали райондин Шали хуьре къурушвидин хизанда дидедиз хьана. 14 йис хьайила ам Махачкъалада Г.А.Гьасанован тIварунихъ галай музыкадин училищедиз гьахьна. Ина жегьилди бажарагълу педагог М.Т.Абакарован гьилик "милли чIагъан" пешекарвиляй чирвилер къачуна. Училищеда кIелзавай йисара ада республикадин, регионрин дережада аваз тешкилзавай международный конкурсра, фестивалра иштиракна.

Училище акьалтIарайдалай кьулухъ, 2008-йисуз, Рашид Бекеров Кеферпатан Кавказдин искусствойрин государственный институтдик экечIна. Ина ада профессор М.М.Агьмедагьаеван классда чирвилер къачуна. Кьве йис арадай фейила, ам композиторар гьазурдай отделенидик экечIна ва РФ-дин искусствойрин лайихлу деятель, профессор Д.К.Хаупадин классдиз акъатна. Институтда кIелзавай йисарани Рашид Бекерова хейлин конкурсрани фестивалра иштиракна. Кьилди къачуртIа, ам 2009-йисуз Санкт-Петербургда кьиле фейи международный конкурс-фестивалдин, 2011-йисуз Италиядин Ланчано шегьерда баянистрин ва аккордеонистрин арада тешкилай XXII международный конкурсдин лауреат я.

2013-йисуз институт акьалтIарай жегьил пешекар Махачкъаладиз хтана ва Г.А.Гьасанован тIварунихъ галай музыкадин училищеда "Халкьдин оркестрдин алатар" отделенидин муаллим яз кIвалахал акъвазна. Къейд ийин хьи, гьевескарвилин ва педагогвилин кIвалахдилай гьейри, ам композициядални машгъул я. Р.Бекерова кхьенвай са шумуд эсер РД-дин халкьдин алатрин государственный оркестрди тамамарзава.

Алай вахтунда Рашид Бекерова РД-дин "Г.А.Гьасанован тIварунихъ галай музыкадин училище" ГБПОУ-дин директордин кIелунрин рекьяй заместитель яз кIвалахзава.

Сулейманан руьгьдиз икрам!

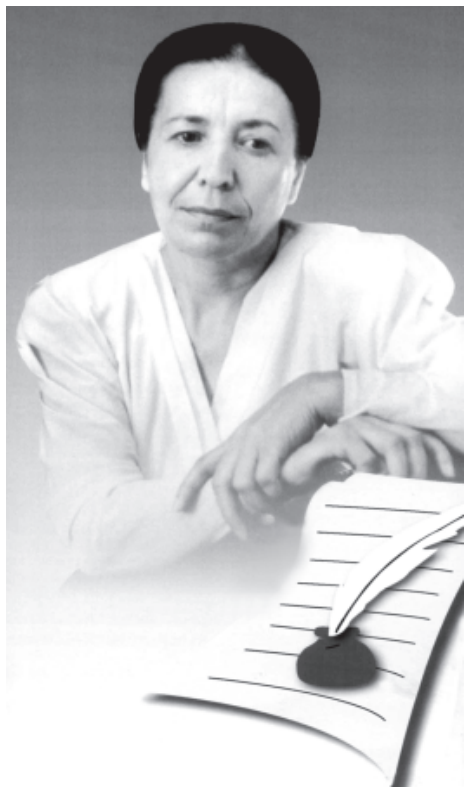

Ханбиче ХАМЕТОВА,
Дагъустандин халкьдин шаир

Гьар са инсандиз вичин уьмуьрдин эвелни эхир ава. Миллетни инсанрикай ибарат я. Амма миллетдин эвелни эхир тайинарун четин месела я, за фикирда, гьич мумкин кар туш.

Самур вацI Каспий гьуьлуьк акахьзавай чкадилай башламишна винелди фейитIа, эхирни чун а вацI башламишзавай бинедал агакьда, им тIебиатдин къанун я.

Им миллетдихъ эвел-эхир авач лагьай чIал туш. Миллетди тухванвай, адакай миллет хьанвай вахт, рехъ гьикьван яргъиди хьанватIа, гьакьван адан эвелни тайинарун четин я. Чун яцIариз гьахь тийин, лезгияр, тайин ийиз четин, яргъал рехъ тухванвай, фадлай миллет хьанвай халкь я.

А рехъ чи тарих я, чи кьисмет я. А рекье чи кьилел татай, чаз такур мусибат амач. Амма чна дурум гана, чун женгерай лигим хьана экъечIна, чна чи чIал квадарнач, чун, чил гадарна, къурабавилиз фенач. Чна гзаф йисара чи руьгьдин къачуз тежедай къеле хкажна. Вуч затI я ам, а руьгь? Виш-агъзур игитдин дирибашвилер санал кIватIна, са мураддиз элкъуьрна, халкьди яратмишнавай миллетдин чIехи мани - "Шарвили", ажузбурузни къуват гузвай еке гьисс, гьар са несилда а гьисс къати, гужлу авур лезги рухваяр: чи чешне Ярагъ Мегьамед, чи манидин виридалайни экуь ва гъамлу цIар - Етим Эмин, XX асирдин четин йисарай чаз кьил акъудиз куьмек гайи зурба насигьатчи, шаир Сулейман...

И сеферда чун гьа инал акъвазин, виридан тIварар кьун мумкин туш...

Ихьтин векилар авачир халкьдихъ руьгьни авач, ам, нехир хьиз, гьинихъ хьайитIани гьализ жеда. Амма уьмуьрди къалурзавайвал, гьар са хуьре абдал тахьана жедач. Гьар са миллетдик са хаин тахьана жедач. Са акьулдиз кимиди, са инсандин хийир такIанди, са пехилди...

Ингье гьахьтин сада нубатдин сеферда чи руьгьдик хуькуьрнава, чна ядигарар яз хуьзвай затIарик цIай кутунва. СтIал Сулеймана вичин гъилералди эцигай кIвал амач, ам ягъийри кана.

Амма, амма... Сулейман бубади жемятдин вилик шиирар кIелдайла, жизви акъваз хьайила, цIар рикIелай фейила, залда авайбуру хордалди шиир давамариз хьанай лугьуда. Гзаф йисара, Сулеймана вичи лагьайвал, "хурун дафтарра" хвейи адан шиирар гила вири жемятдин дафтарриз куьч хьанва. Абур, нехишар хьиз, даим рикIерал алкIанва, абурукай чи руьгь хьанва... Руьгь лагьайтIа, я рекьиз, я квадриз жедай затI туш.

Чна ягъияр негь ийиз вахтар пучдач, чаз а мажал садрани жедач. Чун, гъилер къакъажна, чи руьгьдин къеле хкажзавай лезгияр я...

КЬУРАЛ КIЕКЕР

(Сонетрин таж)

1.

Руьгьдин къуватар жерла тупламиш
Инсандин, халкьдин, тIебиатдин гьакI,
ЧIулав къуватри, негьна къайда, гьахъ,
Сухда виринриз чпин кьацIай тIиш.

Элкъвезва чи чил, йисар физва виш,
Несилар - дегиш, дегиш жезва накьв.
ТIебиат амач акурвал чаз накь,
Вири кьабулиз хьанва чун вердиш.

Ингье ягъиди рагъ алай юкьуз
Чи ихтибардал вегьена залпанд,
Яна чубарук, кIуфа кьунвай твар.

Куьрпе гадарна инсафсузда цIуз.
Хабарсуз селди тухудайвал банд,
Акьалтда кIвачел акси къватар.

2.

Акьалтда кIвачел акси къуватар,
Чизва вишдак са алчах жериди,
Небгет, вил авай кепек-шийида,
Кьенер гарданда - кьацIай манатар.

Чеб бажит жеда ахьтин напакар.
Хаинриз бакар атай сейлиди,
Гъилер къуьнуьхъ кьван авай ивида,
Гьугъуьна лянет авай хатакар.

Гузва ахьтинда чи сабурдиз кIур,
Чи юкьвава ам, ракъинал гъиз циф,
Лап къунши я, гагь-гагь жеда таниш.

Ингье жавандиз атIузва мад сур,
Накь сусахъ тупIал гилигнай, гьайиф…
Цуьк гъайла тара, гун патал емиш…

3.

Цуьк гъайла тара, гун патал емиш,
Яна пуналай ягъидин якIву,
Я эллер, адан вагьшивал аку,
Я алчах, ваз гьикI атана къимиш?!

Чи гунагькарвал авуна саймиш,
Ракъини нурар чукIурна яру.
Ажугълу вацIун ятар я кьалу,
Тухузва гьуьлуьхъ якъутни гимиш.

ТIебиатдивай инсандин къилих
Эхиз тахьана, цIай кьазва Чили.
Жакь-жакьиз къеняй кузва харатар.

Чна кутазва вахтуник синих,
Гуя чилин шар янава вили,
Вахтсуз живеди чIурна суфатар.

4.

Вахтсуз живеди чIурна суфатар,
Шагьварриз бедел тIурфанар гъана.
Дуьгуьрриз бедел кафанар гъана.
Рекьемаз чIулав хьанва тIаратIар.

Лугьуда,чилиз ава кьулан тар.
Физва чи дердер шел-хвалар хьана,
Мяфе гваз хтай афгъанар хьана,
Чун вири жезва чилин кIула пар.

Бес чна гьикIин, бес чна вучин,
Цавуни чили тагайла чаз чин,
Чал дердер-гъамар хьайила ахмиш?

Къаю тухвайла чи тарар ичин,
МуркIади кьурла свасвилин гичин,
Легьзеда чIурна гатфарин нехиш?

5.

Легьзеда чIурна гатфарин нехиш…
Чаз кьагьур гъидай суалар хьана.
Чаз кьагьур гъидай кьавалар хьана,
Чна цавариз ийизва алхиш.

ТIвал сухай куьнуь - дуьнья я къал-къиж,
Гуя элкъуьрай гьалавар хьана,
Серсер гьар хизан гьаваяр хана,
КIек-верч хьанва кIвал, низ лугьуда "киш"?

Яраб, аллагь, чун жезватIа аси,
За рикIел гъизва тарихдин тIварар.
Чи руьгьда турбур гьарда вичин тIвар.

Заз куьмек жезвач гьачени аса,
Къаю тухузва зи багъдин тарар.
Пайна дуьньядиз лацу халатар.

6.

Пайна дуьньядиз лацу халатар,
Чибурни чIана къейдер я жеди.
Къени вахтариз са фад алатай.

Каинатда чаз ава, белки, тай,
Чи умуд хуьзвай гъетер я жеди.
Чилиз янавай метIер я жеди,
Уьмуьрдикайни ама, белки, пай.

КIвахьай цуьквери сувар жагъуриз,
Жанг ацукьнавай лувар юзуриз,
Чешне хьурай чаз вирт кIватIзавай чIиж.

Бес жедач уьмуьр сирер жагъуриз,
Куьчедалла къай тарар чIагуриз,
Къаст аваз чIурдай тарарин ериш.

7.

Къаст аваз чIурдай тарарин ериш,
Лацу живедин чIулав хьанва рикI.
Адаз лацуди лугьуда хьи гьикI,
Инсан вичивай авунвай егъи?

Умуд алай багъ легьзеда тешвиш…
Хилел зурзазва мани кьурай нукI.
Ви къайи яргъан залании я, куьк,
Фул кутаз чандик, чим гудач ерли.

Чи рикIел жеда къени инсанар,
Чи руьгь хуьн патал кьейи инсанар,
Пайгъамбаррал хьиз гьардал ала тIвар,

Йикъа виш кIвали гурла игьсанар,
ГьикI хьурай, ягъи, а ви хизанар?
Кутуна гъилик вири алатар...

8.

Кутуна гъилик вири алатар,
Кьегьалриз кар кьаз гъалдарай алчах,
Гьакъидай гайи дередин валчагъ
Дамах яз кьурди, шалта-шалатар.

Гьим ятIа ви чин, гьим ятIа астIар,
МичIи йифера гъуьрч ядай къачагъ,
Экв галукьнамаз жеда вун начагъ,
Хкаж жерила дагъдилай картар.

Буйругъдин къив хьиз жеда вун рекье,
КIанивал зайиз, инсанвал зайиз,
ЧIулав кар ийиз экъечIда йифиз.

Тапан жив хьтин гьатда вун йикье,
Къайивал пайиз, пашманвал пайиз,
Алхен акьалтIна, гад къведайди чиз.

9.

Алхен акьалтIна, гад къведайди чиз,
Пехъи кицIин вад югъ жеда уьмуьр.
Ала мисалдал вахтунин муьгьуьр.
Уьмуьрдин зилни мад къведайди чиз.

Терс эхирдин вахт фад къведайди чиз,
Алудиз тежез гьатнавай суьгьуьр,
Хаин, на туна кIеве хизан, хуьр,
Пехъи хьайи нефс пад жедайди чиз…

ЧIулав къуватрин есирдавай лукI,
Жуван кьисмет на хкяна жува,
Ваз къвезвач гафар "дуст", "мирес",
"хвади".

АлукIнава на иблисдин алух,
Ягъиз тазвай вав ви къайи къувар,
Тапан живеди ийизва тади.

10.

Тапан живеди ийизва тади,
Къурал кIекери падна кIвал йифиз,
КIанзава якъин чи руьгь зайифиз,
Симер кьатI хьайи цIугъзава тарди.

Шумудра хьурай, хабарсуз карди
Кабабзава халкь, хъижезмач эхиз.
Гьар са миллетди, дерт гьиссна чIехи,
Сес сад ийизва лап чилин шарди.

Югъ-къандавай чи иви жезва туьнт,
Дидеяр акваз чIулавра гьатай,
Гьар пипIяй къвезва ишелни гьарай.

Тапан живеди эцязава кьуьнт,
Таза къелемра, маргъалра гьатай,
Какуриз багъда тIем къведай тарар.

11.

Какуриз багъда тIем къведай тарар,
Жинс дегишиз кIанз ярхзава вишер,
Амма дувулрай къачузвай миже,
Къаял галтад жез къвазнава тазар.

ТIварсузбур! Алач ягъийрал тIварар.
Агакьда абурув кьисасдин мишер.
Батинди яна хьайила серсер,
Герек амукьдач ришветрин тагъар.

Дидейри некни гьарам авурбур,
Квел инсан лугьур тIвар тунач куьне,
Тфу гьайиф я вегьез куь чиниз.

Лап руфунамаз магьрум авурбур
Экуь дуьньядиз кIвачин тир куьрпе...
Такур кар амач сабурлу чилиз.

12.

Такур кар амач сабурлу чилиз,
Сабурлувилел тажуб я гъейри.
Кьабулда чили, кужумда чили
Хаинрин танар, кьегьалрин иви.

На чилелай, лагь, арза гуда низ,
Лал шагьид я ам, аквазвай вири,
Секинарда туьнт вацIарин фири,
Рехъ къалурда гьич текъведай кьилиз.

Гад рикIе кьуна, эхда мекьни къай,
Кьил гуда чили, тахьана кагьул,
Цавун ранг алай багъишда аби.

Куьв гекъигда чил, чилиз авач тай,
Вахт сафуналла, кутазва дувул,
Дувулрини жив кваз кьазвач ади.

13.

Дувулрини жив кваз кьазвач ади.
ЧIулав лечекдив кIевна лацу кьил,
Варцелла баде, ракъиналла вил, -
Виш гатфар акур суьгьуьрлу кьвати.

Варцелла баде, кIусни квач тади,
Хтулдин кьилел эцигнава гъил.
Шаклувал цвег я, умуд хьанва фил,
Кваз кьазвач ада живедин барби.

Тапан тахьурай я инсан, я жив,
Тапан живедин квахьнава ахвар.
Юргъа хьиз я вахт, янавай пурар.

Кар кьаз агакьнач тарариз жегьил,
Хьелер хьиз къвезва ракъинин нурар.
Тапан живеди жакьвазва сарар.

14.

Тапан живеди жакьвазва сарар.
Тади ферединз кака тежерди,
Тапан крарихъ пака тежерди
Чида виридаз, акьалтIна курсар.

Кварар къунеллаз рекьева сусар.
Гамни халича тара тахьайла,
Свас яз, кьепIина чагъа тахьайла,
Низ герек я, лагь, ви амай фурсар?

Тухум-тарадин куьмек туштIа вун,
Пак дараматдин дестек туштIа вун,
Куьз я дуьньядал хьана яшамиш?

Абур къведач вал къурал кIек ятIа.
Сергьятдал акъваз вун эркек ятIа,
Руьгьдин къуватар жерла тупламиш.

15.

Руьгьдин къуватар жерла тупламиш,
Акьалтда кIвачел акси къуватар.
Цуьк гъайла тара, гун патал емиш,
Вахтсуз живеди чIурда суфатар.

Легьзеда чIурда гатфарин нехиш,
Пайда дуьньядиз лацу халатар.
Къаст аваз чIурдай тарарин ериш,
Кутада гъилик вири алатар.

Алхен акьалтIна, гад къведайди чиз,
Тапан живеди ийизва тади,
Какуриз багъда тIем къведай тарар.

Такур кар амач сабурлу чилиз,
Дувулри а жив кваз кьазвач ади,
Тапан живеди жакьвазва сарар...

Абдул Ражабован 90 йис

Гзаф синерин арш

Мердали ЖАЛИЛОВ

Писатель, шаир, драматург, публицист, хъсан суьгьбетчи, зарафатчи, насигьатчи, дустарикай дуст.. Аку садра, и касдикай кхьиз кIан хьайивалди, рикIел къвезвай кьван маракьлу келимаяр - яржар. Дугъриданни, вичин 90 йисан юбилей и йикъара къейдзавай (ам Ахцегьа 1936-йисан 19-майдиз дидедиз хьана) **Абдул Ражабович РАЖАБОВАН** къамат ва ирс, гзаф синерин арш хьиз, виликай карагзава. А синерихъ гьар садахъ вичин кьетIенвал, рангар, нурар, тавар ава. Амма вирида санлай са руьгь, рикI, беден тешкилзава.

Абдул Ражабова иштиракай гьи межлис хьанайтIани, ам хъуьруьнринни къемедайрин гурлу театрдиз элкъведай. Кьилин роль тамамарзавайди сатирик ва хъуьруьнрин устад Абдул Ражабов тир.

Заз ам, зи дуст, рагьметлу Гьажиев Межид Жарасовичан къунши яз, са шумудра патавай акун кьисмет хьана. Парабуру ам акьван фасагьатдиз рахадай хъуьруьнрин устад, писатель ва шаир я бажагьат лугьудай. Амма са келимадини ам ачухардай. Иллаки аялрихъ галаз рахадайла, абуруз шиирар, баснияр, къаравилияр кIелдайла, адак са гьихьтин ятIани, вирибурун фикир вичел желбдай суьгьуьрар акатдай хьиз тир.

Адан ктабарни, асул гьисабдай, аялриз бахшнавайбур я - "Лацу кIел", - "Юлдузан шаркIунтI", "Сирлу савкьат", "Зуьрнедин шехьун", "Къаравул, квахьна хуьр!", "Ирид Мегьамед", "Бадедин къазар" ва масабур гьа жергедай я.

Хъуьруьнрикай рахадайла, зи рикIел писатель **Казим КАЗИМОВА** Абдул Ражабован 80 йис тамам хьуниз талукьарна кхьенвай макъаладай ихьтин са вакъиа рикIел хквезва.

Суьгьбетчи РФ-дин искусствойрин лайихлу деятель, композитор **Мегьамед ГЬУЬСЕЙНОВ** я. Ада тестикьарзавайвал, 1970-йисара чи республикадин яратмишдай интеллигенциядин са дестедиз Шамхал поселокда авай дустагъханада ацукьарнавайбурухъ галаз гуьруьшмиш жез, яни абурухъ галаз тербиядин суьгьбетар ийиз, атун теклифзава. А дестедик сатирик Абдул Ражабовни квай.

Къалурнавай вахтунда ИТК-диз махсус пропуск гваз гьахьайла, дежурный офицерди саламдиз гъил кьуна жаваб гана. Амма дустагънавай касди "Багъишламиша, чаз гъил кьадай ихтияр авач!" лагьайла, чун мягьтел яз амукьнай.

Гила замполитди тагькимарзава, бес клубда чун тамашачийрихъ галаз "дустагънавай ватандашар" лагьана рахана кIанда…

Сифте гаф Абдул Ражабоваз гана. Ада вичиз хас тирвал кьетIи сесиналди башламишна: "Зи играми стхаяр!"

Клубдин залда кушкушдалди рахана. Абдула, залдиз мадни мукьва хьана, давамарна: "Эхь, эхь! За квехъ элкъвена гьахълудаказ гьакI лугьузва: куьн вири зи стхаяр я!!!"

Дустагънавайбуру капар яна, абурун шадвилихъ сергьят амачир. Абдула са гужуналди зал секинарна. Замполитдин кефияр лап чIур хьанвай. Абдула гъавурда тваз башламишна: "Эхь, заз мад сеферда тикрар хъийиз кIанзава: чун стхаяр я.

Жегьил йисара зунни гьа и куьн хьтин будала, кьил квахьнавай са кас тир... Амма зи куьчебан амалрал эхир Советрин гьукуматди, Коммунистрин партияди эцигна. Абуруз зи дидедин вилин накъварин гьайиф атай хьиз я. Къе зун СССР-дин писателрин Союздин, СССР-дин журналистрин Союздин член я. Дагъустандин культурадин лайихлу работник я. Зун а кардихъ кIевелай инанмиш я хьи, куьнни куь хайи къулав камаллу, тербиялу инсанар яз хъфида. Куьн куь дидейри, бубайри, вахари, адахли рушари вилив хуьзва, играмибур!"

Элкъвена ИТК-дай хкведайла, замполитди лагьанай: "Къенлай кьулухъ чиниз къведайла, анжах Абдул Ражабов галаз ша…"

За ихьтин еке чIук инал тикрар авунихъ са себеб ава: писатель ва журналист Абдул Ражабоваз гьихьтин хьайитIани вакъиадай дуьз экъечIдай уламар, жуьреяр хъсандиз чидай.

Кар анал ала хьи, адахъ а чIавуз, уьмуьрдин жуьреба-жуьре хъутIалрай экъечIна, еке тежриба хьанвай. РикIел хкун кутугнава. Писателвилин, журналиствилин рекьел элячIдалди Абдул Ражабовича гзаф рекьера вич ахтармишнавай ва гьакьван тежрибани къачунвай. Лугьудайвал, ам акьалтIай чранвай инсан тир.

Абдул Ражабов ва Шагь-Эмир Мурадов

Дяведилай виликан йисара жаван гадади къванцин устIарвиле, слесарвиле, токарвиле, машинистдин куьмекчивиле кIвалахнавай.

Залум дяве къарагъайла, ада вичин яшар авайдалай чIехи авуна, танкарин кьушунра къуллугъна. Адахъ гьа йисарин чIехи наградаяр, рикIел хуьдай савкьатар ама.

Дяведилай гуьгъуьниз зигьинлу инсанди Кьурагь ва Табасаран районра (анра муаллимар бес жезвачир) муаллимвиле, Махачкъалада, республикадин просвещенидин министерствода инспекторвиле кIвалахна. Гьа са вахтунда заочнидаказ ДГУ-дин филологиядин факультетни акьалтIарна.

Вири терефрай савадлу инсан яз, ам 1958-йисуз Дагъустандин гостелерадиокомитетдиз фена. Ина адакай урус чIалал кьиле тухузвай литературадинни драмадин передачайрин кьилин редактор хьана. И къуллугъдал ам вичин эхиримжи йикъалди (1986-йисан 11-декабрь) хьана.

Абдул Ражабоваз Дагъустандин саки вири халкьарин чIалар хъсандиз чидай. Гьавиляй ам фейи вири чкайра жуванди хьиз кьабулдай.

Амма ада тухузвай "Чи дарман" - сатирадин передачади хейлинбурун рехнейрал тагьма илисзавай. ЯтIани адакай хъел атай, арза-ферзеда гьатай ксар бажагьат хьана. Писателдин алакьунрин и тереф адан 70 йисан юбилейдин мярекатдал Дагъустандин халкьдин шаир Расул Гьамзатова икI рикIел хканва: "Писателар уьмуьрдай фейитIани, кIелзавайбурун рикIерай акъатдач. Абдулни, сивел хъвер, ягьанатдин къаравили, хци басня ва я маса кефлу суьгьбет алаз, чи арада амазма! Вуч ада вичин яшда теснифнатIани, чи ирс яз, чав гума. Ада цIудалай гзаф ктабар ва пьесаяр кхьенва. Радиода ам "Чи дарман" - сатирадинни юмордин программадин автор тир". ("ЛГ"-дин 1996-йисан 10-декабрдин нумра).

Пьесайрикай гаф кватайла, ада Дагъустандин халкьдин шаир Шагь-Эмир Мурадовахъ галаз санал "Фундугъбег" тамаша - къемеда, писатель Якьуб Ярали-евахъ галаз санал "Хендедадин мехъер" пьеса кхьейди рикIел хкун кутугнава. Кьве эсерни чи халкьдин рикI алайбуруз, Лезгийрин госмуздрамтетардин къизилдин фондунин тамашайриз элкъвенва. Абуруз килигуналди садни, икьван йисар алатайлани, икрагь жезвач. Къе чна писатель вич чахъ галамачиз, саки 30 йис алатайла, адан юбилей къейдзава. Чаз акI я хьи, Абдул Ражабов, вичин ажайиб хъуьруьнрин суьгьуьр гваз, чи арада амазма. Чав адан рекьин тийир ктабар, шиирар, интермедияр, баснияр, къаравилияр гума.

Лезги литературада вичи кьве чIалал (лезги ва урус) - эсерар кхьей маса автор чаз малум туш. И жигьетдай ада садни тикраразвач, вичин хсуси - Абдул Ражабован гел тунва. Адал чна дамахни ийизва. Гьайиф чIугвадайди са кар я: ахьтин кьетIен ирс гьелелиг илимдин рекьелди ахтармишнавач. Аспирантринни алимрин вилик и месэла ачухардай везифа квайди аннамишнайтIа пис тушир.

Абдул РАЖАБОВ

Дагълара авай шегьер

Эй азиз дуст, са шад юкъуз
Вакай лекь хьун кIандатIа ваз,
Луварив циф, булут атIуз,
Цавай чилин хушвал акваз -
Ракъиник квай вили цава
Шегьердиз вун экъечI виниз,
Шивцел алаз, машиндаваз,
Къекъвей-къекъвей рекьерай физ.

Кьакьанвилин лезет акваз,
Гьурчегвилер вили цавун,
Михьи гьава чандиз чIугваз
Ашукь ятIа дагъларал вун -
Чи Ахцегьиз ша хьухь мугьман,
Гьализ туна машин зирек.
Вили цава авай кьакьан
Аквада ваз шегьер гьурчег.

КIандатIа ви рикIиз эгер
ТIвар-ван авай багьманчи хьун,
Халкьдихъ галаз буллух бегьер
Гудай ичин тарар кутун -
Ракъиник квай вили цава
Шегьердиз вун экъечI виниз,
Шивцел алаз, машиндаваз,
Къекъвей-къекъвей рекьерай физ.

Ахцегь вацIун деред кIане
Ван къачунвай чкада ваз,
Яшайишдин булвал - бине
Чилин женнет аквада ваз.
Ракъиник квай Ахцегь шегьер -
Вили цава кьунвай макан.
Акваз алахъ гьар са тегьер,
Чи дагъларизш ша хьухь мугьман.

Чубандин муьгьуьббат

Ахцегьрин дагълара чна экуьн ярар
Хушвилин къаршиламишнай,
Ашкъидив шад мани на башламишнай.

Йифиз цIай хъувуна ацукьай чун кьвед.
Уьмуьрдин, бахтунин ачухиз рекьер.
Цавай чаз аквазвай агъзур-агъзур гъед,
Заз рагъ хьиз экуь тир ви чинавай хъвер.

МичIивал квадарнай чи цIун эквери,
Кул-кусри къизгъинар хъийизвай чи цIай.
КIанивал гьатнавай жегьил рикIери
Кутазвай уьмуьрдин цIийивилик пай.

Вафалу муьгьуьббат хуьда гьамиша -
Лагьана, рикIивай ганай чна гаф.
Ваз мани лагьанай за, яр Беневша,
Рахунар, суьгьбетар хьанай чи гзаф.

Кьин кьунай чна: чи михьи муьгьуьббат
Чинебан сир яз мад хуьдач рикIера.
Чир хьурай виридаз кIанивилин къуват,
Къуй цацар тахьурай чи дуьз рекьера.

Колхоздин суьруьяр гваз куьч хьана зун,
Ингье кьуьд алукьна, къишлахда ава.
Артелда гамунихъ гала, зи яр, вун.
Хкахьай чи цIун руьхъ яйлахда ава.

Кузма а цIай гьеле зи рикIин къене,
Кутазвай чубандин чандик чимивал.
Анжах са вун я зи ашкъидин бине,
Къвердавай къизгъин я ваз зи кIанивал.

ХьайитIа чайгъунар, живер, аязар,
Ви тIварцIи агудич зав гьич мекьивал.
Япарай акъатдач ви хуш авазар,
Карагда гьамиша вацран экуьвал.

Япунжи къуьнерихъ галаз, чим гуз,
Ам муг хьиз чубандиз герек я, гьелбет.
ЦIай квачир муьгьуьббат жеда дурумсуз,
Вафалу дуствал чаз куьмек я, гьелбет.

За ваз, зи Беневша, ийизва тикрар:
Муьгьуьббат хуьн патал чан эцигда за.
Зи мурад я на заз лугьун: "Чан зи яр" -
Гьа им зи патай ваз рикIин арза.

Дагъларин йис

Гьуьрмет къазанмишайбур

Ш.БАГЪИРОВ

Алай 2016-йис чи республикадин Кьил Рамазан Абдулатипова Дагъларин йис яз малумарнава.

Зи хайи ватан Къурушар Европада виридалайни кьакьан хуьр тирди вири алемдиз малум я. Къурушвияр ата-бубайрилай инихъ малдарвилел машгъул хьайиди я. Гьеле СССР арадал татанмаз Къурушрин малдарар та алатай асирдин 50-кьилияр, патан мугьманар хушвилелди кьабулзава. За винидихъ тІварар кьунвай бадеяр, рухваяр, гьикьван чалишмиш хьанатІани, хуьряй куьч хьанач. Мегьтиева Эрзихан, Суьлейманова Суьрея бадейрихъ гьардахъ са хва аваз, абуруз лагьана хьи, куьн квез яшамиш хьухь, чун ватандай санизни фидач, къуй чаз чи бубаяр, дидеяр квай чи ватандин накьв кьисмет хьурай. Ихьтин халис ватанпересрал дамах тавуна гьикІ акъвазин. Эрзихан баде вичин гададин руш галаз яшамиш хьана. Эхирйисарал кьван Азербайжандин къишлахрал физ-хквезвайбур тир. 1953-йисуз Азербайжандин кьилевайбуру ихтияр тахгуниз килигна, 100-150 агъзур хеб авай Къурушрин колхозар кьуьд акъудун патал чпин лапагар Астрахандин, Ногъайдин чуьллерал куьчаруниз мажбур хьана. ШартІар четин хьуникди хуьрни гьа йисалай арандиз, Хасавюрт райондин чилерал куьч хьана. Хайи хуьре са тІимил инсанар амукьна, рагьмет хьуй чпиз, гьабур себеб яз чи хуьр и мублагь, дагъдин михьи гьава, яд, кьуд пата пІирер авай яйлахар, гуьлчимен мезреяр иеси амачиз амукьнач. Заз инал са кьадар ксарин тІварар кьаз кІанзава: Агъарзаев Уруж, Алимов Гьажимурад, Алиханов Эскер, Алирзаев Фетихан, Багъиров Мегьамеднеби, Вердиева Къелем, Дуьгуьшева Эрки, Залов Къейбулагь, Къулиев Мисрихан, Гъафуров ТІейиб, Рагьманова Эзет, Сеферова Гуьлуьзар, Мегьтиева Эрзихан, Талибов Ризахан, Мамеев Юлчи, Манатов Сефер, Сулейманова Суьрей, Меликов Эсет ва масабур - вири абур 48 кас ава. Виридан тІварар кьаз жезвач, тІварар кьун тавунвайбурун мукьва-кьилияр, миресар, рухваяр, невеяр садни инжиклу тахьурай. Сагърай чи хуьруьнви Агъарзаев Асанбег. Гьа хуьр хвейи рагьметлубуруз а касди вичин патай школадин вилик обелиск туькІуьрна, чи къведай несилриз чир хьун патал. Ихьтин кьегьал рухваяр, рушар, бубаяр, бадеяр себеб хьана, зи ватан Къуруш картадилай михьиз квахьнач. Къенин юкъузни хуьруьн жемятди, зегьмет чІугваз, гьалал фу незва. Заз инал тІварар кьаз кІанзава. Къелем бадедин, Эрзихан бадедин, Гуьлуьзар бадедин, Суьрей бадедин, Эзей бадедин ва муькуь бадейрин, бубайрин. Рагьмет хьуй чпиз, гьабур себеб хьана чи дагъдин хуьруь къенин юкъузни чал кьил чІугваз хквезвай мукьвадалди, Суьрея бадедин хва, ам хъфин тавун себеб яз, дидедин патав хтуниз мажбур хьана, хуьре яшамиш жезва. Гьа ксар акъвазуникди чи хуьре колхоз тешкил хъувуна.

Ахпа чи колхоздиз райондин патарив гвай вири хуьрери хперин, маларин, балкІанрин барадай куьмекар гана. А вахтунда хуьре амукьай ксари са шейни аламачир чкадал колхоз арадал хкана, буш хьанвай яйлахрал хпен суьруьйрин, маларин нехиррин ван ахцалт хъувуна. Аял яз зи рикІел алама, рагьметлу бубади нисияр, чІемер хкуддай мастер яз кІвалахзавай вахтунда жемятди 5-6 километрдин мензилда авай векьин чкайрай (ЧІехи гъенер, ГъвечІи гъенер, Цегъин кІам, Шамурадан бул, Хурун кьаружар), гьа и векьин чкайрин патарив гвай уьруьшрай, яхдиз къвезхъфиз, векьер кІватІдай, хуьрелай агъуз 7 километрдин мензилда авай вири векьин чкайрайни, яхдиз фена, векьер яна, кІватІна хквезвайди тир. ГьакІ хьайила са гъвечІи вахтунда "Тул" участокда кьве ферма, "Адла" участокда са ферма ва "ЧІаф" тІвар алай участокда са ферма эцигна, фермаярни вири девлетдив ацІана. ГьикІ ацІана лагьайтІа, колхоздин кьиле халкьдин девлетдин къадир хьайи рагьметлу Алимов Аладин халу хьана, жемятдини, сада-садан гаф туьтуьнлай ракъурна, гъил-гъиле кьуна, кІвалахна. Гила авай жегьилриз а векьин чкайрай, яхдиз фена, векьер яна хквезвайди тир лагьайла, а кІвалахар махар хьиз аквазва. А вахтара галатун тийижиз кІвалах авурбурукай завай Къулиев Вердиханан, Эскеров Жалалан, Суьлейманов Сейидалидин, Къулиев Кескинан, Суьлейманова Набатан, Эскерова Халисатан, Баширова Жейранан, Азаева Раиладин тІварар кьаз жеда. Абур а вахтунда чпин бубайрихъ галаз къуьн-къуьневаз кІвалахзавай жегьилар тир. Чунни 12-14 яшар хьанвай аялар яз, гатун вахтунда кІвалах авачиз акъваззавайди тушир - садбур хпер, муькуьбур малар-данаяр хуьз физвай, амайбуруни векьер кІватІиз куьмекар гудай. Гьа тІимил аламай жемятди а вахтунда яцарин куьмекдалди ЧІехи мизре ва ГъвечІи мизре тІварар алай чкаяр вири цадай. Гьакьван зегьметар къачурвиляй хуьр арадал хтана, къени чун жуван ата-бубайрин ватанда яшамиш жезва.

Докъузпара райондин Къурушрин хуьр

Са ругуд-ирид йис кьван идалай вилик зун сиягьатдиз Мацарин хуьруьз фенай, а хуьр, мезреяр, яйлахар, векьер ядай уьруьшар ичІи хьанваз акурла, зи гуьгьуьл чІур хьана. А рукан кьилел алай дармандин яд авай булах, а гуьлчимен яйлахар баябан хьана акъвазнавай. Хкведай рекье Игьирар гьалтна, гьанагарни, вири харапІайриз элкъвена, рикІ дарихардай гьалда ава. Фикир гайила, берекатар дагълара авайди я. Исятда чи дагълара пара хуьрер харапІайриз элкъвенва. Белки, а чкайрал, виликдай хьиз, кфилдин, хпен, малдин, зегьмет чІугвадай кьегьал рухвайрин ван ахцалтдай вахтар хквен. Завай чи хуьруьнвияр тир Рамазанов Нариманан, Балатов Гьасенан ва Мигьмандаров Нуралидин тІварар кьаз жеда, хтана бубайрин ватанда кІвалер эцигнавай. Белки, бубайрин ватанда кІвалер эцигдай, хайи ерияр рикІел хкидай къурушвияр мадни жен. Хъша, эциг бубайрин ватанда са гъвечІи кІвал, къуй куь аялриз чир хьурай бубайрин ватан гьихьтинди ятІа, гьихьтин кьакьанда бубаяр яшамиш хьанатІа. Мадни заз лугьуз кІанзава: Иваново шегьерда фадлай яшамиш жезвай зи хуьруьнви Эльдеров Шихмурада хтана вичин бубайрин кІвалерал, садан куьмекни галачиз, са кІвал эхцигна, гьар йисуз гатун вахтунда хквез ял язава ва вичин аял вахтар фейи Къурушрин хуьруьн уьруьшра, ачухдиз нефес къачуз, къекъвезва. Бес ихьтин инсанар ватанпересар тушни!? Къуй абур гзаф хьурай. Белки, и Дагъларин йис яз малумарнавай 2016-йисуз гадарнавай садвад хуьрел чан хквен, сад-вад ватанпересди чпин ата-бубайрин ватанда ял ядай гъвечІи кІвал эцигин, зи хуьруьнви Шихмурад стхади хьиз.

Зи рикІин эрзиман мурад я дагълар баябан тахьун, дагъларин хуьрерал, виликдай хьиз, чан хтун.

ЦІийи ибадатхана ачухна

Дагъустандин Кьил Рамазан Абдулатипова республикадин Гьукуматдин КІвалин территорияда пак князь Владимиран гьуьрметдай ибадатхана ачухунин мярекатда иштиракна.

Рамазан Абдулатипова Махачкъаладин агьалийриз республикадин уьмуьрда хьанвай лишанлу вакъиа мубаракна. "Къе чна и гуьзел майдандал тарихдин гьакъикъат арадал хкизва. Инал вичин вахтунда Александр Невскийдин ибадатхана алайди тир, амма а мескен чукІурна. ЦІийи ибадатхана ачухуналди, чна жуван хивяй а гунагь акъатдайвал авун герек я. Владыка Варлаама чІехи куьмек гунин нетижада халис ибадатхана арадал атана. Ина чи стхаяр тир хашпарайривай чпин диндин къуллугъ кьиле тухуз жеда. Имарат эцигайбур ва спонсорар пара сагърай! Санал тир кІвалах тухунай чухсагъул!", - лагьана Дагъустандин Кьили.

КІватІ хьанвайбурун вилик Махачкъаладин ва Грозныйдин епископ Варлаамни рахана: "Играми стхаяр ва вахар! Къенин тарихдин метлеб авай вакъиади чаз ихьтин са гьакъикъат аннамишдай мумкинвал гуда - чун са Халикьдин веледар я. Гзаф миллетрин векилрикай ибарат чи республикада сад-садан гъавурда акьазва. Идани чун чавай неинки диндин ибадатханаяр, гьакІни школаяр, аялрин бахчаяр, карханаяр эцигиз жедайдахъ, чна чи Дагъустан ва адахъ галаз санал вири Россия вилик тухуз жедайдахъ умудлу ийизва".

Ибадатхана хкажунин карда активдаказ иштирак авур эцигунардайбуруз ва карчийриз чухсагъулдин грамотаяр ва рикІел аламукьдай савкьатар гана. Махачкъаладин ва Грозныйдин епископ Варлаама Рамазан Абдулатиповав ва адан кайванидив Москвадин ва вири Урусатдин Патриарх Кириллан патай грамотаяр вахкана.

"Дагстройэкспо-2016"

Итижлу мярекат жеда

Жасмина САИДОВА

Чна идалай виликни хабар гайивал, 13-14-майдин йикъара Махачкъаладин Милли библиотекадин дараматда регионрин уртах ва маса уьлквейрин карханайрин иштираквални авай эцигунринни архитектурадин махсус "Дагстройэкспо-2016" выставка кьиле фида.

Республикада йиса садра тешкилзавай и выставкадин кІвалахда алай йисуз 100-далай артух карханайри иштиракун гуьзлемишзава.

Къейдна кІанда хьи, гьар йисуз 1,5 миллион квадратный метрдилай артух яшайишдин кІвалер ишлемишиз вахкузвай республика патал эцигунринни архитектурадин выставка неинки и хиле кІвалахзавай карчияр гуьруьш жедай, эцигунрин хилез инвесторар желб ийидай, гьакІни эцигунрин хиле кардик кутазвай цІийи къайдайрихъ, технологийрихъ галаз таниш жедай майдан я. Ихьтин мумкинвал выставкада маса регионрай, гьатта уьлквейрай тир компанийрини иштиракуни ачухзава. Мисал яз, цІинин выставкадин кьетІенвал ам я хьи, алай йисуз ина гегьенш экспозиция Германиядин "Пери" компанияди ачухда. **РИКІЕЛ ХКИН**, "Пери" кархана эцигзавай дараматрин цларал чІугуна, кІвалах ийиз регьятардай ракьун гьяркьуь гурарар (опалубка) туькІуьрунал машгъул я. Немсерин кархана и рекье дуьньяда сифте чкадал алайбурукай сад я ва ада гила Дагъустандин базарда сифте камар къачузва.

Выставкадин асул паяр: дараматар ва тадаракар эцигун; архитектура ва проектирование; эцигунар кьиле тухудайла ишлемишдай техника, технологияр; рекьерин ва муькъверин проектар туькІуьрун, эцигун ва цІийикІа туькІуьр хъувун; коммунальный техника ва махсус автотранспорт; эцигунрин кІвалахра ишлемишдай ва алцумдай алатар; яшайиш патал важиблу, гьакІни целди таъминардай системаяр, канализация; сантехникадин тадаракар; эцигунардай ва безетмишдай материалар; эцигунрин индустрияда инновационный проектар; тІем акакьдай ва къулай яшайишдин кІвалер; электротехникадин тадаракар, багъларани паркара эцигунар, ландшафтдин дизайн; къавуз ядай ва чимивал гудай, ламувиликай хуьдай материалар; обояр, гуьзгуьяр, жалюзияр; гурарар, чилел вегьедай шейэр; гьава михьи ва чими ийидай системаяр; къулайвилин технологияр; интерьердин дизайн.

Мярекатдин тешкилатчийри республикадин агьалийриз выставкадин кІвалахда активнидаказ иштиракуниз эвер гузва.

Выставка-форумдикай алава делилар агъадихъ галай адресдай жагъуриз жеда:

Махачкъала шегьер, Ирчи Казакан тІварунихъ галай куьче, 31, 221-офис, "Дагъустан-ЭКСПО" ВМЦ; тел.: 56-51-66, 8 928 55 444 46, 8 906 482 17 60. E-mail: dagexpo2008@yandex.ru, www.dagexpo.ru.

Марифатдин месэлайрай

Бакудай мугьман

Мерд АЛИ

Репия КЪАРИБОВАДИН тІвар чи кІелзавайбуруз лап и мукьвара чир хьана. "Лезги газетда" ада чи халкьдин милли тІвариз талукьарна кхьенвай макъала чапна.

Гила чна адан маса макъала гузва. Кхьинин тегьердал гьалтайла ам художественный такьатралди, диалогралди, шикилралди девлетлу я. Лезги хизанра гьалтзавай лап марагълу месэлайрикай рикІи чІугвадайвал кхьин тебрикдай кар я.

Репиядин ери-бине Дагъустандай, Докъузпара райондин Къаракуьре хуьряй я. Вичи кхьизвайвал, кириви Гуьнешан хизан алатай асирдин эвел кьилера Бакудиз куьч хьана. Гуьнеш - нафтІадин мяденрин устІар, диде Фатума - кІвалин кайвани. Гьа и хизанда Репия чІехи хьана. Бакуда Ахундован тІварунихъ галай пединститутдин филфак (урус чІалан отделение) акьалтІарна, ада хейлин йисара шегьердин школайра урус чІалан ва литературадин муаллимвиле, завучвиле, методиствиле кІвалахна.

Гьа са вахтунда Бакуда акъатзавай "Самур" газетдихъ ва "Алам" журналдихъ галаз алакъа хуьзва. Гьанризни чи милли адетрикай, тІварикай, суваррикай, тІуьнрикай кхьизва.

"Лезги газетдиз" рехъ ачухун чна тебриксава.

Жегьилвални кІанивал…

Репия КЪАРИБОВА,
урус чІалан ва литературадин муаллим

ЧІехи бубайри лагьанай: "И куьруь уьмуьрда гьар са инсанди пуд кар авун чарасуз я: "Тар акІурун, кІвал эцигун, аял чІехи авун". И кІвалахар вахтунда ийиз хьайитІа, уьмуьр гьакІ фидач. Виридалайни аял чІехи авун, адаз дуьз тербия гун, Ватан, чІал кІандай инсан тербияламишун четин месэла я.

Эрзиманазни Саирадиз (тІварар дегишарнава) рушни гада авай. Абур шегьерда яшамиш жезвай. Юкьван агьвал авай, чпин зегьметдивди веледар чІехи ийизвай хизан тир. Эрзиман - устІар итим, Саира - тІвар-ван авай муаллим…

Руш чІехи хьана, жуван миллетдин адетралди мехъер авуна, диде-бубадин, мукьва-кьилийрин рухсатдивди ам кІваляй акъудна…

Гила гада, Руслан, чІехи хьанвай. КІелунар куьтягьна, кІвалахзавай. Са юкъуз Саиради кьатІана: Руслан кІвализ геж хквезва. Дидеди хабар кьурлани, кІвалах гзаф ава лугьуз жаваб гана.

Саиради вичин кьатІунрикай итимдиз лагьайла, адаз хъел атана: - Куьруь шалвар адал алач, чуру ада тазвач, пис ни адакай къвезвач, маса чІуру кІвалахар адай акъатзавач. Аял санал тур. КІаниди ава жеди, ам аял яз амач.

Саирадин рикІел хтана: къунши Балабегани и мукьвара "Ви Руслан са шумудра заз гзаф иер, ракъинив гекъигиз жедай са рушахъ галаз акуна" гафар лагьанай.

Йикъарикай са къуз Саиради, кІвалер михьдайла, хциз лугьуда: - Я бала, вуна свас гьайитІа, заз са куьмек жедай.

- Я диде, ваз куьмек кІан ятІа, за гъида, фикир ийимир.

Лагьайвал авуна гадади. Саира кІвале авай юкъуз Руслан гзаф иер са руш галаз хтана: - Диде, за ваз куьмек гьанва, лагь вуч герек ятІа. И рушан тІвар Нина я. Ваз адакай хуш къведа.

Руслана лагьайвал, хуш къвен тийир руш тушир. Яргъи расу чІарар бурма-бурма яз къуьнерилай авахьнавай. Вили цавун ранг алай вилера акьул авай. Яргъи рацІамар, варз хьиз, нур гузвай вилерал элкъвенвай. Чинал алай гъвечІи нерини некьидин пІузарри ам урусрин махуник квай Аленушкадиз ухшар гъизвай.

"И назик гъилерив ада вуч ийирвал я?" - фикирна Саиради. Амма югъ няни жедалди абуру кьведани кІвалахна. Ахьтин къайда туна хьи кІвалера, диде гзаф рази яз амукьна... Гьа йикъалай башламишна, вичиз и кІвал фадлай чизвайди хьиз, Нина иниз мукьвал-мукьвал къвезвай. "Ам вуж я? ГьикІ хьана чиниз къвезвайди я?" - жузуна са юкъуз Эрзимана вичин папавай.

- Русланан кІани руш я. Гзаф иер аял я. Кар-кеспи алакьдайди я. Чи гадани адаз пара кІанзава… Са кар пис я: чи миллетдикай туш. ЧІехи бубайрилай Мурадова тІвар ама. Амма диде-буба, мукьвабур вири урусар я.

- Гададиз лагь, мад чи кІвализ а руш атун тавурай.

- Вучиз, я итим? Ви гададиз ам фадлай кІанзава.

- Дуьз тербия къачунвай руш, вичин тІвар кьун тавунмаз, гада авай кІвализ фидайди туш. Стхади вуч фикир ийизва адан? Диде-бубади вуч лугьузва?

- Ви вахтар алатнава, я итим. Гилан чІавар масадбур я.

- Зи гаф-гаф я! - атІана Эрзимана...

Дидедиз фикир хьана: итимдиз вуч ийин? Гададиз вуч ийин? Йикъар физ алатзава, гада кІвализ чина серинвал аваз хквезвай. Эхир са юкъуз Саиради хцивай жузуна: - Нинади вуч ийизва, чан хва? Ам гьикІ ава?

- Заз чидач. Гзаф вахт я акун тавуна…

- Вучиз, я Руслан? - акъатна Саирадай.

- Мад квез адакай хуш атанач кьван. И яргъи уьмуьр за куьчІурузвай чинриз килигиз гьикІ акъуддай? Квез кІандайвал хьурай…

Уьмуьр давам жезва, хизанни гьарма сад чпин кІвалахрал физхквезва, амма кІвале вандай са аял кьванни авач. "Бес гьикьван хьурай икІа?" - фикирзава Саиради.

Эхирни, хуьряй мехъер атана, халудин хтул тухузвай. Эрзиман хизан галаз аниз рекье гьатна.

Вуч иер я хуьруьн мехъер! Михьи гьавадал, жуван сала, тарарин кІаник бул няметрив ацІай столар… Нез-хъваз, шадвилерзавай мугьманар... Макьамрин гуьзелвал вуч я! Иллаки йифен дем мадни гурлу жеда. Иниз саки вири хуьруьн жегьилар къведа... Макьамри рикІер шадарзава, жегьилри "Лезгинкадал" хкадарзава. Русланаз дустарни жагъана. Кьве гада галаз ам кьуьлуьник экечІна. И чІавуз кьве руш хуьруьн гадайрихъ галаз кьуьл ийиз экъечІна, Руслан майдандал текдиз аламукьна. И кардикай хуш татай Саиради вилик ацукьнавай рушаз саки эмирда: - Вач а гададихъ галаз кьуьл ая!

Руш фенач. "Чи рушари чин тийидай гадайрихъ галаз кьуьлердайди туш" лагьана патав ацукьнавай са папа.

- Ам зи гада я, - лугьузва Саиради.

- Вун вуж я?

- Зун - шегьердай хтанвай мехъерин мугьман.

- Вач, чан бала, мугьмандин хатур хун дуьз туш, - лагьана а дишегьлиди.

Руш къарагъна, Русланахъ галаз ада кьуьлна. Вуч иердиз абур сад-садаз кутугнавай! Лиф хьиз элкъвезвай гада рушал. Рушни, гададин хиялдикай хабар тирди хьиз, къуш хьиз алчуд жезвай. Вири абуруз тамашзавай. Кьуьл куьтягь хьайидалай кьулухъ Саирадиз са шумудра акуна - Руслан рушаз гзаф килигзава. Амма пакамахъ и хизан мад шегьердиз рекье гьатна…

Са йис алатна. Саиради гададиз са шумуд руш къалурна. Садакайни адаз хуш атанач. Виридак "синихар" квай. Эхирни дидеди лагьана: - Ваз за са мехъерни ийидач. Алад жуван Нина жагъур хъия!

- Ваъ, чан диде. Ви рикІел аламани, са йис идалай вилик чун хуьруьз мехъерик фейила, са руша захъ галаз кьуьл авунай. Ам зи рикІи чІугунва. Гьадазни закай хуш къвезва. Са йис я чун телефонрай рахаз…

- Бес вучиз вуна зун икьван инжиклу ийизва, ваз кІаниди хьайила?

- За вуч ийин, дахди мад зи вилик шартІ эцигнава - диплом гвайди хьурай лугьузва. Ви шартІ - гъизвай свас хуьряй тахьун я. А руш лагьайтІа, хуьре чІехи хьанва, кІелни авунвач…Амма хъсан руш я...

ЮкІвар-чипІер пара яна. "ШартІарал амал авуртІа, и рушни гъиляй ахкъатда. Бес хва эвленмишдачни?" - фикирзава Саиради. Эхирни ада вичин итим Эрзиман чІалал гъана... Русланаз хуьряй гьа диплом гвачир, кІелни тавур руш Зарина гъана... ШартІар гзаф четинбур хьанатІани, кьисмет хъсанди хьана...

ЦикІенбах

Мирземет САЛМАНОВ,
ЦІийи Макьарин юкьван школадин муаллим

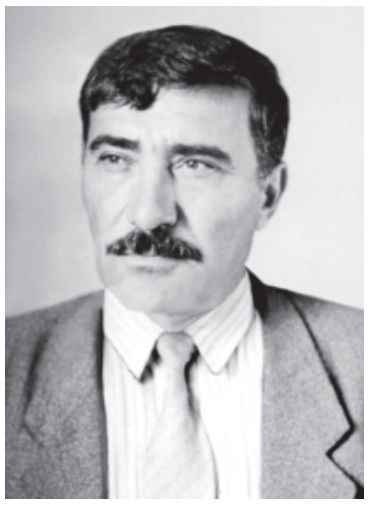

Аламатдин са кар ава чи халкьдихъ. Вучиз ятІани инсанриз лакІабар яда. Чебни гьихьтинбур! Са бязибур касдин тІварцІихъай уьмуьрлух галатдач.

Селмидиз хуьруьнбуру - чІехидани, гъвечІидани, эркекдани, дишидани - вирида Селми бах лугьудай. И кардихъни вичин себеб авай. Ам нихъ галаз хьайитІани мецелай "чан бахдин" лугьуз рахадай. Гафаралди ада вирибуруз чандал чка ийидай. Икьван ширин мез хьунни инсандин бахт яз гьисабзавай хуьруьнбуру.

Гьакъикъатда ам бахтлуни тир жеди. Адахъ гьа вичив кьур хъсан гъуьл, гафуниз яб гудай аялар авай. Фу-къафунни, пекпартални бес жезвай.

Амма техилдик хар кими жедач лугьудайвал, Селмидикни са чІуру хесет квай - мискьивал. Эгер Мусин кІваляй санихъ физ хьайитІа, ам ракІарал кьван рекье твадай ва гьамиша гьа са гафар тикрардай: - Килиг гьа, дуьз фена, дуьз хкведа вун. Гвай кепекар харж ийимир. Куьчейра авай гада-гуьдуьйрин тай жемир…

Мусинни папал бахтунай гьалтнавай хьтинди тир. Дугъри, милайим къилихрин итим. Садрани папан кефи хадачир, нубатсуз гаф лугьудачир, нубатсуз кар ийидачир. Амма тІуьн-хъунал адан рикІ алай, кІвализ мугьман - итим атун гзаф кІандай адаз. Вичин рикІни мугьмандиз финал алай.

Нисинлай вегьейла хьиз кимел физ экъечІзавай Мусиназ кухняда гьерекатдик квай кайвани акуна.

- Ана гьикІ хьана, къари, вак вуч гьерекат ква, вуч булвилелди чичІекар аладарзава на? - жузуна итимди адавай.

- Аялрин рикІел кьурай як квай цикІен акьалтнава, - жаваб гана Селмиди, вичин кІвалах давамариз.

Мусинан кефиярни ачух хьана, вучиз лагьайтІа хъсан тІуьнривай ам садрани къерех жедай кас тушир.

- Папа цикІенар чразва, маса тІуьнарни хьун мумкин я, - фикирзавай итимди. - За жуван дустарни илифарда…

Кимел фейила, Мусина Лавлаваз цикІендикай гьакІан са айгьамдин гаф лугьун бес хьана, жибиндай телефон акъудна, ада зенгер ягъиз башламишна. Кьве декьикьа арадай фенач, дустарин десте Мусинахъ илифиз гьазур тир.

...КІвализ мугьманар гьахьдалди абур къвезвайдакай кайванидиз хабар авачир, я итимдини адаз лагьаначир. Селмиди къал акъудун мумкин тир. Мугьманар алай чкадал папавай артух сес хкажиз тежерди Мусиназ хъсандиз чизвай.

Югъ няни хьана, кьиле Лавлав аваз, мугьманар кІвализ гьахьайла, Селмидин зегьле фена. Им вуч "межлис" ятІа кьил акъат тийиз, серсер хьана амукьнавай. КІвале духовкада чразвай цикІендин баркаван ни гьатнавай, ам галукьай мугьманрин иштягьар генани ачух жезвай.

Селмиди сарарикай хьиз "хвашкалди" лагьана, амма жузункачузун авун гьич фикирдизни гъанач. На лугьуди, чи халкьдихъ ахьтин адет хьайиди туш. Суфрадал фу-къафун, авай-авачир затІ-матІ атана. Мусина кьве шуьше эрекьни гъайила, папан бурнишар михьиз аватна. Гьар сеферда са вуч ятІани гваз столдин патав агатайла, ада сас регъвезвай ва вилерин ишарайралди итим кукІварзавай: "Килиг ман, абур хъфирай, за ваз ийидайди ийида!.."

Суьгьбетрик экечІнавай итимри суфрадиз артух гьяз ийизвачир, мугьманрин вил духовкада чразвай цикІендал алай. Чрадай вахт фад алатнавайтІани (ам чурунни авунвай), кайваниди суфрадал гъизвачир, я итимдивайни ам гъваш лугьуз жезвачир.

Эхирни духовкадай гумар акъатиз башламишна. КІвал туькьуьл ниэрай ацІана. Амма Селми, са затІни тахьайди хьиз, инихъай анихъ, анихъай инихъ къекъвезвай.

- ЦикІен кузва, я руш! - акъатна эхир, эхиз тахьана, Мусинай.

Селмиди вичиз гьич ванни тахьайдай кьуна, рак геляна, ам кІваляй экъечІна. Гила мугьманар кардин гъавурда акьуна. Абур, сиви чуькьни тийиз, кІвалин "иесидин" гъил кьаз, экъечІна хъфена...

Пакамахъ булахдал фейи Селмидиз аламатдин шикилар аквазвай: цел атанвай дишегьлийри, адаз килигиз, сивел капаш эцигиз, са вуч ятІани кушкушзавай ва ягьанат квай хъуьруьнар ийизвай. "Куьн квел хъуьрезва, чан бахдин курмулар?" - галачир хъвер гъиз алахъна Селми. "Чун, ЦикІенбах, пичина кайи ви цикІендал", - жаваб гана рушари.

Селмидай са куьтІни акъатнач. Адакай гила хуьре виридаз ЦикІенбах хьанва.

ЛакІабар гузвайди туш, къачузвайди я кьван... Чебни - уьмуьрлух...

8-май Виридуьньядин Яру Хашунин югъ тир

Мергьяматлу карчидин гьуьрметдай

Гьазурайди - Алаудин ГЬАМИДОВ

Виридуьньядин Яру Хашунин Югъ ("Всемирный День Красного Креста и Красного полумесяца") гьар йисуз 8-майдиз къейдзава. Ам Швейцариядин карчи, общественный деятель ва гуманист **Жан Анри Дюнанан** (1928-йисан 8-майдиз хайи ва 1910-йисан 30-октябрдиз кьейи) гьуьрметдай тайинарнавайди я. XIX асирдин юкьвара, Дюнана кьил кутуналди, сифте яз женгинин майданра хирер хьайибуруз куьмек гудай гуьгьуьллу дестеяр тешкилиз хьана. 1863-йисуз, мадни гьада кьил кутуналди, Яру Хашунин бине эцигай международный комитетдин конференция эвер гана. Международный Красный Крестдин тайин тІвар 1928-йисуз Гаагада кьиле фейи 13-международный конференциядал тестикьарнай. Анал тешкилатдин устав кьабулна, гуьгъуьнлай (1952 ва 1965-йисара) ам дегиш хьана.

МККК-дин (Международный Комитет Красного Креста) везифа хирер хьайибуруз, азарлуйриз ва есирда гьатнавайбуруз куьмекар гуникай ибарат тир.

1986-йисан октябрдиз кьиле фейи Яру Хашунин 25-международный конференциядал тешкилатдин цІийи тІвар - МККК тестикьарна. Гьадан везифани хирер хьайибуруз, азарлуйриз ва яракьлу акьунрин вахтунда есирда гьатайбуруз, тІебиатдин бедбахтвилерик зиянар хьайибуруз куьмекар гуникай ибарат я.

Россияда Яру Хашунин общество 1867-йисуз "Хирер ва азарлу хьайибурун къайгъу чІугвадай общество" тІвар алаз тешкилнай. 1918-йисуз адакай Пролетарский Красный Крест, 1925-йисуз СССР-дин Красный Крестдин обществойрин Союз хьана. СССР чукІунихъ галаз алакъалу яз, 1992-йисуз "Советрин Красный Крест терг авунин гьакъиндай" документ кьабулна. Адан чкадал Красный Крестдин Россиядин общество хьана. Алай вахтунда Международный Красный Крестдин гуьгъуьллубуру 188 уьлкведа кІвалахзава.

И лишанлу йикъан гьуьрметдай виринра, гьа жергедай яз Дагъустандани суварин гзаф кьадар мярекатар кьиле фена.

Къе медсестрайрин Международный югъ я

Сагъламвилин къаравулда

Гьазурайди - Алаудин ГЬАМИДОВ

Адет хьанвайвал, гьар йисуз медсестрайрин Международный югъ къейдзава. Къе и мергьяматлу пешедин векилриз абурукай куьмек хьайи гьар сада чухсагъул лугьузва ва сувар мубаракзава. Медсестраяр медицинадин рекьяй сифтегьан образование къачунвай, духтурри ва я фельдшерри гайи тапшуругъар тамамарзавай, азарлуйрихъ гелкъвезвай пешекарар я. Абур гьа са вахтунда азарлуйрин къуллугъда акъвазнавай духтуррин куьмекчияр, лугьудайвал, эрчІи гъилер я.

Медсестрайрин пешедин сувар машгьур ингилис дишегьли Флоренс Найтингейл хайи юкъуз къейдзава. Ада Крымдин дяведин (1853-1856) вахтунда дуьньяда сифтебурукай яз регьимлу сестрайрин къуллугъ тешкилнай. Малум тирвал, Крымдин дяведин фронтдиз рекье тур регьимлувилин сестрайрин жергеда Никольскдай тир урус монахиняярни авай. Гуьгъуьнлай госпиталра урусрин аристократ папари, гьа жергедай яз император II Николаян папа ва рушани кІвалахзавай. Анжах дяведин йисара медсестрадин къуллугъ мягькем хьана: ам женгинин майданрай хер хьайи аскерар хкизвай ва я операцияр ийизвай столдин кьилихъ акъвазнавай санитарка я. Ф.Найтингейлаз Лондонда памятник эцигнава. И суварин 150 йис тамам хьанватІани, анжах 1974-йисан январдиз и югъ 12-майдиз къейд авунин гьакъиндай къарар кьабулна.

Медсестрадин югъ 141 уьлкведин регьимлу сестраяр пешедин общественный организацияда - медсестрайрин Международный советда - сад хьанвай йикъалай къейд ийиз башламишна. Гьа и советди и сувар Флоренс Найтингейл хайи юкъуз къейд авунин къарар кьабулнай.

Къе, и суварин юкъуз, медсестрайрин Международный советди гьар йисуз малуматрин (информациядин) материалар гьазурзава, алукьзавай суварин тематика ва эвер гун малумарзава. ИкІ, месела, жуьреба-жуьре йисара а йикъан темаяр ихьтинбур тир: "Медсестраяр - азарлудан хатасузвал хуьнин къайгъуда, къалп медикаментрин аксина", "Тайин кадрийралди таъминарун азарлудан хатасузвал хуьнин шартІ я" ва икІ мад.

Россияда и сувар 1993-йисалай къейдзава. И йикъан гьуьрметдай, чи уьлкведа хьиз, Дагъустандани жуьреба-жуьре мярекатар - илимдинни практикадин конференцияр, семинарар, элкъвей столар, сагълам уьмуьр пропаганда авунин серенжемар тешкилзава, пешедин конкурсар, килигунар, КВН-ар, концертар... тухузва.

* * *

И ШИКИЛДАЙ квез аквазвайди республикадин кардиологиядин диспансерда кІвалахзавай **С.МАМЕДОВА** я. Сирежат Къагьримановна Кьурагь райондин КІирийрин хуьре чІехи ва гьуьрмет авай хизанда 1961-йисуз дидедиз хьана. Юкьван школа акьалтІарай ам 1982-йисуз Махачкъаладин медучилищедик экечІна. ГъвечІи чІавалай медиквилин пешедал ашукь руша анаг дерин чирвилер аваз акьалтІарна, цІувад йисалай виниз Дербент шегьерда пешедин везифаяр намуслудаказ кьилиз акъудна.

С.Мамедовади азарлудаз нубатдин раб язава

2011-йисалай Сирежата кардиологиядин диспансерда медсестравиле гьакъисагъвилелди зегьмет чІугвазва.

Хъсан къилихрин, вичин пешедив рикІ гваз эгечІзавай регьимлу медсестрадиз азарлуйри рикІин сидкьидай "мёдсестра" лугьузва. И тІвар ада ширин мецелди азарлуйрихъ галаз ийизвай рафтарвиляй къазанмишнавайди я. Баркалла вичиз!

Вири Сирежат хьтин "мёдсестраяр" хьанайтІа, гьикьван хъсан тир.

- За жуван ва захъ галаз диспансерда кьве гьафтеда хьайибурун патай Сирежат вахаз къенин лишанлу югъ - Виридуьньядин медсестрайрин сувар - рикІин сидкьидай тебрикзава. Адахъ сагъ чан ва бахтлу гележег хьун чи мурад я.

Шикил ва текст - Дина ШИХВЕЛЕДОВАДИНБУР.

Лацу халат алайбур

Гьамиша жемятдин арада

Хазран КЬАСУМОВ

- Я стха, вуна хуьре-кІвале гьуьрмет авай, намуслудаказ кІвалахзавай инсанрикай газетдиз макъалаяр кхьизвайди я. Бес вучиз чи хуьруьн амбулаторияда сарарин духтур яз кІвалахзавай Панагь Панагьовакай кхьизвач? - туьгьметдай тегьерда лагьана заз Эминхуьряй тир Мурадагъа Мурадагъаева. - Хъсан пешекар хьиз, ам хуш къилихрин, ширин мез авай инсанни я.

П.ПАНАГЬОВАКАЙ *(шикилда)* ихьтин разивилин келимаяр заз масабурувайни са шумудра ван хьанай. И хуьруьнви яз, завайни тестикьариз жеда: ам, гьакъикъатдани, тариф авуниз лайихлу инсанни я, пешекарни.

Панагь 1950-йисуз Ахцегь райондин Храх хуьре дидедиз хьана. Панагьоврин хизан Азербайжан Республикадин чилел алай Мегьарамдхуьруьн райондин Храх-Уба хуьруьз куьч хьайила, Панагьан 2 йис тир.

1968-1972-йисара Свердловск шегьерда армиядин жергейра къуллугъна хтай жегьилди Дагъустандин медицинадин институтдин стоматологический факультет акьалтІарна. П.Панагьова саки 5 йисуз Липецкий областдин Задожский райондин Донской поселокдин 2-больницада, 1981-1999-йисара Азербайжан Республикадин Худат шегьердин центральный больницада сарарин духтурвиле кІвалахна.

1999-йисалай инихъ П.Панагьова, чна винидихъ лагьайвал, Эминхуьре вичин пешедай кІвалахзава.

- Зун чІехи шаирдин тІвар алай хуьруьз акъатуникай рахайтІа, гьакъикъат ихьтинди я, - чи суалдиз жаваб яз лугьузва Панагь духтурди. - Зурба ва къудратлу Советрин Союз чкІайдалай гуьгъуьниз Мегьарамдхуьруьн райондин ЦІийихуьруьн администрациядик акатзавай 60 кІвал авай, 300 кас агьалияр яшамиш жезвай Храх-Убадин агьалийрал Азербайжан Республикадин чилел гзаф четинвилер ацалтна, агьалияр яшайишдин къулай шартІарикай магьрум хьана, Дагъустандиз атунхъфинни лап четин жезвай. Гьавиляй гзаф храхубавийри, куьч хьана, масанра бинеяр кутуна. Зун кьисметди Эминхуьруьз акъудна, ина за кІвалер эцигна. И кардал, жуван кьисметдал, за разивални ийизва. ГьикІ лагьайтІа, гзаф гьуьрметлу, хатурлу, мугьманперес жемят я. Гьа сифте йикъарилай зун хуьруьнвийри чпин мел-мехъерик кутуна, багьри касдай кьуна.

Пешедин устадди рехне квай сарар сагъар хъийизва, куьмек техжезвайбур акъудзава, цІийибур хъиязава. П.Панагьов, лугьудайвал, гъил кьезил духтур я. ИкІ тирвиляй ва кІвалахни хъсандиз кьилиз акъудзавайвиляй адан патав маса хуьрерайни гзаф инсанар къвезва.

"Суткада зи кІвалахдин вахт 24 сятиникай ибарат я" гафар тикрардай Панагь Панагьов вичи ва вичиз гьуьрметзавай жемятдин арада яшамиш жезва, хуьруьнвийрин къуллугъда акъвазнава.

"АЙБОЛИТ"

Чир хьун хъсан я

"Айболит" газетдай.
Гьазурайди - Надият ВЕЛИЕВА

- **Тегьмезхан** хъач (пастушья сумка) гзаф азаррин дарман я. Купулар кваз жалгъаяр тІазвайла, а хъчадин миже гзаф хийирлу я. Ам гьакІни хирерай, жигеррай, дуркІунрай ва хуквадай иви къвезвайлани ишлемишда. Эхиримжи вахтара тегьмезханар давление къайдадик кутун патални ишлемишзава, иллаки яш хьанвай инсанрин.

Банкадиз $^{1}/_{3}$ кьадарда аваз хъчар вегьена, винелай эрекь илична, 14 юкъуз тада. Ахпа ам куьзна, йикъа пуд сеферда 25-30 стІал хъвада.

Мадни рикІ тІазвайла, чайдин кьуд тІурунавай кьурай хъчарал 0,5 л ргазвай яд илична, 10 декьикьада тада. Ахпа ам куьзна, йикъа кьве сеферда са стакандавайди хъвада.

Тегьмезханрин чай гатфарин вахтунда иви михьи авун патал хъун хъсан я.

- **Йифиз** ахвар текъвезвайла, нянихъ фу недай вахтунда хуьрекдин са тІурунавай вирт тІуьртІа ва я хуьрекдин са тІурунавай вирт са стакан чими цик хкуьрна хъвайитІа, куь ахвар кІевиди ва секинди жеда.
- **Кьилин** мефтІедин ва рикІин дамаррин атеросклероз авайла, банкадиз кІерецрин арайра жедай кьурурнавай ламар вегьена, кьуд гъвечІи шуьшедавай инийрин настойкадиз 10 мл ругунвай къайи яд яна, 7 юкъуз мичІи чкада эцигда. Ахпа йикъа пуд сеферда фу недалди вилик чайдин са тІурунавайди ишлемишда.

Сагъарунин курс 1,5 варз я.

- **КІвачер** тІазвайла, анривай чими авунвай гьажибугъдайрин чІем гуьцІна, дасмал кудай це кьежирна, кІвачерал алчукна, 5-10 декьикьада къаткида.

Дербент шегьердин - 2000 йис

Россиядин лувак

Абдулафис ИСМАИЛОВ

1722-йисан 23-августдиз Дербентдин сергьятриз кьиле машгьур регьбер **I Петр** авай урусрин кьушунар мукьва хьана. Россиядин пачагьлугъдин кьушунар къвезвайдакай хабар хьайи дербентвийри абур къаршиламишун патал виликамаз гьазурвилер акуна: къеледин варар агална, гъилера яракьар кьуна ваъ, кьелни фу гваз. I Петр Дербентдин наиб Имам-Къули кьиле авай чкадин машгьур ксарикай ибарат десте шегьердив агакьдалди къаршиламишна. Абуру пачагьдиз савкьат яз ленгерда аваз Дербентдин варар ачухзавай гимишдин кьве куьлег ва къадим шегьердин тарихдикай кхьенвай "Дербенд-наме" ктаб багьишна. Хейлин йисара жуьреба-жуьре чапхунчийрин гьужумриз дурум гайи Дербент гуьгьуьллудаказ Россиядин империядик экечIна.

I Петр

Шегьердин уьмуьрда цIийи девир алукьна, амма яргъалди давам хьанач. I Петр рагьметдиз фейидалай кьулухъ Россиядин къенепатан ва международный алакъаяр садлагьана зайиф хьана. Майдандиз инсафсуз чапхунчи, Ирандин цIийи пачагь Надир-шагь экъечIна. 1735-йисуз Россиядини Иранди кутIуннавай икьрардал асаслу яз, Россияди вичин кьушунар Каспийдин къерехрив гвай мулкаривай къакъуднавай. Нетижада Дербент мад Ирандин пацук акатна. И карди чкадин агьалийриз кьадарсуз азиятар, четинвилер гана.

Чара атIай гьалдиз аватнавай, умудсуз хьанвай дербентвияр са шумуд сеферда Ирандин гьукумдиз акси яз къарагъна. Амма гьар сеферда абур магьлуб жезвай. Шагьдиз акси экъечIзавайбуруз еке инадар кьазвай. Са риваятдай чаз малум жезвайвал, Надир-шагьдин буйругъдалди, Дербент къачудайла акси хьайи вирибурун са-са вил акъудна ва абур гуя шегьердин жуьмя мискIиндин гьаятда авай къванцин дестекдин кIаник кучудна. Жаза яз чкадин 100 хизан Хамадан вилаятдиз куьчарнай.

Дербентвийрин тереф хуьз Дагъустандин вири областрин жемятар къарагъна. Сад хьанвай халкьари Надир-шагьдин кьушунар кукIварна. Са кьадар вахт арадай фейила адан империя михьиз къуватдай аватна. Надир-шагь вич лагьайтIа, 1747-йисуз ицитIунин нетижада кьена. Дербент шагьдилай аслу яз амукьнач..

XVIII асирдин юкьвара Дербентдин регьберрин гьукум зайиф хьана. Абурувай шегьер идара ийиз жезвачир, я чкадин агьалийри абуру кьиле тухузвай сиясатдин терефни хуьзвачир. И кардикай Къубадин регьбер, 23 йис хьанвай Фетали-ханди менфят къачуна. Ада гьеле 1759-йисуз Дербент вичиз муьтIуьгъардай план гьазурнавай. Къадим шегьердин варлу векилрихъ галаз алакъаяр тешкилуналди, ада Дербентда вичин терефдаррин кьадар артухарна. Шегьерда гъулгъула пайда хьайи арада Къубадин хандин ва адан терефдаррин кьушунар регьятдиз шегьердиз гьахьна.

Кавказдин тарихда зурба государственный деятель яз гьатнавай Фетали-хан чIехи камаллувилелди ва акьулдалди сейли тир. 30 йисуз ада Дербентдиз регьбервал гана ва ам Россиядиз мукьва жез алахъна.

Фетали-хан рагьметдиз фейидалай кьулухъ Дербентдин ханлухдин кьиле адан чIехи хва Агьмед-хан акъвазна. Ам, вичелай гуьгъуьниз шегьердиз регьбервал гудай кас кьванни тайинариз агакь тавуна, садлагьана кечмиш хьана. Гьукум адан стха Шихали-хандин гъиле гьатна. Ада вичин бубади Россиядин гьакъиндай тухузвай сиясат дегишарна. 1806-йисуз Дербентдиз граф Валериан Зубов кьиле авай урусрин кьушунар мукьва хьайила, Шихали-ханди абуруз акси экъечIдай къарар кьабулна. Амма чкадин агьалийри Россиядихъ галаз дуствал такIан хандин тереф хвенач. Абуру В.Зубован патав векилар рекье туна ва чпихъ Россиядиз муьтIуьгъ жедай ният авайдакай хабарна.

Шихали-хандин аксивилер басмишунин нетижада 1806-йисан 21-июндиз Зубован кьушунар Дербентдиз гьахьна. Шегьердин кьиле Фетали-хандин ва Туьтуь-бикедин руш Перижи-ханум акъвазарна. Вичин стха Шихали-хандилай тафаватлу яз, ам, буба хьиз, Россиядин терефдар тир. Дербентвийри чеб гьамишалугъ Россиядиз вафалу яз амукьда лагьана кьин кьуна. И девирдилай гатIунна Дербент Россиядин лувак квазе еримлу хьана.

Къадим шегьер Россиядик экечIунихъ еке метлеб авай. Сифте нубатда чара уьлквейрин чапхунчийрин гьужумар акъваз хьана. Дербентда ислягьвили, хатасузвили агьавализ эгечIна. Экономика, культура, яшайиш аваданлу хьана, чкадин агьалийрин уьмуьрди цуьк акъудна. Дербентвийри чпин адетар, къайдаяр квадарнач, абуру адетдин уьмуьр кечирмишун давамарна...

Макъала куьруьь авуна гузва. "Дербент - вахтуниз муьтIуьгъ тежезвай шегьер" ктаб. 60-68-чинар.

ЦIийи ктабар

Критикадин цицIивал заминвалзава

Мегьамед ИБРАГЬИМОВ

Мукьвара "Куьредин ярар" чапханади "ЦIийи Кавказ" тIвар алай издательский дестедихъ галаз санал бажарагьлу журналист, таржумачи, критик Гьажи Ильясован (Алибег Омаров, Тамила Ильясова - литературадин тахаллусар) лезги литературадикай кхьенвай макъалайрикайни эссейрикай, ктабриз ганвай рецензийрикай, культурадин векилрихъ галаз авунвай суьгьбетрикай ибарат кьве ктаб акъуднава: "Зун и пата, вун а пата" - лезги чIалал, "Высокие звезды" ("Кьакьан гьетер") - урус чIалал. Дагъустандин литературадин критика, чи фикирдалди, зайиф хьанвай арада ихьтин ктабар акъатун литературоведенидин уьмуьрда лишанлу вакъиа хьиз кьабулиз жеда.

"Зун и пата, вун а пата" ктабдиз кхьенвай сифте гафуна авторди *"чи милли литература вичиз фикир гунихъ, вич саймишунихъ, вичин гъавурда акьунихъ гьарарат я…"* лугьуз къейднава. И кар хъсандиз кьатIанвай **Гьажи ИЛЬЯСОВА** лезги литературадин жуьреба-жуьре девиррин шаиррин, гьикаятчийрин яратмишунрин алемриз сиягьатнава, абурун лайихлувилерни эксиквилер къалуриз алахънава. Критикдин къелемдик (тIварар ктабда авай къайдада хвенва) Абдул Фетягьан, Арбен Къардашан, Азиз Мирзебегован, Абдуселим Исмаилован, Фейруз Беделован, Майрудин Бабаханован, Расим Гьажидин, Ибрагьим Гьуьсейнован, Азиз Алеман, Седакъет Керимовадин, Гьаким Къурбанан, Фейзудин Нагъиеван, Акиф Алиханован, Камалдин Агьмедован, Муьзеффер Меликмамедован, Хпеж Къурбанан, Къияс Межидован, Къази Къазиеван, Буба Гьажикъулиеван, Байрам Салимован, Казим Казимован ва маса зарийрин эсерар акатнава. Садбурукай куьрелди раханва, садбур гегьеншдиз ахтармишнава. Автор литература, тарих, чIал ахтармишзавай алимрин - рагьметлу Ражидин Гьайдарован, Гьажи Гашарован, Азиз Мирзебегован, Амри Шихсаидован, Омар Гьуьсейнован... кIвалахрикайни раханва.

"Литература критикади вилик тухузва", - лагьанай Дагъустандин писателрин Союздин председатель Мегьамед Агьмедова ("Лезги газет", 2015-йисан 4-нумра). Гьакъикъатдани, критика яратмишзавайбуруз экв къалурзавай маяк хьиз я. Эгер адан ишигъ зайиф хьайитIа, литература хъендик акатда. Алай вахтунда и кар хьанва, литература хъендик акатнава.

Милли литература кIелзавайбурун кьадар садлагьана тIимил, тупIал писателрин кьадар артух хьуни и кар субутзава. Хсуси чапханайра гзаф авторри чпихъ са метлебни авачир ктабар акъудзава. Литература ахтармишзавай бязи алимри (ахьтин хци алимарни аваз аквадач) гзаф дуьшуьшра нукьсанар, эксиквилер къалурна кIанзавай чкадал яратмишунрин жигьетдай са лайихлувални авачир авторрин тарифарзава. Гьайиф, кьуру тарифрикай са хийирни авачирди кьатIузвач.

Эхиримжи йисара лезги писателрин яратмишунрай филологиядин илимрин кандидатвилин диссертацияр хвенвайбурун кьадар цIудрал кьван агакьнава. Гзафбурун илимдин кIвалахар, са станокдал гьазурнавай затIар хьиз, сад-садаз ухшарбур я, сада сад тикраризава. Им вичикай кьилди рахун истемишзавай тема я! Вири и делилри литературадин критикадин къадамар, еришар зайиф тирди, критикади вичин дережа тайинар тавунвайди субутзава.

Гьажи Ильясован ктабри и нукьсан са кьадардин арадай акъуддай, инанмишвал артухардай мумкинвал гузва. Абурун кьетIенвиликай рахайтIа, гьар са макъала адетдинди тушир къайдада кхьенва. Автор яратмишунар ахтармишунив Дагъустандин литературоведенида деб тахьанвай тегьерда эгечIнава. Хейлин макъалаяр эссейриз мукьва, ктабрин чIални девлетлуди я. Гьажи Ильясова дуьньядин литературадин классикрин, критикрин ирсиникай менфят къачунва, вичин фикирар кесерлудаказ лугьуз алахънава, буш, кьуру тарифарнавач…

Ктабар кIелайла ашкара жезвайвал, автор гзафни-гзаф зарийрин лайихлувилерикай раханва. "Гунагь квачир кас авач" лугьудайвал, бажарагьлу шаиррихъни бязи "рехнеяр" авачиз туш. Ракъинални лекеяр алайди я лугьуда… Им тIебии кар я. Яратмишунар ахтармишдайла и терефризни фикир ганайтIа, макъалайрин, эссейрин важиблувал мадни артух жедай.

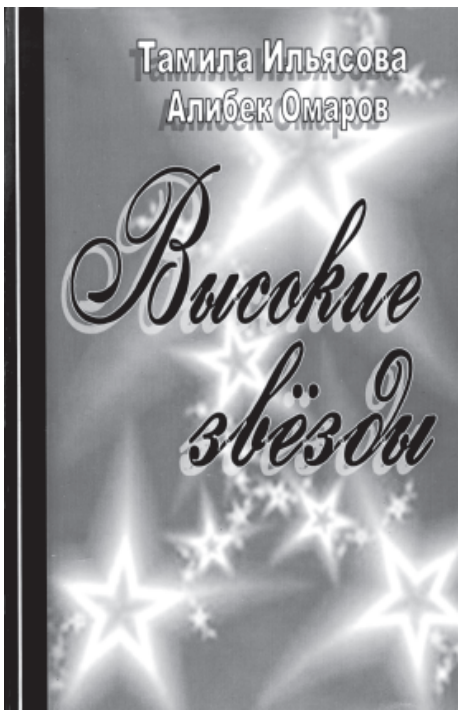

Гьажи Ильясован цIийи ктабрикай гежедалди рахаз жеда. Амма газетдин макъаладин сергьятра аваз ваъ!

"Зун и пата, вун а пата" ктабдиз кхьенвай сифте гафуна ихьтин суал ава: *"Чи литературадин уьмуьрда таъсирлу критика чарасуз хьана кIанзавайди я. Жуван, критикдин, кIвалахдалди залай адак тIимил кьванни артух къуват кутаз алакьнаватIа?".*

И суалдиз жаваб гьа ктабра ава. Гьажи Ильясова вич кьетIен хатI авай критик яз къалурнава. Адан ктабри лезги литературадин критикадал чан хквезвайдан заминвалзава. Халис критикар чахъ тIимил авайди фикирда кьуна, авторди и рехъ гележегдани давамарнайтIа, хъсан жедай.

Игитдин гъуърметдай турнир

ВОЛЕЙБОЛ

Гъазурайди - Рагнеда РАМАЛДАНОВА

“Кьурагь район” МО-дин сайтда хабар ганвайвал, 5-майдиз КІирийрин хуьре Советрин Союздин Игит Эсед Бабастанович Салигьован экуь къамат рикІел хуьнин лишан яз волейболдай республикадин 44-турнир кьиле тухвана.

Пакаман сятдин 10-даз шад мярекатдин иштиракчияр КІирийрин **Эсед САЛИГЬОВАН** тІварунихъ галай юкьван школадин майдандал кІватІ хьана, КІирийрин ва КьепІиррин СОШ-ра кІелзавай аялар низамда аваз акъвазайдалай кьулухъ, Рос-

сиядин Федерациядин Гимн ягъуналди, РФ-дин ва РД-дин пайдахар хкажна. КІирийрин юкьван школадин коллективдин тІварунихъай ина зегьмет чІугвазвай муаллимар тир Къаиб Къаибова ва Абдурагьим Исмаилова школадин дараматдин

гьаятда авай Игитдин памятникдал венок эцигна. КІирийрин СОШ-дин гьевескаррин коллективди ва Кьурагь райондин искусстводин школада чирвилер къачузвай рушарини гадайри дяведин йисарин манияр ва милли халкьарин кьуьлер тамамарна.

Сятдин 11-даз хуьруьн агьалийри ва республикадин жуьреба-жуьре районрай теклифнавай мугьманри, гъилера лозунгар, транспарантар, дагъустанви-игитрин портретар аваз, РФ-динни РД-дин пайдахар гваз хуьруьн центрадал алай парк галайвал рехъ кьуна. Абур Ватан патал чанар гайи КІириви аскерриз хкажнавай обелискдин патав акъвазна. Игитдин хтул **Гьажимурад ОМАРОВА** ва КПРФ-дин Кьурагь райондин комитетдин сад лагьай секретарь **Фахрудин МИРЗОЕВА** обелискдал венок эцигна.

Паркуна Эсед Салигьован памятникдин патав митинг хьана. Президиумдин столдихъ “Кьурагь район” МО-дин кьил **Замир АЗИЗОВА**, адан заместитель **Махач ХАРИЕВА**, Игитдин хтул **Гьажимурад ОМАРОВА** ва Дагъустандин кеферпатан районрин делегацийрин кьиле авай ксари чка кьунвай. Митинг Махач Хариева ачухна.

- Ватандин ЧІехи дяведа чи уьлкведи гъалибвал къазанмишна 71 йис тамам хьанва. Ватандин ЧІехи дяве виридалайни къизгъин женгералди ва гзаф ивияр экъичуналди тафаватлу яз тарихда гьатна. 50 миллион касди и дяведа чанар гуни а кардин шагьидвалзава. Дяве башламишай сифте йикъалай Ватан хуьз вири уьлкве кІвачел акьалтна. Чи райондай 5 агъзурдалай виниз инсанар фронтдиз фена. Гзаф районэгьлийри викІегьвал ва жуьрэтлувал къалурна. Абурун арада Советрин Союздин кьве Игит - Араз Алиев ва Эсед Салигьов ава, - къейдна ада. - Эсед Бабастановича, игитвал къалурдайла акьалтзавай несилар ислягь, хушбахтлу уьлкведа яшамиш хьуникай фикирна, адан мурад гьа ихьтинди тир. Гьавиляй чна адан игитвал садрани рикІелай ракъурна виже къведач, - алава хъувуна М.Хариева.

Митингдал Эсед Салигьован хтул Гьажимурад Омаровни рахана, КІирийрин хуьруьн аялрин бахчада тербия къачузвай ва СОШ-да кІелзавай аялри чпин уставдвал къалурна. “Кьурагь район” МО-дин тІварунихъай школадин директор, РД-дин лайихлу муаллим Надир Тагьирова ва адан заместитель Славик Къаибханова, мугьманрин тІварунихъай Азим Азимова ва Фахрудин Мирзоева Эсед Салигьован памятникдал венокар эцигна.

Нисинин сятдин 12-даз волейболдай акъажунар гатІумна. И юкъуз 70-далай виниз волейболистри тамашачийрин гуьгьуьлар шадарна. Гуьмбет, Къизилюрт, Кьурагь, Хунзах, Шамил районринни Дагъустандин Огни шегьердин командайрин арада итижлу ва къизгъин бягьсер кьиле фена. ИкІ, няналди давам хьайи акъажунрин нетижаяр кьадай вахтни алукьна. Къейд авун лазим я хьи, цІинин йисуз турнирдин призрин фонд 250 агъзур манатдилай виниз тир. Нетижаяр агъадихъ галайбур хьана: 1-чкадиз Кьурагь райондин, 2-чкадиз Хунзах райондин ва 3-чкадизни Шамил райондин командаяр лайихлу хьана. 4-чка - Гуьмбет, 5-чка - Дагъустандин Огни, 6-чкани Къизилюрт райондин командайри кьуна. Абуруз виридаз, талукь тирвал, 70 агъзур, 50 агъзур, 30 агъзур ва 10 агъзур манатдин кьадарда аваз пулдин пишкешар гана. Сад лагьай чка кьур Кьурагь райондин командадив Э.Салигьован тІварунихъ галай гъиляйгъилиз къведай Кубокни вахкана. Пулдин ва рикІел аламукьдай пишкешралди, грамотайралдини медалралди вири командайрин волейболистар къейдна. Акъажунрин кьилин судья Къурамегьамед Къурамегьамедоваз 10 агъзур манат пул гана. Пишкешар ва наградаяр “Кьурагь район” МО-дин кьил Замир Азизова, адан заместитель Махач Хариева, райадминистрациядин аппаратдин руководитель Фикрет Медетова, спонсорар тир Спартак Манчарова ва Мурадхан Къаибханова, Сулейман-Стальский райондин суддин федеральный судья Мегьамедзагьид Гьейбатова ва масабуру вахкана.

Виниз тир дережада аваз тешкилнавай акъажунрилай, гьакІ къулайвилерилай Дагъустандин жуьреба-жуьре районрай тир спортсменар рази яз амукьна. Эхирдай З.Азизова къведай йисуз нубатдин (45), юбилейдинди тир турнирда гъалиб хьайи командадиз тешкиллувилин комитетди ВАЗ “Приора” автомашин гунин къарар кьабулнавайдини раижна.

КІирида спортдин мярекатар

ВОЛЕЙБОЛ

Фаина АБДУРАГЬМАНОВА

Алатай йисан 13-апрелдиз КІирийрин хуьруьн школа-интернатдин спортзалда чи райондин хуьрерин школайрин муаллимрин арада сифте яз, генерал Муьгьуьдин Къагьриманован руьгьдиз бахшна, волейболдай турнир кьиле тухванай. И мукьварани ихьтин мярекат кьиле тухунин кьилин макьсад чи районда волейбол машгьурун, райондин хуьрерин агьалийрин сагъламвал мягькемарун, акьалтзавай несил ватанпересар яз вердишарун тир.

Мярекат райондин администрацияди ва РД-дин лайихлу муаллим, школа-интернатдин директор Надир Тагьирова тешкилна ва кьиле тухвана. Генералдин уьмуьрдикай КІирийрин хуьруьн юкьван школадин дидед чІалан муаллим Къайиб Къайибова суьгьбетна. Адан гегьенш докладдилай гуьгьуьниз мярекатдал райондин образованидин отделдин начальник Рамазан Катибов рахана.

Турнир башламишдалди вилик школа-интернатда кІелзавай аялри гьар жуьре миллетрин кьуьлерикай ва дяведин вахтарин манийрикай ибарат тир концертдин программани къалурна.

Сятдин 11 тамам хьайила КІирийрин школа-интернатда Кьурагьрин, КьепІиррин ва КІирийрин хуьрерин юкьван школайрин муаллимрин командайрин арада волейболдай акъажунар башламишна. Къейд ийин хьи, райондин акьалтзавай несил спортдал желб авун, ам вилик тухун, и карда виридаз чешне къалурун патал КІирийрин школа-интернатдин командадик кваз лап йигиндиз кьиле фейи и акъажунра “Кьурагь район” муниципальный тешкилатдин кьил Замир Азизовани иштиракна.

ИкІ, турнирда 1-чка КІирийрин школа-интернатдин, 2-чкаяр сад хьтин нетижаяр къалуруналди КьепІиррини КІирийрин юкьван школайрин ва 4-чка Кьурагьрин 1-нумрадин юкьван школадин муаллимрин командайри кьуна. КІвенкІвечи чкаяр кьур ва амай командайрин иштиракчийриз райондин физкультурадинни спортдин ва жегьилрин крарин рекьяй отделдин начальник Рамиз Рамазанова кубок, грамотаяр, медалар ва рикІел аламукьдай пишкешар гана.

Лагьана кІанда, районда спортдин мярекатар кьиле тухун патал жегьил карчи Мурадхан Къайибханова ва КІирийрин школа-интернатдин муаллимрин коллективди спонсорвал авуна. Турнирдин эхирдай адан тешкилатчийри къейд авурвал, Муьгьуьдин Къагьриманован тІварунихъ янавай и турнир районда гьар йисуз кьиле тухуда.

И юкъуз школа-интернатда райондилай винидихъ галай хуьрерин юкьван школайра кІелзавай аялрин арада “Президентдин акъажунарни” тешкилнавай. ИкІ, гадайри ва рушари 500-600 метрдиз чукурунай, алай чкадилай яргъаз хкадарунай ва маса акъажунрай чпин алакьунар къалурна.

Белиждин кІвенкІвечивал

КЬЕЗИЛ АТЛЕТИКА

Къагьриман ИБРАГЬИМОВ

5-майдиз Дербент райондин Белиж поселокдин 4-нумрадин СОШ-дин стадиондал фашистрал Гъалибвал къазанмишна 71 йис тамам хьуниз талукьарнавай райондин кьиблепатан зонадин командайрин арада кьезил атлетикадай Белиж поселокдин ачух кІвенкІвечивал кьиле фена.

Ана спортдин клубрин, ДЮСШ-рин, школайрин, санлай къачурла, 13 командади иштиракна.

Мярекатда Белиж поселокдин кьил **Рамиз ГЬАБИБУЛАЕВА**, Дербент райондин образованидин управленидин начальник **Муьгьуьдин КЪАГЬРИМАНОВА**, райондин физический культурадин отделдин начальник **Абубакар ХАНМЕГЬАМЕДОВА**, школайрин директорри ва масабуру иштиракна. Акъажунрин кьилин судья 4-нумрадин СОШ-дин директор **Радик АПАЕВ** тир.

Мярекат ачухуниз талукьарнавай паюна жаван спортсменрин вилик рахай Рамиз Гьабибулаева, Муьгьуьдин Къагьриманова, Абубакар Ханмегьамедова, Радик Апаева ва масабуру акъажунрин иштиракчийриз ЧІехи Гъалибвилин сувар мубаракна ва кІвенкІвечивал къазанмишунин рекье агалкьунар хьун алхишна.

Акъажунра иштиракай командайри кьезил атлетикадин 7 жуьредай чпин алакьунар къалурна.

Мярекат итижлу хьун патал гьазурнавай концертдин программада ашукь Айдына, машгьур манидарар Нажмудин Нежведилова, Руслан Ибрагьимова, Жамиляди иштиракна.

Дербентдай атай “Black Eagles” (“чІулав лекьер”) клубдин байкеррин дестеди, мотоциклраллаз стадиондал элкъвена, спортсменриз мярекат тебрикна.

Акъажунрин гъалибчийриз ва призерриз грамотаяр, медалар ва къиметлу пишкешар гана. Гьуьрметдин грамотайралди гьакІни зегьметдин ветеранрин ва физический культурадин лайихлу работникрин гьакъисагъ зегьметни къейдна.

Акъажунриз къаюмвал авур райондин собранидин депутат **Вагиф СЕФЕРБЕГОВАЗ** поселокдин спортдин уьмуьрда активдаказ иштиракунай чухсагъул малумарна.

Абэдин рикIел хкана

Россиядиз талукь яз союзникар сад хьун важиблу тирди Японияди рикIел аламукьун лазим я. Идан гьакъиндай 10-майдиз США-дин Госдепартаментдин официальный векил Элизабет Трюдоди Японияди премьер-министр Синдзо Абэ Россиядин Федерациядиз муГьманвилиз финиз талукь яз баянар гудайла малумарна.

"Чна Японияди гьукуматдихъ галаз регионриз ва зурба месэлайриз талукь консультацияр мукьвал-мукьвал тухузва. Чи амадагрин арада, ЕС ва G7-ни кваз, садвал хуьн чун Россиядив эгечIунин карда лап важиблу кIвалах яз амукьда", - къейдна Государствадин департаментдин векилди.

6-майдиз Абэ Россиядин регьбердин Сочида авай резиденцияда Россиядин Федерациядин Президент Владимир Путинахъ галаз гуьруьшмиш хьана. Россиядин Президентдихъ галаз рахунар кьиле тухвайдалай гуьгъуьниз Японияди премьер-министрди Москвадиз Курилрин островрин месэла гьялунив цIийи жуьреда эгечIун теклифна. Японияди гьукуматдин кьили къейд авурвал, ам ва Россиядин регьбер и гьуьжет гьялунив цIийи жуьреда эгечIунин патахъай меслят хьанва.

СМИ-рин малуматрал асаслу яз, Абэди Москвадихъ галаз экономикадин рекьяй кIвалахдай 8 пунктуникай ибарат план теклифна. Кьилди къачуртIа, ада тIебии газ гьялдай заводар, гьуьлуьн портар, аэропортар, больницаяр ва инфраструктурадин маса дараматар эцигун къалурнава - сифте нубатда Дальний Востокда.

Вичин нубатдай яз Кремлда къейд авурвал, Курилрин островриз талукь тема Путинанни Абэдин гуьруьшмиш хьуна лап важиблу месэлайрикай сад яз веревирдна. "Рахунар къецепатан крарин министерствойрин дережада аваз давамарда", - лагьана Россиядин Президентдин пресс-секретарь Дмитрий Пескова.

Гъалибвилин югъ рикIелай алатна

Пентагондин официальный векил Питер Кука 9-майдиз адетдин брифинг кьиле физвай вахтунда Дуьньядин Кьвед лагьай дяведа Германияди винел гъалиб хьана 71 йис тамам хьун вичин рикIелай алатнава лагьана хиве кьуна. Идан гьакъиндай "ЦIийивилер" РИА-ди хабар гана.

Брифинг кьиле физвай вахтунда Кука суварин йикъан гьакъиндай са гафни лагьанач. Суварин югъ адан рикIел журналистри чпи хкана. Пентагондин векилди и кардай абуруз чухсагъул лагьана. "Къенин юкъуз гзаф агьвалатар кьиле физва, и югъ зи сиягьдай акъатна, амма заз дуьньяда сувар авайди акуна", - лагьана ада. Амма ада садазни сувар мубаракнач.

США-да, Великобританияда ва РагъакIидай патан Европадин хейлин уьлквейра Дуьньядин Кьвед лагьай дяве куьтягь хьун Германияди рей гайи 8-майдиз къейдзава ва адаз Европада Гъалибвилин югъ лугьуз-

ва. Россияда Гъалибвилин югъ сятерин арада авай фаркь себеб яз 9-Майдиз къейдзава.

8-майдиз Нью-Йоркда 300 касдив агакьна инсанри «Рекьин тийир полк» тIвар алай мярекатда иштиракна. И серенжем ана галаз-галаз кьиле тухуз кьвед лагьай йис я. Абур Гудзон вацIун къерехдай Дуьньядин Кьвед лагьай дяведа телеф хьайи аскеррин мемориалдал кьван фена. Мегаполисдин агьалийриз ва туристриз 10 агъзурдалай гзаф георгиевский лентер пайна.

Химический яракь ишлемишна

"Исламдин Государство" тIвар алай террориствилин дестедин боевикри куьрдерин ополченидин (пешмергрин) дестейриз акси яз газдиз ухшар авай хлордалди ацIурнавай снарядар ишлемишна. Идан гьакъиндай 9-майдиз, куьрдерин чешмейрал асаслу хьана, Ирандин Press TV-ди хабар гана.

Телеканалдин делилралди, чуьруьк Киркук шегьердивай кьиблепатахъ 20 километрдин яргъа авай хуьрерикай сана арадал атана. Террористри куьрдерин ополченидин сенгеррал газдиз ухшар авай, хлор кутунвай минометрин са шумуд снаряд ахъайна. Гуьлле гунин нетижада пешмергрин цIудралди аскерриз хасаратвал хьана - абурувай са кьадар вахтунда дуьз нефес къачуз хьанач ва экъуьчиз башламишна. Хасаратвал хьайи-

бур Киркукдин больницайриз агакьарна.

Телеканалди рикIел хкизвайвал, гьужум гьа идаз ухшар авай чуьруьк арадал атай са шумуд йикъалай авуна. 6-майдиз "Исламдин государствадин" террористри гьа и районда зегьерламишдай шейэр тунвай снарядар ишлемишна. А чIавуз ислягь пуд агьали телеф хьана, вишелай гзаф ксариз зиянар хьана.

Апрелдин эхирра хабар гайивал, "Исламдин государствадин" боевикри эхиримжи варзни зура агъа кIан цIуд сеферда химический яракь ишлемишна.

Россияда къадагъа авунвай «Исламдин государство» тIвар алай террориствилин тешкилатди 2014-йисан гатуз Иракдин ва Сириядин территорийрин са кьадар пай кьуна ва анра халифат малумарна.

Латвиядин сувар я лагьана

Ватандин ЧIехи дяведа гъалиб хьунин югъ Латвиядин сувар я. Идан гьакъиндай, DelfI-ди хабар гайивал, Азадвал гъайи аскерриз эцигнавай памятникдин патав митинг кьиле фидайла, Латвиядин меркез Ригадин мэр Нил Ушакова малумарна.

"Гъалибвилин югъ Ригада 9-Май я - им Латвиядин сувар я! Советрин сувар туш. Россиядин сувар туш. Им анжах Латвиядин сувар я, гьикI лагьайтIа, ам Латвиядин виш агъзурралди гражданри къейдзава, чпин уьлкведин ватанпересри", - лагьана Ушакова.

Ригадин мэрди Украинада кьиле физвай дявени рикIел хкана, адан гафаралди, ина "украинвийрини урусри чпи-чеб яна рекьизва" ва Европадиз, США-диз ва Россиядиз ислягьвал патал тупламиш хьуниз эвер гана.

Гьа са вахтунда ада къейдна хьи, жуьребажуьре фикирризни килиг тавуна, гьа гьасибдай яз тарихдин месэлайрай, Латвиядин халкь уьлкведин гележег патал тупламиш хьун лазим я.

"Анжах къе чна мад са кар рикIел хкун лазим я - чи вири татугайвилер, чуьруькар, четинвилер - ибур нацизмдин винел гъалибвал къачудайла телеф хьайи аскерриз гьуьрмет тийизвайвиляй я. Чи бубайри ва атабубайри чпин хтулар, птулар бахтлудаказ ва агьваллудаказ яшамиш хьун патал женг чIугуна ва телеф хьана. Гьавиляй заз хтулар ва птулар аскерриз - игитриз, аскерриз - гъалибчийриз лайихлубур хьана кIанзава. Садрани рей гумир ва садрани гьилер агъузмир", - алава хъувуна Ушакова.

9-Майдин нянрихъ Ригада "Йифен снайперар" дестедин иштираквал аваз митинг ва концерт хьана. "ЦIийивилер" РИА-ди Латвиядин полициядин делилрал асаслу яз, серенжемда 30 агъзурдалай гзаф ксари иштиракайдан гьакъиндай хабар гана.

Латвияда 9-Майдиз Европадин Югъ къейдзава. И сувар 1950-йисуз, Шуманан Декларациядал къул чIугур йикъаз талукьарнава.

Манийвал ийиз чалишмиш хьана

"Гражданский "Азов" корпусдин ва "Азадвал" партиядин активистар Украинадин Николаев шегьерда 9-Майдиз кьиле тухвай "Рекьин тийир полкунин" мярекатдиз манийвал гуз чалишмиш хьана, идан гьакъиндай ТАСС-ди хабар гузва.

Миллетчийри Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчийрин портретар гвай 200-дав агакьна иштиракчийрин серенжем кьиле физвай Советский куьче кIевирна. Гьа са вахтунда абуру радикальный лозунгар гьараярзавай.

Полицияди активистривай инлай хъфин тIалабна, жаваб яз "Азадвал" партиядин регьберрикай сада яру пайдах квадарун истемишна. Полицейскийрикай ам гвай кас чIалал гъиз хьана ва яру пайдах алудна. Идалай гуьгъуьниз мярекат давам хьана, амма 68 игит десантникрин гьуьрметдай эцигнавай мемориальный комплекс алай майдандал агакьайла, миллетчийри памятникдин патав къвезвай чкаяр элкъуьрна кьуна. Абуру мярекатдин иштиракчийри мад яру пайдах хкаж-

на лагьана малумарна ва гьакIни абурук георгиевский лентер гваз хьунай тахсир кутуна.

Са тIимил кьван къайи рахунар хьайидалай гуьгъуьниз са бязи иштиракчийрилай мемориалдал цуьквер эцигиз алакьна. Амма ахпа яру пайдах себеб яз акьунар арадал атана. Полицейскийри, абурун гафаралди, къайдасузвилер арадал татун патал пайдах вахчуна, ам гвай итим кьуна.

Украинада Ватандин ЧIехи дяведа гъалибвал къачуна 71 йис тамам хьуниз талукьарнавай серенжемар кьиле фидайла, са жерге акьунар арадал атана. Кьилди къачуртIа, Славянскда радикалри ветеранрал, халкьдин депутат Наталья Королевскаядал зеленка экъична. Киевда "Рекьин тийир полк" серенжем кьиле физвай вахтунда вилерай нагъв къведай газ ишлемишна, Харьковда Баркалладин мемориалдин патав ва Черкассы шегьерда советрин пайдахар себеб яз акьунар арадал атана.

Чухсагъул лагьана

Москвадин кьилин раввин ва Европадин раввинрин конференциядин кьил (CER) Пинхас Гольдшмидтда советрин халкьдиз ва Яру Армиядиз Европадин чувудар къутармишунай чухсагъул лагьана, хабар гузва Москвадин чувудрин диндин общинадин (МЕРО) пресс-къуллугъди.

"Виридуьньядин тарих лугьуз тежедай кьван мусибатдинди хьун мумкин тир, эгер нацизмдин винел гъалиб хьайи Советрин халкьдин игитвал хьаначиртIа. Чувудрин халкь патал Гъалибвилин йикъахъ кьетIен метлеб ава. Эгер Яру Армия хьаначиртIа, Европада са чувуд кьванни амукьдайтIа лугьудай чIехи месэла арадал къвезвай", - къейдна Гольдшмидтда - Fasebook-да авай МЕРО-дин официальный чина чапнавай суварин тебрикда.

Виликрай МЕРО-ди ва CER-ди Гъалибвилин югъ чувудрин диндин сувар яз 26-иярдин юкъуз къейд авунин фикирдин тереф хвенай. И йикъал чувудрин календарда 1945-йисан 9-май гьалтна. Гъалибвилин югъ чувудрин календарда чувудар азад ва къутармиш хьайи югъ, чувудрин сувар яз гьатнава.

И фикирдин автор Россиядин чувудрин конгрессдин вице-президент Герман Захарьяев я. Адан тереф Израилдин кьилин кьве раввиндини хвена. Автордин фикирдал асаслу яз, и юкъуз вири дуьньяди Халикь ва аскеррин игитвал себеб яз еке хатасузвиликай къутармишайди рикIел хкун лазим я. Чувудрин календардал асаслу яз, Гъалибвилин югъ алатай йисалай гегьеншдиз къаршиламишиз хьана. Вири дуьньяда авай чувудрин общинайра мемориальный ва диндин мярекатар, концертар кьиле фена.

Гъилерални кIвачерал - 31 тIуб

Китайда пуд варз хьанвай Хонгдонг тIвар алай гададин гъилерал 15 ва кIвачерални 16 тIуб ала. Адан дидеди майилвал авай вири ксаривай куьмек тIалабзава. Гададин гьар гъилел кьве капаш ала, гьа са вахтунда адахъ чIехи тупIар авач.

Хонгдонган диде-бубаяр, хциз квелди ва гьина куьмек гудадатIа чин тийиз, чара атIай гьалда ава. Чкадин госпиталдин хирургри ихьтин операция авун лап муракабди жеда лугьузва.

Аялдин дидедихъни гьа ихьтин "азар" ава: адан гъилерал ва кIвачерал артухан тупIар ала, амма икьван гзаф ваъ.

Рекъем

- Россиявийри гьар вацра **10 агъзур телеграмма** рекье твазва.

ЦБ-дин курсуналди къенин юкъуз:

1 доллар - 66,33 манат,
1 евро - 75,54 манат,
къизил (1 гр) - 2697,27 манат,
гимиш (1 гр) - 36,343 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.
Гьазурайди - Шагьисмаил ГЬАЖИМИРЗОЕВ

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкьдин Собрание,
РД-дин Гьукумат
367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЬИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ
Тел/Fax. (872-2) 65-00-60
E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ - ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЬИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Э. Д. ШЕРИФАЛИЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЬАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЬАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Р. РАМАЛДАНОВА

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00
Чап ийиз вахкана - 19.00
Газет "Лезги газетдин" компьютеррин базада гьазурна.
Газет **"Лотос"** ООО-дин типографияда чапна.
367000, Махачкъала, Пушкинан кьуче, 6.

Тираж 8310

Макъалаяр редакцияди туькIуьр хъийизва. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур эл-къвена вахкузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я.

Газет массовый коммуникацийрин хиле законодательствадал амал авунал гуьзчивал авунин ва культурадин ирс хуьнин рекьяй РФ-дин Федеральный къуллугъдин Кьиблепатан федеральный округда авай Управленидиз регистрация хъувунва.
ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкъала, I Петрдин проспект, 61. 7-мертеба.

(Гь) - И лишандик квай материалар гьакъидихъ чапзавайбур я.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:
ГБУ "Редакция республиканской газеты "Лезги газет"
УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Гь.Б.Къазиагьмедов

И йикъара агакьай чIулав хабарди чун михьиз къарсатмишна. Яргъал йисара Дербентдин педколледждиз регьбервал гайи машгьур педагог, тешкилатчи, насигьатчи, гзаф къени крариз къаюмвал ийиз алакьай меценат, чIехи гьуьрметлу хизандин кьил Гьажиагьмед Бегович Къазиагьмедов вичин кIвале гьелелиг тайинариз тахьанвай ксарин гъилелай телеф хьана. Неинки дербентвийри, гьакI Кьиблепатан Дагъустандин вири хуьрера, районра, Дагъустандин амай чкайрани ам чидай вирибуру ахьтин касдал гъил хкажай жаллатIар негьзава, дериндай яс чIугвазва.

Гьажиагьмед Бегович "Лезги газет" патални вири йисара адан вафалу дуст, амадаг, къаюмвалзавайди тир.

Гь.Б.Къазиагьмедов 1934-йисуз Хив райондин Туркалрин хуьре дидедиз хьана. Дербентдин педколледж (а чIавуз педучилище) акьалтIарайдалай кьулухъ ада хайи хуьре сифтегьан классрин муаллимвална. ДГУ-да кьилин образование къачурдалай гуьгъуьниз Хив райондин Кашанхуьре школадин, ахпа АрхитIа детдомдин директорвална. Инай ам Хив райондин халкьдин образованидин отделдиз руководство гуз тухвана. 1970-йисалай инихъ ада гьа вичи акьалтIарай педколледждиз руководство гана.

И йисара колледжди Кьиблепатан Дагъустандин мектебар патал чпихъ еке игьтияж авай вишералди муаллимар гьазурна, абурун вирибурун дипломрал Гьажиагьмед Беговичан къул ала. Колледждиз гьахълудаказ халкьдин илимдин центр-университет, директордизни халкьдин педагог лугьузвай. Вичин чирвилералди, тешкиллувилин бажарагъдалди, насигьатчивилин устадвилелди, рафтарвилин михьивилелди ва ачухвилелди Гьажиагьмед Беговича гьакьван чIехи гьуьрмет ва авторитет къазанмишна. Педколледжда кIвалахзавай муаллимрин чIехи пай адан ученикар-студентар я. Лап гзафбуру гьам илимда, гьам искусствода, гьам спортда, гьам экономикада ва руководство гудай хилера кьакьан дережаяр къазанмишнава. Дамахдай делилар ина гзаф ава.

Гьажиагьмед Беговичан гьунарлу зегьмет адаз РСФСР-дин ва Дагъустан Республикадин школайрин лайихлу муаллим лагьай гьуьрметдин тIварар, Дуствилин орден, маса наградаяр гуналди къейднава. АкьалтIай чIехи награда адаз вичин коллективда ва халкьдин арадани къазанмишай гьуьрмет я.

Чна рагьметлудан хизандиз, вири багьрийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагьлугьвал гузва. Гьажиагьмед Беговичан экуь къамат чи рикIелай садрани алатдач.

"Лезги газетдин" редакциядин коллектив

Р.А.Шихрагьимов

И йикъара чав чIулав хабар агакьна. Яргъал йисара "Лезги газетдин" (а чIавуз "Коммунист") редакциядин экономикадин отделдин заведующийвиле кIвалахай машгьур журналист, экономист, республикадин тIебиатдин девлетрин къайгъуда хьайи алим Аламудин Кьадиевичан хва Рагьим Аламудинович рагьметдиз фена.

Чна, ам чидай вирибуру, жегьил хцихъ - чи газетдихъ галаз датIана сих алакъа хвейи тешкилатчидихъ яс чIугвазва.

Р.Шихрагьимов вичин куьруь уьмуьрда баркаллу рехъ фена. Ам 1960-йисан 17-апрелдиз Махачкъалада дидедиз хьана. Юкьван школа акьалтIайрайдалай кьулухъ ДГУ-да физикадин факультетда, гуьгъуьнлай экономикадин факультетдани кьилин образование къачуна.

Лап хъсан чирвилер ва общественный уьмуьрда кьетIен алакьунар авай жегьил ВЛКСМ-дин Махачкъала шегьердин Советский райкомдиз желбна, ина ам инструктордин къуллугъдилай сад лагьай секретардин къуллугъдал кьван хкаж хьана.

Перестройкадин лепеди адан рехъ дегишарна. Са шумуд йисуз коммерциядин хилера кIвалахайдалай кьулухъ вичин чирвилер ва алакьунар Рагьим Аламудиновича РД-дин балугъчивилин хел хуьнихъ ва виликди тухунихъ галаз алакъалу авуна.

Ина ам хуьруьн майишатдин министрдин заместителдин дережадиз кьван хкаж хьана. 2013-йисалай инихъ ам республикадин экологиядинни тIебиатдин ресурсрин министрдин советник тир.

Государстводи адан зегьмет РФ-дин ва РД-дин балугъчивилин майишатдин гьуьрметлу работник лагьай тIварар гуналди къейднава.

Рагьим Аламудиновичан рикIик ийидай гзаф крар квай, гьайиф, залум ажалдиз инсаф чидач. Чавай чи дуст, хизандивай хва, веледривай буба, кардивай зурба тешкилатчи къакъудна. Чна адан хизандиз, багьрийриз, ам чидай вирибуруз башсагьлугьвал гузва.

Рагьим Аламудинович Шихрагьимован экуь къамат садрани чи рикIелай алатдач.

"Лезги газетдин" редакциядин коллектив

Камаллу келимаяр

Ишреф ЖАВАТОВ

Хъсан суьгьбетдихъ хъсандиз ябни акалда.
Дериндай цан цада, гзаф бегьерни кIватIда.
Чил бушкъаб я: вуч цайитIа, гьам вахчуда.
Фад тум цайидан зегьмет гьавайда квахьдач.
Зегьметди вири уьзуьрар кьезиларда.
Зегьмет шадвални я, булвални.
Кьил къеневай кьуьгъуьр хьтинди хаталу я.
Чарада акьурди целце акьур гьисаб я.
Женнетни жегьеннем гьа и дуьньяда ава.
Гележег гьикьван яргъа аватIани, гьакьван ам хъсанди хьиз аквада.
Алатайди кьил куьрсна рикIел хкваш, къвезмайди гъилер къакъажна кьабула.

ГЬУЬРМЕТЛУ ЮЛДАШАР!

Лезги ва Дагъустандин шииратдин классикар, чи халкьдин рикI алай шаирар тир **Кьуьчхуьр Саидан, Етим Эминан** ва **Хпеж Къурбанан** уьмуьрдикай, яратмишунрикай саналди тир ктаб акъудзава. Адан иеси жез кIанзавайбуруз подписка тешкилзава. Подпискадин къимет **300 манат** я. Ктаб къачуз ва ам акъудиз куьмек гуз кIани ватанэгьлийривай телефондин и нумрайриз зенг ийиз жеда: **65-02-81; 8 928 047 51 64.**

Утерянный аттестат о среднем (полном) общем образовании серии АА за № 0066376, выданный в 2008 году Касумкентской СОШ № 1 Сулейман-Стальского района РД на имя **МИРЗЕКЕРИМОВА Мадрида Разиковича**, считать недействительным.

"Лезги газетдин" редакциядин коллективди играми диде
ЭГЬЛИХАН
рагьметдиз финихъ галаз алакъалу яз Максим Теймуршагьович Гьасановаз ва вири багьрийриз башсагьлугьвал гузва.

А.Я.Умаханов

И йикъара чаз чIехи магьрумвал хьана: 8-майдиз, 59 йисан яшда аваз, денбеден галукьай азарди чавай чи кIвалахдин юлдаш, лап хъсан инсан Айвар Ярагьмедович Умаханов гьамишалугъ яз къакъудна.

А.Я.Умаханов 1956-йисан 31-октябрдиз Мегьарамдхуьруьн райондин ЦIийи Гъепцегьрин хуьре дидедиз хьана.

1979-йисуз ада яру дипломдалди ДГУ-дин математикадин факультет акьалтIарна. 1979-1982-йисара МГУ-дин аспирантурада кIелна. 1990-йисуз физикадинни математикадин илимрин кандидатвилин дережа хвена. Адан илимдин ахтармишунар образованидин хиле алай аямдин цIийи технологияр ва анализдин цIийи жуьреяр ишлемишунихъ галаз алакъалу тир.

1982-йисалай ада геометриядин кафедрада ассистентвиле кIвалахна, 1995-йисалай ам математика ва информатика чирунин рекьяй методикадин кафедрадин доцент тир.

2007-2009-йисара ада РАН-дин (Махачкъала шегьер) махсус лабораторияда илимдин къуллугъчивиле кIвалахна, гьа са вахтунда ада ДИПКПК-дани тарсар гузвай. Факультетда ам педагогвилин рекьяй студентрин практикадин руководителни тир.

Яргъал йисара ада факультетдин профбюродин председателвиле кIвалахна. И рекьяй адаз "Россиядин профсоюзрин 100 йис" медаль ганва.

Адан гъиликай 50-далай виниз илимдин кIвалахар хкатнава.

Айвар Ярагьмедович Умаханов рагьметдиз фин факультет, университет патални арадал хкиз тежер хьтин залан магьрумвал я. Адан илимдинни пешекарвилин тежриба гьам адан кIвалахдин юлдашриз, гьамни студентриз гзаф герек тир. Адан чирвилерин дережади, уьмуьрдал ашукьвили, руьгьда аваз хьайи юмординни айгьамрин гьиссери ам чидай вирибуруз хуш майилар арадал гъана.

Вичин буржидиз, намусдиз вафалу инсан яз, руьгьдай гьакьван экуь ва михьи къастарив ацIанвайди яз, Айвар Ярагьмедовичан экуь къамат гьамишалугъ чи рикIел аламукьда.

Чна адахъ дериндай яс чIугвазва ва адан хизандиз, мукьвакьилийриз, вири багьрийриз рикIин сидкьидай башсагьлугьвал гузва.

ДГПУ-дин математикадин, физикадин ва информатикадин факультетдин коллектив